

თამაშ შტედლიძე

დავდაპირველი ქართული ანბანი

ჲა	ჲო	ქრ	ჩხ	ჰჰ
ჲბ	ჲკ	სს	ცც	
ჲგ	ზლ	ჲტ	ძძ	
ჲდ	შმ	ჲვ	წწ	
ჲე	ჩნ	ფფ	ჭჭ	
ჲვ	აღ	ჲქ	ყყ	
ზზ	ღღ	ნნ	ჲც	
ჩჩ	ხხ	ჲც	ჲჯ	
ტთ	ჲჟ	ჲშ	ჲჭ	

**დავდაპირველი
ქართული ანბანი**

**Географический
картословный словарь**

შედახემის
ნათელ ხსოვნას

ჩამამ შტედლიძე

დავდაპირველი ქართული ანბანი

და	ინ	ჟრ	ხბ	ჟჟ
ჟბ	ჟკ	სს	გგ	
ჟგ	ზლ	ჟტ	ძძ	
ძდ	ჭმ	ჟყ	ჩწ	
ჟე	ჩნ	წფ	წჭ	
ჟვ	ძღ	ჟქ	ძხ	
ზზ	ღო	ღღ	ჟწ	
ჩჭ	ხპ	ჟც	ჟჯ	
ჩთ	ჟჟ	ჟშ	უსკ	

საზვიადებელი შკითხველო!

ჩვენი დამწერლობის ბუნებრივი განვითარების სურვილი და მის მოძიებულ ბედაზე წახილი მამოძრავებდა ამ წიგნზე მუშაობის თუი წლის მანძილზე. თა გადმოცემით რა წინაძღებარე ნაშრომს, გთხოვთ ერთად-ერთს – მიუკერძოებელ შეფასებას.

შეგნიერული სახის შესაძლო ხარვეზების გამო მე. ექიმი. კუხდი ბოღიშს ენათმეცნიერებს და საშროეჭო საშმის ხელოვნებს. შაგზამ, როგორც ამბობდნენ ძველი რომაელები, “feci, quod potui, faciant meliora potentes – გააკეთე რაე შექმელი, ვისაე შეუძლიან, გააკეთოს უკეთესად”.

1999 წლის ნოემბერი.

ბ. შტაინი

ქოკლე სარჩევი

<i>ჩინასიტყვაობა</i>	9
სსომთავრული	11
ქაბულები	145
ქელითწერა	319
შლესასწაულები	328
შანართი	355
<i>სავნობრივი საძიებელი</i>	411
<i>ლუსტრაციების და ტაბულების სია</i>	413
<i>წიტერატურა</i>	432

სარჩევი

ჩინასიტყვაობა.....	9
ცსომთავრული	11
შთავრული ასოების აღღვენის აუცილებლობა	12
შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება	29
ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის	34
საიდუმლო ანბანები	46
ქართული წერის განვითარება.....	48
ცსო “Q”-ს დახასიათება	60
ქმარებიდან ამოღებული ასოების აღღვენა	61
ქართული ასოების გრაფიკა.....	65
სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია	78
სასტამბო ხელნაწერი ასოები.....	87
სასტამბო დეკორატიული ასოები	90
ქართული შრიფტის გაუმჯობესება.....	99
ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია.....	120
ხოგადი დასკვნები	145–ა
ტაბულები.....	145
ქართული ანბანის გრაფიკა.....	146
ქართული ასოების ევოლუცია	180
ქართული ანბანის ტაბულები	220

ჩართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები.....	242
ჩართული ასოების სახეობები	247
ჩართული საშრიფტო გარნიტურები	285
ეელითწერა	319
ეელითწერა	320
ღღესასწაულები	328
ჩართული ეროვნული კალენდარი	329
საქართველოს ღღესასწაულები	337
საქართველოს ახალი დროშა.....	342
საქართველოს ახალი გერბი.....	351
საქართველოს ახალი სიმბოლიკა.....	355-ა
საქართველოს სამხედრო სიმბოლიკა.....	355-ბ
ღანართი	355
ღავსართები და ბოლოსართები	356
საწყისი ასოები	378
ხარჩოები.....	383
შონოგრამები	399
ჩართული იარაღი.....	401
სავნობრივი საძიებელი	411
ღლუსტრაციების და ტაბულების სია.....	413
ღბიტერატურა.....	432

ჩინასიტყვაობა

ყოველ 1979 წელს სრულიად შემთხვევით ხელში ჩამივარდა ოკაკი შანიძის წიგნი “სალიტერატურო ქართულის საჭირობოროტო საკითხები”, სადაც ლაპარაკი იყო მთავრულ ასოების აღდგენაზე ქართულ დამწერლობაში. ოსომთავრულის ხმარება მომეჩვენა იმდენად ბუნებრივ მოვლენად, რომ ძალიან გამიკვირდა კიდევ, რატომ ადრე არავის არ მოსვლია ეს აზრი. ომის გამოსარკვევად, ამ დროიდან დაწყებული, შევუდექი საკითხის შესწავლას და ჩემი ნაფიქრალეების ჩაწერას. ჟარდა ამისა, შევადგინე დიდი რაოდენობით ტაბულეები და ნახატები, რომლებიც ასახავენ ამ პრობლემის არსს. ოვრეთვე შევქმენი ჩემეული კომპიუტერული საშრიფტო გარნიტურები მთავრული, ნუსხური და მხედრული ასოებით.

ჩინამდებარე წიგნი წარმოადგენს ამ ჩანაწერების და ტაბულეების კრებულს. ონდა ითქვას, რომ პროფესიით ვარ ექიმი და საშრიფტო საქმესთან არა მაქვს არავითარი კავშირი. ოასაშვებია, რომ ტაბულეებში და ნახატებში არის გარკვეული ხარვეზები. ჟანსაკუთრებით ეს ეხება ჩემს მიერ გაკეთებულ შრიფტებს, რომლებშიც ბევრი მხატვრული და ტექნიკური ნაკლია. ჟავრამ ერთად-ერთი, რაშიც არ მეპარება ეჭვი, არის ზოგადი დასკვნები მთავრული და ნუსხური ასოების აღდგენის აუცილებლობაზე უახლოვეს მოძავალში და მათ ყოველდღიურ ხმარებაზე მხედრულთან ერთად.

ᄒმის გასაკეთებლად არ არის აუცილებელი სახელმწიფოს დახმარება, რომელსაც ამისთვის არ სცალიან. ჴოველივე ამის შექმნა და დანერგვა შეუძლიათ ენთუზიასტებს და მამულიშვილებს. სწორედ მათთვის არის განკუთვნილი ეს წიგნი. ჴულგრილებს კი ვთხოვ არ შეიწუხონ თავი ამ წიგნის კითხვით.

ჩსრსსს 1

საინოვაციური

1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა.
2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება.
3. ჭართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის.
4. საიდუმლო ანბანები.
5. ჭართული წერის განვითარება.
6. სსო "O"-ს დახასიათება.
7. მხარებიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ქართულ ანბანში.
8. ჭართული ასოების გრაფიკა.
9. სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია.
10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები.
11. სასტამბო დეკორატიული ასოები.
12. ჭართული შრიფტის გაუმჯობესება.
13. ჭართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია.

1 | შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

ცნობილია, რომ თანამედროვე ქართულ წერაში იხმარება ხელოვნურად შექმნილი მთავრული ასოები, რომლებიც პირველად შემოღებულ იქნა გაზეთ "შროების" მიერ 1866 წელს რუსული დამწერლობის ზეგავლენით. შანამდის კი იხმარებოდა ჭეშმარიტი მთავრული ასოები მრგვლოვანის სახით.

ემ პრობლემის გასაგებად საჭიროა პატარა ექსკურსი ისტორიაში. თანამედროვე დამწერლობებში ბერძნულ, ლათინურ, სომხურ, რუსულ ფუძეებზე განიხილვა სასტრიქონო და სახედაო (მთავრული) ასოები. ეს სხვაობა გამომდინარეობს ჩვეულებრივი ასოების და ინიციალების დაპირისპირებიდან (ლათინური დამწერლობის ქვეყნებში მე-11 – 15 საუკუნეებიდან).

სასტრიქონო ასოები აგრძელებენ შუასაუკუნეების კურსივის წარმოშობის მინუსკულური წერის ტრადიციებს. შინუსკულური (ლათ. minusculus პატარა) წერა ხმარობს მხოლოდ სასტრიქონო ასოებს. იგი შეიქმნა როგორც სწრაფწერის და კურსივის შედეგი მე-8 საუკუნის ბოლოს (ლათინურ ანბანის ფუძეზე). ღერძნული სწრაფწერა კი შეიქმნა მე-9 ს.

მე-13 საუკუნიდან ლათინურ დამწერლობაში იწყება მა უსკულური და მინუსკულური ასოების ხმარება სხვადასხვა ფუნქციით.

სახედაო (მთავრული) ასოები სასტრიქონოებისაგან განიხილვა სიმაღლით, ზოგ შემთხვევაში კი მოხაზულობითაც (ბერძ. Αα, Γγ, Δδ; ლათ. Aa, Bb, Gg;). სახედაო ასოები ატარებენ არა მარტო ასოების ხასიათს, არამედ დეტერმინატივებისაც, აღნიშნავენ რა მათგან დაწყებულ სიტყვას როგორც წინადადების დაწყებას, საკუთარ სახელს,

სხვადასხვა სათაურების ნაწილებს. ჟერმანულ დამწერლობაში საზედაო ასოებით წერენ არსებით სახელებს, ინგლისურში – ყველა სრულმნიშვნელოვან სათაურებს. საზედაო ასოები ორიენტირებულია ლათინური კაპიტალური მონუმენტური მა უსკულური წერის ფორმებზე.

ჟა უსკულური წერა (ლათ. majusculus ცოტაოდენ მეტი) შედგება მარტო საზედაო ასოებისაგან. ჟერმანული მა უსკულური წერა წარმოდგენილია კლასიკური მონუმენტური ბერძნული ანბანით, რომელიც დამკვიდრდა ტენში ძვ. წ. მე-7 საუკუნეში. შათინური მა უსკულური წერა წარმოდგენილია მონუმენტური ლათინური ანბანით (ძვ. წ. მე-6 ს.).

სათაურებში, წერტილის შემდეგ ტექსტის ნაწილის გამოსაყოფად, საკუთარ სახელებში საზედაო ასოების ხმარება ლათინურ წერაში დაიწყო მე-13, სლავურ წერაში კი მე-16 საუკუნეში.

ცხლა გადავხედოთ ქართული დამწერლობის განვითარებას. ჩართული დამწერლობა წარმოიშვა წარმართულ ხანაში, რაც დაამტკიცა ჟამაზ სატარიძემ თავის ბრწყინვალე მონოგრაფიაში *"ქართული ცსომთავრული"*. ჩართული დამწერლობის აქამდე აღმოჩენილ უძველეს ნიმუშად ითვლება ნეკრესის ნაქალაქარში აღმოჩენილ საფლავის ქვაზე 1–2 სს. ამოკვეთილი წარწერა. ჟრწო-ჟიანეთში, სოფელ შავათში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილ ქვაჯვარზე ასომთავრული ანბანი ამოკვეთილია 367 წ. სალესტინაში სეტრე ბერიელის მიერ მე-5 საუკუნეში აშენებულ მონასტრის მონაიკური წარწერა დათარიღებულია 430 წლით.

ჟს ასოები მონაზულობით მრგვალია და სიმაღლით ისინი თანაბრები არიან (იწერებიან ორ ხაზს შუა). შროთა განმავლობაში ზოგ ასოს ჩამოუგრძელდა ვერტიკალური ხაზი, ზოგს კი შეკრული თავი გაეხსნა. შაახლოვებით მე-8 საუკუნეში "მრგვლოვანიდან" წარმოიშვა ე. წ. "ხუცური", რომელიც წარმოადგენს წერის კუთხოვან სახეობას და რომელშიც ოთხი სხვადასხვა სიმაღლის ასოთა ჯგუფია და ასოები ოდნავ მარჯვნივაა გადახრილი. ჟანვითარების შემდეგ ეტაპზე (მე-8 ს.) ასოები დამრგვალდა, გასწორდა და გამარტივდა, რაც განაპირობა მათი გადაბმულობისაკენ მიდრეკილებამ. ცმასთანავე ასოებმა შეინარჩუნეს ოთხხაზოვნობა. წარმოიშვა ქართული წერის მესამე სახეობა – "მხედრული", რომელიც ფაქტიურად წარმოადგენს სწრაფწერის ნაირსახეობას.

შემოხსენებულიდან ნათლად ჩანს, რომ ქართულმა წერამ თავის განვითარებაში იგივე გზა განვლო, რაც ბერძნულმა და ლათინურმა. ჩართული წერის სამივე სახეობა შემდგომში პარალელურად იხმარებოდა. საეკლესიო წიგნები ხუცურით იწერებოდა, მრგვლოვანი კი იხმარებოდა სათაურებში, ინიციალების და აბზაცების დასაწყისად.

ცხრილი 1. ასოების შემოღების თარიღები

	ქართული	ხუცური	ჟაკრული	ქთავრულის და ნუსხურის ერთდროული ხმარება (ქთავრულის ხმარება ორთოგრაფიული დანიშნულებით)
ქერძნული	ძვ. წ. 9 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ზათინური	ძვ. წ. 7 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ჩართული	ძვ. წ. 5 ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომხური	სხ. წ. 5 ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლავური	10 ს.	14 ს.	15 ს.	16 ს.

© შამაზ შველიძე

მრგვლოვანი და მხედრული ასოებით არის დაბეჭდილი ერთ-ერთი პირველთაგანი ქართული ნაბეჭდი წიგნი *"ჩართული ენის გრამატიკა"* (თომი, 1643 წ.), აგრეთვე *სსიპ-სსიპ-სსიპ*ში დაბეჭდილი წიგნები *"ხონდაკი"* და *"ზოცვანი"* (1710 წ.), ჟაიოზ ძექტორის *"სსიპ-სსიპ-სსიპ. ზოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა"* (შოზდოკი, 1797 წ.). მრგვლოვანის მთავრულებად (საკუთარი სახელების, წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების დასაწყისი ასოები) გამოყენებით დაიწერა *ქოროვიესკის მრგვრული, სსიპ-სსიპ-სსიპ* ჟაგრატიონის *"მყოფილსიტყვაობის"* სხვადასხვა ნუსხები, მე-19 ს. პირველ ნახევარში დაბეჭდილი წიგნები *"სსიპ-სსიპ-სსიპ შინაგანისა საქართველო სა მართვისა"* (1801 წ.), *სსიპ-სსიპ-სსიპ* ჟაგრატიონის *"სსიპ-სსიპ-სსიპ დაწყებითი ივერიისა, ე.ი. ქოროვიისა, რომელ არს სრულიად საქართველო სა"* (1848 წ.). სმავე წესითაა შესრულებული *სსიპ-სსიპ-სსიპ* ჟაგრატიონის ხელნაწერი *"სსიპ-სსიპ-სსიპ პოემა ჟეფხისტყაოსნისა"*.

სხილქიშა. ჩელსა. უანჯორაილობითიჯან სიფუჯ.
 სიწიშა : 1800 : ხყ : ჩყ :
 ჟოლა ჟაბიოჯოს ქეს ზედა : დსუქ : უჭქ :

 ჭლექსს ბის ძეუჭჩის შავიისაგან : ქაღაქს.
 ძეჯაქს. სანეჯოს ზახიოსს : ქაღა. უკლაცს.
 სიპეჯოს. ტუთ სხილას ზინა. ხეჯაოს სეჯაჯაჩა.
 იასა :
 (ქოქსქჩაქსეჯესა. ჟიასხესა : ხ :

 შვეჯობსა. უკაჩვი შრეჯსმეჯესა. ბის უკაჯაღა.
 შრეჯსა. შავიოს აკეჯსტფანსის :

 ჟოლა შნეჯსთ შავჯობსა შრეჯსა უკაჯი შრეჯობს
 უმაჯ უკაჯი შრეჯი ბის. უნჭი ჟიოჯ-იჯისი
 შავიოს აკეჯსტფანსის :

სურ. 9. სენტონ ლაგრატიონის "ყობილსიტევობის" გადამწერის შავით ძექტორ სლექსიძის ანდერძი (1800 წ.)

ყიყონს. ყიყონს. უარეუს. ჭეაზიკოს : სიზაჯიკა
 ობის. ქეკეს. უკოსეჭს : ქაჩიოჯოს უნის ჭეკონ-
 ეჩს : (სიზაჯიკაქს) : ვაჩიკონს ვიკეჩიოქს :

სურ. 10. შარი ლროსეს ხელწერა

ჰყოილ-მხასურისა მეფისა ამის შავით აღმაშენებლისაგან არს აღშენებული ტრაპეზონტს პირისპირ ქალაქისა მის მალაღსა მოასა ზედა მონასტერი დიდი ღაჯარა ხახელსა ზედა ეოკლად წმინდისა იქითხმშობლის მიტყაღებისა და ხახელსკვს სუმელიბ მონასტერი. ამ მონასტერსაგა შინა ჟართუელთა მონაზონნი უოფილან, აწ ბერძენთა უპერაივ, დღესაგ მოუშლელი არს მონასტერი იგი; მარადის მონასტერსა მას შინა გარდა ხხვათა მხასურთა მონასტერისათა ხამეოგდა ათნი ძღვდელ-მონაზონნი არიან, და არიან მონასტერსა მას შინა მრავალნი ძველნი წიგნნი ჟართულნი. მამულნი და შემოსავალნი მონასტერსა მას შავით მეფისა აღმაშენებლისა მიერ აქვს შეძინებულნი.

8. შიდი იგი ღირსი-ხხოვნისა შავითან ჟაგრატოვანი მეფეა მამარ ახელი მეფისა ლორგი მესამისა ძისა მეფისა შამიტრი პარკულისა ძისა დიდისა მეფისა შავით მესამისა აღმაშენებლისა, შერობული ეოკლისა ხართუელთაგა, რომელ არს ლორგია: ერი ლესაზთა და ჟართუელთა და ხხვათა.

როდო ცხოვრებასა შინა მამარისაგა წყრილ-არს ეხრუ.

სურ. 13. ძეიმურაზ ჟაგრატიონი. "სტორია ღაწყებითგან ლეგრიისა" (1848 წ.)

ღანმარტეა უოღმა ჟეფხისტყაონისა:..

ქმრული მეფს ღორგი მეოცემის ძის ლეო-
მუნის მიერ ღაწყრისაგა მონასის ს. უეცემდორგს ლეღია ღაუ-
ს. უინჯლოს ლეღს შორის შორცხოელისა უოცენი ლეღისა. შა
შინის საქროლოს ღო მუნღანის სამეფს სანტეეფაროსა შეკრუ-
ბულტება შინ უორუელთა ლეღს შორის ღაქმსდოლოსა და
უორუელ სოსიეცე ლხიატეკს ლეღისა:..

სურ. 14. ძეიმურაზ ჟაგრატიონი. ღანმარტეა პოემა "ჟეფხისტყაონისა"

ს ს კ რ ი

1861

ფებერვალი

წელიწადი მესამე

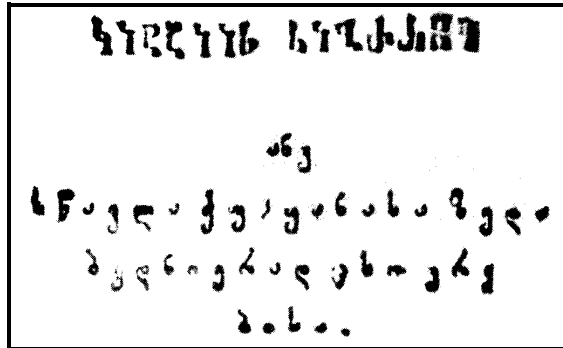
ჩოღება თხზულებათა:

- I. — მოძღვრება ვაზირთ ემისკონდონის
 შესმა, თქმული კამარელ კ.ს.
 კანონის მოხელის ვისი ქუთა
 რსმ. დავ. ვაიხრევი ვაშ-
 რველითვისგან.
- II. — სოლომონ ასაკის მკვლავ-
 მული. (რომისი) დავ. ანდრონიკოსი.
- III. — ლექსები სსიპ და სსიპ 'წიგნი' პოლოცკის
 სტოეზის უწყველი პოლოცკის
- IV. — ზოგადი მხარე მესამე კენჭის. ივ. კვარცხელიანისა.
- V. — სსიპ და სსიპ ანბანი. (ახალი მეთოდი აკადემიკოსი)

რედაქტორი

კვარცხელიანის ცანავაძე-ში

სურ. 15. ჟურნალ "სსიპ-საქიპო" თავფურცელი (1861 წ.)

სურ. 16. “ხილთაიის სიბრძნე” (1784 წ.) (თავფურცელი)

შთაწალო ჰელმწიფეე
შავით სესესქეე!

თქვენი ღრამმატიკა რომ აღარ იშოვებოდა, და აღარც სხეებისა, საქმე ისე გაგვიძნელდა, რომ დედა-ენის სწავლებას ვეღარ ვახერხებდით; — მეტი ღონე აღარ იყო, ჩემი შვილებისათვის მევე უნდა შემედგინა ღრამმატიკა, როგორც მომეხერხებოდა და, აი, სტამბაში ვგზავნი გიდეც დასაბუჭდავად.

შემ წლის ოკტომბრის დამდეგს რომ ჩემს სახლში ბძანდებოდით, მაშინ გთხოვეო და თქვენც დამართო ნება, რომ პირველად თქვენი პატივისცემით სახსენებელი სახელი ვახსენო და თქვენს მეგობრობას ვუძღვნა ეს წიგნი, ეგება თქვენს მეგობრობით და თქვენი შაგალითით სხეებმაც ქართული ენის სიუფარულთ, მითხრათ ან შემომითვალოთ, რასაც ეს სიუფარული ჩემთვის სათქმელად გაცოცხლებთ: ენას ერთგულებას გაუწევო მაგითი და მე დიდად დამაყალებთ.

თქვენი აღმატებულების
გულითადი პატივისმცემელი
შამატრა ყაფიანა.

სოფ. ქვიშხეთი,
12 დეკემბერი 1881.

სურ. 17. შ. ყიფიანი. “ქართული ღრამმატიკა” (1882 წ.)

ქაშასადაძვე, სახედაო და სასტრიქონო ასოების ხმარებას საქართველოში მე-19 საუკუნის მეორე ნახევრამდენ ჰქონდა კარგა ხნის ტრადიცია.

ქართული საუკუნის 60-ნ წლებში მთავრულების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. 1866 წელს დაარსდა გაზეთი "ბროება", რომელმაც განიზრახა გაზეთის ფურცლებზე გაეტარებინა მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი. შავრამ იმის მაგივრად, რომ მთავრულებად გამოეყენებინათ ბუნებრივი მრგვლოვანი ასოები, აიღეს მხედრული ბეჭდური შრიფტი და მისგან გააკეთეს მთავრულები. უ. ი., ოთხხაზოვანი მხედრული ასოები გადააკეთეს ორხაზოვანად, რის შედეგადაც ყველა ასო გახდა ერთი სიმაღლის. შუა ტანის ასოები (ა, თ, ი, ო) გაიწელა და დაგრძელდა, მთლიანი ტანის ასოები (ქ, წ, ჳ) შეიკუმშა, ქვედა ტანის ასოები (გ, დ, ე, ვ, კ, ლ, ჟ, ტ, უ, ფ, ღ, ყ, ც, ჯ) ამოუდგნენ გვერდით ზედა ტანის ასოებს (ბ, მ, ნ, პ, რ, ს, შ, ჩ, ხ, ჰ). მხედრულმა ასოებმა მიიღეს ხელოვნური დამახინჯებული სახე, რაც ნათლად ჩანს, მაგალითად, შემდეგი შედარებიდან:

ქართული წერა - ქართული წერა

"ბროების" ამ აქტმა თავის მიზანს ვერ მიაღწია, რადგანაც ამ ახლად გაკეთებული ასოების ხმარება სათაურებში და ტიტულებში კი შეიძლებოდა, მაგრამ მათი ხმარება შიგ ტექსტში შეუძლებელი იყო. უ. ი., ორთოგრაფიული მიზანი ვერ იქნა მიღწეული. სამწუხაროდ, ამ ასოებმა სწრაფად მოიკიდეს ფეხი და იმდენად დამკვიდრნენ, რომ ამჟამად ფართოდ ხმარობენ მათ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, წიგნებში და ხელნაწერ განცხადებებშიც კი.

მთავრული ასოების უხმარებლობა თანამედროვე ქართულ დამწერლობაში ჰქმნის უამრამ მოუხერხებლობას. ჩამოვთვლი რამოდენიმეს:

- ძნელად საკითხავი, თვალების დამღლევი ერთგვაროვანი ტექსტი;
- მკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში;

- სბრევიატურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, ინგლისურში, რუსულში და ა.შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. წრსებობს კიდევ ვრცელი "შემოკლებათა ლექსკონები".

სმ სიის გაგრძელება კიდევ შეიძლება. **ძ**უ რამდენად უფერულია უმთავრულო ტექსტი, ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილი ტექსტის ფრაგმენტიდან:

ამბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში... საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში ... საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება ... საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე ... აი რატომ გაზის გამოყენება თბილისში იყო მკვლელობა.

სმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში... საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში ... საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება ... საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე ... **ტი** რატომ გაზის გამოყენება **ბ**თილისში იყო მკვლელობა.

სმრიგად, მთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა თავისთავად ცხადია. **ბ**ნდა აღინიშნოს, რომ პირველად ეს საკითხი წამოაყენა 1962 წელს აკადემიკოსმა **ტ**კაკი **ჟ**ანიძემ, რომელიც წლების მანძილზე გმირული დაჟინებით მარტოკა იცავდა ამ აზრს სრული გაუგებლობის გარემოცვაში. **შ**აინც, რა იყო მიზეზი იმისა, რომ მას არავინ არ დაუჭირა მხარი. **ს**მის მიზეზს მე ვხედავ ქართველი კაცის ისეთ თვისებაში, როგორიც არის თანდაყოლილი სიზარმაცე. **ძ**ოდესაც ეუბნები ადამიანს, რომ უნდა აღვადგინოთ ასომთავრულიო, ის იმაზე კი არ ფიქრობს, რამდენად საღია ეს აზრი, არამედ იმაზე, თუ როგორ ზეგავლენას მოახდენს ეს მოვლენა (ახალი ასოების შესწავლა, მათი წერის ათვისება და ა. შ.) პირადად მასზე. **მ**ა აქ ვერაფერს ვერ ხედავს გარდა აუტკივარი თავის ატკივებისა. **შ**აგრამ ხმამაღლა ამას ვერ იმახის და მოჰყავს სხვა საწინააღმდეგო არგუმენტები, რომლებიც ვერ უძლებენ ვერავითარ კრიტიკას.

სეშმარიტი მთავრული ასოების აღდგენა მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭდილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს ჩვენი ცხოვრების ყველა მხარის განვითარებას. ომადე აქტივით ჩვენ გამოვასწორებთ 123 წლის წინათ დაშვებულ შეცდომას. ჩვენი დამწერლობა მოქნილობით და ძალით გაუსწორდება წერის ევროპულ სისტემებს და ჩვენ დავიბრუნებთ ჩვენთვის კუთვნილ ადგილს ცივილიზებულ ძველდამწერლობის მქონე ხალხებს შორის.

წრსებობს მეორე პრობლემაც. ომადე მოგვეპოვება ათიოდე დასახელების ქართული სასტამბო შრიფტის გარნიტური. ომ ათიდან პრაქტიკულად იხმარება ორი-სამი, წიგნებში კი ერთი. სწორედ ეს არის მეორე მიზეზი იმისა, რომ თანამედროვე ქართული წიგნები პოლიგრაფიული თვალსაზრისით უფერულია, მნელად საკითხავი და თვალისდამღელი. შესადარებლად შეიძლება ითქვას, რომ რუსული წერის სამყაროს მოეპოვება სასტამბო შრიფტების ასობით ნაირსახეობა. ზათინურ სამყაროს კი უფრო მეტიც (ოცი ათასი).

ზათინური შრიფტი ემსახურება მსოფლიოს 68 ენას მრავალ ქვეყანაში. სლავური შრიფტი ემსახურება რამოდენიმე ათეულ ენას ოთხ ქვეყანაში. ლერძნული და სომხური შრიფტები ემსახურება თითო-თითო ენას, მაგრამ მათი წიგნები და ჟურნალ-გაზეთები გამოდის მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. ჭართული შრიფტი ემსახურება ერთ ენას და ქართული წიგნები გამოდის ერთ ქვეყანაში. უ. ი., თუ სხვაენოვან შრიფტებს აქვთ განვითარების მდიდარი შესაძლებლობანი, ქართული შრიფტის განვითარება ერთი მუჭა ხალხის კისერზეა. ოა თუ ჩვენ თვითონ არ მივხედავთ ამ საქმეს, სხვას არავის ეს არ ადარდება. ოადგანაც ჩვენ, სხვა ერებთან შედარებით, ამ საკითხში გაცილებით რთულ და სავალალო მდგომარეობაში ვიმყოფებით, ჩვენ გვეჭირდება უდიდესი მონდომება ამ საქმის გამოსასწორებლად.

ჭხატვარმა ონტონ ოუმბაძემ აკადემიკოს ოკაკი ჴანიძის ხელმძღვანელობით 1964 წელს შექმნა სასტამბო შრიფტი "ონივერსიტეტი" მთავრული – მრგვლოვანით და სასტრიქონო – მხედრული ასოებით. ომ შრიფტით დაიბეჭდა რამოდენიმე ნაშრომი (იხ. სია).

PS! ზოვიერთი მეცნიერის მონაცემებით ქართული დამწერლობა შეიქმნა ძვ. წ. 412 წელს. 128 წლის შემდეგ კი (ძვ. წ. 284 წელს) შემოღებულ იქნა სრულიად ქართული სახელმწიფო დამწერლობა და ქართული ეროვნული წელთაღრიცხვა. 1988 წელს პირველს შეუსრულდა 2400 წელი, 1991 წელს კი მეორეს შეუსრულდება 2275 წელი.

ჟოთა ქუსთველის უკვდავი ქმნილება ქართული ლიტერატურის მშვეებაა. ტმასთანავე მან მსოფლიო ლიტერატურის საგანძურშიც დაიკაუა საპატიო ადგილი საქვეუნოდ განთქმულ შედეგებს შორის. „უეფხისტყაოსანი“ უკვე გადათარგმნილა მრავალ უცხო ენაზე და მისი ავტორი ისევე ცნობილი გახდა მსოფლიოში, როგორც ომიროსი, ჟირდოსი, ნიზამი, ზანტე, ჟექსპირი, ლეეოე, სუჟინი. ჟოთამ ბრწყინვალედ გამოიყენა ქართული ენის მხატვრული შესაძლებლობანი და მომხიბლველი ჰოემა შექმნა, რითაც ისახელა თაეი და ასახელა ქართველი ერი, რომელიც სამართლიანად ამაუობს მისი უებრო ნაწარმოებით. ქუსთველი ქართული კულტურის მედროშე გახდა ძეელი და ახალი საქართველოსთვის

ხაი ხანია მიმდინარეობს „უეფხისტყაოსნის“ ტექსტის მეცნიერული შესწავლა და კრიტიკული განხილვა, მისი გაცხრილვა მერმინდელი მინარევისაგან და ცდები ჰოემის ენის დახვეწისა და ჰირვანდელი სახის აღდგენისა. ჟეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრით უკვე გარკვეულ პროგრესს ვართ მიღწეული. ოუ ვისმე უძევს წილი ამ პროგრესის მიღწევაში, ერთი მათგანი შეიძლება ამ სტრიქონების ავტორიც იყოს, რომელმაც აქტიური მონაწილეობა მიიღო ჰოემის სამ გამოცემაში (1937, 1951 და 1957 წწ.)¹. შან აღადგინა ეეფხის ტყაოსნის ჰირველი (ვახტანგისეული) გამოცემა 1712 წლისა და დაურთო მას ახსნა-განმარტებანი (1937 წ.)². შანვე

¹ ნახეთ ამ კრებულში „ზღვევანდელი ვითარება უეფხის ტყაოსნის ტექსტის აღდგენის საქმეში“ (გვ. 214 და შემდგომი).

² ჟოთა ქუსთველი. უეფხის ტყაოსანი. უახტანგისეული გამოცემა 1712 წლისა, აღდგენილი ჯ. ჟანიძის მიერ. 1937.

სურ. 18. ჟრიფტ “ონივერსიტეტი” შესრულებული ტექსტის ფრაგმენტი

ქთავრული ასოების გამოყენებით დაბეჭდილი ნაშრომების სია

ორონი. ხრებული ტკაკი ჟანიძის 80 წლისთავის საიუბილეოდ. — ტბილისი, 1967.

სავლეს ეპისტოლეოთა ქართული ვერსიები. // ტბილისის უნივერსიტეტის შრომები. — E. 16. — ტბილისი, 1974.

უტლთა და შვიდთა მნათობთათვის. XII საუკუნის ასტროლოგიური ტრაქტატი. — ტბილისი, 1975.

უეფხის ტყაოსნის საკითხები. // ტ. ჟანიძე. ტხზულებანი 12 ტომად. — E. 5. — ტბილისი, 1985. — უკ. 7-275.

სეტრიწონის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი. // ტ. ჟანიძე. ტხზულებანი 12 ტომად. — E. 9. — ტბილისი, 1986. — უკ. 55 — 123.

*შთავრული ასოების აღდგენის პრობლემისადმი
მიძღვნილი სტატიების სია*

- ტ. შანიძე.* შთავრული საუნჯე. // საბჭოთა ხელოვნება. — 1962. — № 9. — უკ. 49 — 72.
- ტ. შანიძე.* სალიტერატურო ქართულის საჭირობოთო საკითხები (წერილების კრებული). — ტბილისი, 1979.
- ტ. შანიძე.* ჴართული ორთოგრაფიის ისტორიიდან. // შროშა. — 1967. — № 10. — უკ. 13 — 16.
- ტ. შანიძე.* შთავრული ასოების ხმარების გამო ქართულში. // უიტერატურული საქართველო. 30.06.67.
- ტ. შანიძე.* შოპაექრეთა საპასუხოდ. // უიტერატურული საქართველო. 8.09.67.

1989 წელი.

ქთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

საქართველოს წინაშე მდგარ პრობლემების გადაჭრის ერთ-ერთ მთავარ ხერხად მიმაჩნია საგამომცემლო საქმე (კერძოდ, ბეჭდვითი მასალების პოლიგრაფიული დონე – უპირველეს ყოვლისა კი შრიფტის ხარისხი). იმას, რომ თანამედროვე ქართული ბეჭდვითი შრიფტის ხარისხი გაცილებით ჩამორჩება ევროპულ-რუსულ შრიფტების ხარისხს, მე მგონი მტკიცება არ სჭირდება.

თანამედროვე ქართული შრიფტების ნაკლი შემდეგშია:

- ქთავრული ასოების უქონლობა. ია როგორც შედეგი:
 - ◆ ძნელად საკითხავი ერთგვაროვანი ტექსტი;
 - ◆ ქკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში;
 - ◆ სბრევიატურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, რუსულში და ა.შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. სრსებობს კიდევ ვრცელი “*შემოკლებათა ლექსიკონები*” ამ ენებზე.
- სასტრიქონო ასოების “წვრილმანობა”.

წათინურ-რუსულ ასოებთან შედარებით ქართულ სასტრიქონო ასოებს აქვს პატარა შუატანი. ძის შედეგადაც ქართული ასოები ლათინურთან შედარებით გაცილებით უფრო პატარაა. ია აქედან გამომდინარე – ძნელად საკითხავი.

სსიპ-სსიპ-სსიპ

© შპს-სსიპ-სსიპ

სურ. 19. შუბტანის ზომა ქართულ და ლათინურ შრიფტებში

სმ ნაკლების გამოსწორების შემთხვევაში ქართული ნაბეჭდი ტექსტი თავის მოქნილობით და სრულყოფილობით გაუსწორდება ლათინურ ტექსტს.

ქართული სასტამბო შრიფტის ზემოაღნიშნული ნაკლოვანებების გამოსწორების მიზნით შევქმენი ახალი სასტამბო კომპიუტერული შრიფტი! (იხ. დაბეჭდა 20).

სქ წარმოდგენილ ასოებიდან საწყის ეტაპზე გამოიყენება მთავრული და მხედრული ასოები. შთავრული ასოებით დაიწერება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების პირველი სიტყვის პირველი ასო და აგრეთვე საკუთარი და პირადი სახელების პირველი ასო. სმ წესის გამოყენება მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭდილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს საქართველოს ცხოვრების ყველა მხარის განვითარებას.

იმის შიში, რომ ასეთი წესით დაბეჭდილ წიგნს ვერ წაიკითხავს მთავრული ასოების არმცოდნე ადამიანი, არ არის გამართლებული. ქართული წერა-კითხვის მცოდნეს ასეთი ტექსტის წაკითხვა არ გაუჭირდება. შს არის მე-2 კლასის გამოცანა – მოცემულია სიტყვა, რომელშიც გამოტოვებულია ერთი ასო (ამ შემთხვევაში პირველი). ღავში ადვილად კითხულობს ამ სიტყვას.

სმით იმის თქმა მინდა, რომ არ არის საჭირო მოსახლეობას საგანგებოდ შევასწავლოთ მთავრული ასოები, რასაც დასჭირდება სახსრები და დრო (ჩვენ არა გვაქვს არც ერთი და არც მეორე). სუ კი გავითვალისწინებთ ქართველი კაცის თანდაყოლილ სიზარმაცეს, ეს სწავლების პროცესი გამოიწვევს უარყოფით რეაქციას. ღამოცემული წიგნები და ჟურნალ-გაზეთები იქნება ამ ასოების შესწავლის საუკეთესო შესაძლებლობა.

სლოთავრული უნდა აღსდგეს ბუნებრივად, უჩემრად და ყოველგვარი ფუჭე დისკუსიების, საავიტაციო ხმაურის და რახარუხის გარეშე!

ჩვენების პირველ ფურცელზე შეიძლება მოთავსდეს დაახლოვე-
ბით ასეთი სახის ტაბულები.

ტაბულა 22. ჩართული ანბანი

ც	ღ	ღ	თ	ყ	ზ	ჩ	ც	თ	ხ	ზ	ჟ	ნ	ო	ს	ყ	ქ
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ც	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
ხ	ღ	ღ	ო	ფ	ჩ	ი	ყ	ჟ	ც	ქ	რ	ს	ე	ყ	ზ	ქ
ს	ტ	კ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ	ჭ

© ჭამაზ შკვლიძე

ტაბულა 23. ჩართული ანბანი

ცა	ღბ	ღგ	თდ	ყე	ზვ	ჩზ	ცთ	თი	ხკ	ზლ	ჟმ	ნნ
აო	ბო	სპ	ყჟ	ქრ	სს	რტ	ღკ	ოუ	ფფ	ჩქ	იღ	ყყ
ჟჩ	ცც	ქძ	რწ	სჭ	ეხ	ყჯ	ზჯ	უჭ	ქჭ			

© ჭამაზ შკვლიძე

ტაბულა 24. ჩართული ანბანი

ცა	ხკ	რტ	ქძ
ღბ	ზლ	ღკ	რწ
ღგ	ჟმ	ოუ	სჭ
თდ	ნნ	ფფ	ეხ
ყე	აო	ჩქ	ყჯ
ზვ	ბო	იღ	ზჯ
ზზ	სპ	ყყ	უჭ
ჩზ	ყჟ	ყშ	ქჭ
ცთ	ქრ	ჟჩ	
თი	სს	ცც	

© ჭამაზ შკვლიძე

ჩემს მიერ გაკეთებულ ამ შრიფტში არის ბევრი მხატვრული და
ტექნიკური ნაკლი. ჩუ საშრიფტო ხელოვნების რომელიმე ოსტატი
გააკეთებს ახალ დახვეწილ შრიფტს ზემოთ ჩამოთვლილი პრინციპე-
ბის გათვალისწინებით, ხომ კარგი. ჩუ არა და საწყის ეტაპზე შეიძ-
ლება ჩემი ამ დაუხვეწელი შრიფტის გამოყენება.

3

ჩართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის

ჩართული ანბანის წარმოშობის საკითხის გამოსარკვევად საჭიროა მისი შედარება სხვა ანბანებთან განსხვავებული თვისებების გამოვლინების მიზნით. ჩართული ანბანის შედარებისას სხვა ანბანებთან ვლინდება შემდეგი სხვაობები (იხ. *ქაბულა* 25 — 32).

ფინიკურთან

ქაბულა 25. **წანსხვავებული ასოები
ფინიკურ-ქართულ ანბანებში**

სლოს რიგითი ნომერი	ფინიკური	ჩართული
5	ჰე	ენ
8	ხეთ	ღე
10	აოთ	ონ
15	სამეჟ	აე
18	კადე	ჟან
19	ქოფ	—
21	შინ	სან

© *ქაბულა* შველიძე

ფინიკურში 22 ასოა, ქართულში 21 (ასო “ქოფ” გამოტოვებულია). ორივე ანბანში რიგითი მნიშვნელობა სრულად შეესაბამება რიცხვით მნიშვნელობას. ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X — “ტავ” და X — “ჟან”)

სრქაულ ბერძნულთან

ღაბულა 26. ჴანსხვავებული ასოები არქაულ ბერძნულ-ქართულ ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	სრქაული ბერძნული	ქართული
15	ქსი	ჟე
18	სან	ჟან
19	კობა	–
23	ჟუ	უი

© ჴამაზ შჴელიძე

სრქაულ ბერძნულში 23 ასოა, ქართულში 22 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ჴერძნულში ასოებს “სან” და “კობა” არ გააჩნია ბგერითი მნიშვნელობები.

ხლასიკურ ბერძნულთან

ღაბულა 27. ჴანსხვავებული ასოები კლასიკურ ბერძნულ-ქართულ ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	ხლასიკური ბერძნული	ქართული
6	სტიგმა	კინ
7	დეტა	ზენ
8	ეტა	ზე
15	ქსი	ჟე
18	სამპი	ჟან
19	კობა	–
26	ფსი	ღან
27	ომეგა	ყარ

© ჴამაზ შჴელიძე

ხლასიკურ ბერძნულში 27 ასოა, ქართულში 26 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ჴერძნულში ასოებს “სტიგმა”, “სამპი” და “კობა” არ გააჩნიათ ბგერითი მნიშვნელობები. ჴერძნულში შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის. ჴს შეუსაბამობა იწყება “სამპიღან”.

ფიზიკური ბერძნულთან

დაბედა 28. **ფანსხვავებული ასოები**
ბიზანტიური ბერძნულ-ქართულ
ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	ფიზიკური ბერძნული	ქართული
2	ვიტა	ბან
6	–	ვინ
8	იტა	ტე
10	დოტა	ინ
15	ქსი	ჟე
18	–	ჟან
23	იფსილონ	უიე
26	ფსი	ღან
27	ომეგა	ყარ

© ჭამაზ შკელიძე

ფიზიკური ბერძნულში 24 ასოა (ამოღებულია “სტივმა”, “სამპი” და “კოპა”), ქართულში 26. ფერძნულში სრული შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის.

სრქაულ ლათინურთან

დაბედა 29. **ფანსხვავებული**
ასოები სრქაულ ლათინურ-
ქართულ ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	სრქაული ლათინური	ქართული
6	ექ	ვინ
7	–	ზენ
9	–	თან
15	–	ჟე
18	–	ჟან
19	ქჟუ	–
23	კე	უიე
24	–	ფარ

© ჭამაზ შკელიძე

სრქაულ ლათინურში 20 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “ზენ”, “ჟე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 24 (გამოტოვებულია “ქჟუ”). ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X – “ქს” და X – “ჯან”).

ხლასიკურ ლათინურთან

დაბულა 30. უანსხვავებულ ასოები
კლასიკურ ლათინურ-ქართულ
ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	ხლასიკური ლათინური	ქართული
3	ცე	გან
6	ეფ	ვინ
7	გე	ზენ
9	—	თან
15	—	დე
18	—	ჟან
19	ქჟუ	—
23	ვე	უიე
24	—	ფარ
25	იფსილონ	ღან
26	ზეტა	ყარ

© ცამაზ შკედილიძე

ხლასიკურ ლათინურში 23 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “თან”, “დე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 26 (გამოტოვებულია “ქჟუ”). ჟუსასუკუნეებში (მე-16 ს.) ლათინურში შემოიღეს ასოები “ჟოტ” და “უ”.

უანსხვავებულ თვისებების შედარების და მათგან ერთნაირი თვისებების ამოშლის შემდეგ დარჩება.

დაბულა 31. უანსხვავებულ ასოები სხვადასხვა ანბანებში

ფინიკურში	ჰე, ხეთ, ღოთ
სრქაულ ბერძნულში	ჟუ
ხლასიკურ ბერძნულში	სტივმა, ძეტა, ეტა, ფსი, ომევა
ღიზანტიურ ბერძნულში	ვიტა, იტა, ჟოტა, იფსილონ
სრქაულ ლათინურში	ეფ, 7, 9, ვე, 24
ხლასიკურ ლათინურში	ცე, იფსილონ, ზეტა

© ცამაზ შკედილიძე

ჟველაზე ნაკლები სხვაობაა არქაულ ბერძნულთან!

ფინიკიურის და არქაულ ბერძნულის შედარებისას გამოვავლენთ შემდეგ სხვაობებს.

ღაბულა 32. ჴანსხვავებული ასოები
ფინიკიურ-არქაულ ბერძნულ ანბანებში

სოს რიგითი ნომერი	ფინიკიური	არქაული ბერძნული
5	ჰე	ჰესილონ [ე]
8	ხეთ	ჰტა [ჰ/ე]
10	ჲოთ	იოტა
15	სამეჲ	ჲსი
18	ცადე	სან
19	ჲჲუ	კოპა
21	შინ	სიგმა

© შამაზ შჰედლიძე

ფინიკიურში 22 ასოა, არქაულ ბერძნულში 22. ფინიკიურსა და არქაულ ბერძნულს შორის იმავე ასოებშია სხვაობა, როგორც ფინიკიურსა და ქართულს შორის. ამ შვიდი ასოდან ოთხში (ჰე, ხეთ, ჲოთ, შინ) ერთნაირი სხვაობაა, სამში კი (სამეჲ, ცადე, ჲოჲ) განსხვავებული.

შასკვნა

ჴართული ანბანი, ალბათ, გადმოღებულია არქაულ ბერძნულიდან და დამატებული აჲეს კლასიკური ბერძნულის ელემენტები (Φ, Χ). ფინიკიურიდან გადმოღებული რომ იყოს, ასო ϲ საგანგებოდ იჲნებოდა გამოყოფილი ჯვრის ნიშნით.

ჴაგრამ, ამავე დროს, რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობების სრული შესაბამობა ქართულ ანბანში მიუთითებს მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურთან. ამის დამადასტურებელია აგრეთვე ის, რომ ქართული და ფინიკიური ანბანები მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X—“ტავ“ და Χ—“ჲან“).

დაბეჭადი 33. ფინიკიური
ანბანი

ფინიკიური				
1	𐤀	ალეფ	[ʾ]	1
2	𐤁	ბეთ	[b]	2
3	𐤂	გიმელ	[g]	3
4	𐤃	დალეთ	[d]	4
5	𐤄	ჰე	[h]	5
6	𐤅	კავ	[k]	6
7	𐤆	ზან	[z]	7
8	𐤇	ხეთ	[x]	8
9	𐤈	თეთ	[t]	9
10	𐤉	დოთ	[d]	10
11	𐤊	კავ	[k]	20
12	𐤋	ლაჲედ	[l]	30
13	𐤌	მემ	[m]	40
14	𐤍	ნუნ	[n]	50
15	𐤎	სამეკ	[s]	60
16	𐤏	აინ	[ʾ]	70
17	𐤐	ჰე	[h]	80
18	𐤑	ცადე	[c]	90
19	𐤒	ქოფ	[k]	100
21	𐤓	რეშ	[r]	200
21	𐤔	შინ	[š]	300
22	𐤕	ტავ	[t]	400

© შამაზ შკედლიძე

სსიპ-სსიპ-სსიპ

ღაბულა 34. ჳერძნული ანბანი

ღერძნული											
სრქაული			ხლასიკური			ღიზანტიური					
1	A	აღფა	[ა]	1	A	აღფა	[ა]	1	A	აღფა	[ა]
2	B	ბეღა	[ბ]	2	B	ბეღა	[ბ]	2	B	ვიღა	[ბ]
3	Г	გაღა	[გ]	3	Г	გაღა	[გ]	3	Г	გაღა	[გ]
4	Δ	ღელღა	[ღ]	4	Δ	ღელღა	[ღ]	4	Δ	ღელღა	[ღ]
5	E	ეფსიღონ	[ე]	5	E	ეფსიღონ	[ე]	5	E	ეფსიღონ	[ე]
6	Ϝ	ღიგაღა	[ვ(უ)]	6	Ϝ	სტიგღა	[ვ]	6			
7	I	ღეღა	[ღ(ზ)]	7	Z	ღეღა	[ღ]	7	Z	ზიღა	[ზ]
8	H	ეღა	[1.3;2.ე]	8	H	ეღა	[ე]	8	H	იღა	[ი]
9	Θ	თეღა	[თ]	9	Θ	თეღა	[თ]	9	Θ	თიღა	[თ]
10	Λ	იღღა	[ი]	10	I	იღღა	[ი]	10	I	აღღა	[ა]
11	Κ	კაღა	[კ]	11	K	კაღა	[კ]	20	K	კაღა	[კ]
12	Λ	ღამღღა	[ღ]	12	Λ	ღამღღა	[ღ]	30	Λ	ღამღღა	[ღ]
13	Μ	ღაღუ	[ღ]	13	M	ღაღუ	[ღ]	40	M	ღი	[ღ]
14	Ν	ნაღუ	[ნ]	14	N	ნაღუ	[ნ]	50	N	ნა	[ნ]
15	Ξ	ქსი	[ქს]	15	Ξ	ქსი	[ქს]	60	Ξ	ქსი	[ქს]
16	Ο	ოღიკრონ	[ო]	16	O	ოღიკრონ	[ო]	70	O	ოღიკრონ	[ო]
17	Π	ღი	[ღ]	17	Π	ღი	[ღ]	80	Π	ღი	[ღ]
18	Ϛ	სან		18	Ϛ	სამღი		900			
19	Ϝ	კოღა		19	Ϝ	კოღა		90			
20	Ρ	რო	[რ]	20	P	რო	[რ]	100	P	რო	[რ]
21	Σ	სიგღა	[ს]	21	Σ	სიგღა	[ს]	200	Σ	სიგღა	[ს]
22	T	ღაღუ	[ღ]	22	T	ღაღუ	[ღ]	300	T	ღაღ	[ღ]
23	Υ	აღფსიღონ	[აღ]	23	Y	აღფსიღონ	[აღ]		Y	იღფსიღონ	[ი]
				24	Φ	ფი	[ფ]	500	Φ	ღი	[ღ]
				25	X	ქსი	[ქ]	600	X	ქსი	[ქ]
				26	Ψ	ფსი	[ფს]	700	Ψ	ფსი	[ფს]
				27	Ω	ოღეღა	[ო]	800	Ω	ოღეღა	[ო]

ცხრილი 35. უსათინური ანბანი

უსათინური								
სრული			ხლასიკური (ძვ. წ. მე-2 ს.)			მუსაუკუნური (მე-11 ს.)		
A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
Г	ვე	[გ]	C	ვე	[ც] და [კ]	C	ვე	[ც] და [კ]
Д	ღე	[დ]	D	ღე	[დ]	D	ღე	[დ]
E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
Н	ჰა	[ჰ]	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]
			H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]
						J	იოტ	[ი]
K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]
L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]
М	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]
N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]
O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]
Р	პე	[პ]	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]
Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]
P	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]
С	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]
T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]
V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]
X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]
			Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]
			Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]

© დამაზ შკვლიძე

სწავლის წარმოშობა

სსიპ-სსიპ-სსიპ

დაბეჭადი 36. ჭართული ანბანი

ჭართული											
ხლასიკური (ძვ. წ. 412 წ.)				I ს.				შე-8 ს.			
1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1
2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2
3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3
4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4
5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5
6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6
7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7
8	ყ	[ყ]	8	8	ყ	[ყ]	8	8	ყ	[ყ]	8
9	თ	[თ]	9	9	თ	[თ]	9	9	თ	[თ]	9
10	ი	[ი]	10	10	ი	[ი]	10	10	ი	[ი]	10
11	კ	[კ]	20	11	კ	[კ]	20	11	კ	[კ]	20
12	ლ	[ლ]	30	12	ლ	[ლ]	30	12	ლ	[ლ]	30
13	მ	[მ]	40	13	მ	[მ]	40	13	მ	[მ]	40
14	ნ	[ნ]	50	14	ნ	[ნ]	50	14	ნ	[ნ]	50
15	ო	[ო]	60	15	ო	[ო]	60	15	ო	[ო]	60
16	პ	[პ]	70	16	პ	[პ]	70	16	პ	[პ]	70
17	ჰ	[ჰ]	80	17	ჰ	[ჰ]	80	17	ჰ	[ჰ]	80
18	ჭ	[ჭ]	90	18	ჭ	[ჭ]	90	18	ჭ	[ჭ]	90
19	რ	[რ]	100	19	რ	[რ]	100	19	რ	[რ]	100
20	ს	[ს]	200	20	ს	[ს]	200	20	ს	[ს]	200
21	ტ	[ტ]	300	21	ტ	[ტ]	300	21	ტ	[ტ]	300
22	ყ	[ყ]	400	22	ყ	[ყ]	400	22	ყ	[ყ]	400
23	ფ	[ფ]	500	23	ფ	[ფ]	500	23	ფ	[ფ]	500
24	ქ	[ქ]	600	24	ქ	[ქ]	600	24	ქ	[ქ]	600
25	ღ	[ღ]	700	25	ღ	[ღ]	700	25	ღ	[ღ]	700
26	ყ	[ყ]	800	26	ყ	[ყ]	800	26	ყ	[ყ]	800
27	შ	[შ]	900	27	შ	[შ]	900	27	შ	[შ]	900
28	ჩ	[ჩ]	1000	28	ჩ	[ჩ]	1000	28	ჩ	[ჩ]	1000
29	ც	[ც]	2000	29	ც	[ც]	2000	29	ც	[ც]	2000
30	ძ	[ძ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000
31	წ	[წ]	4000	31	წ	[წ]	4000	31	წ	[წ]	4000
32	ჭ	[ჭ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000
33	ხ	[ხ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000
34	ჯ	[ჯ]	7000	34	ჯ	[ჯ]	7000	34	ჯ	[ჯ]	7000
35	ჯ	[ჯ]	8000	35	ჯ	[ჯ]	8000	35	ჯ	[ჯ]	8000
				36	ჰ	[ჰ]	9000	36	ჰ	[ჰ]	9000
				37	ჭ	[ჭ]	10000	37	ჭ	[ჭ]	10000

დაბეჭდილი 37. სომხური ანბანი

სომხური									
შე-5 ს.				შე-12 ს.					
1	Ա	ააბ	[ა]	1	1	Ա	ააბ	[ა]	1
2	Բ	ბენ	[ბ]	2	2	Բ	ბენ	[ბ]	2
3	Գ	გომ	[გ]	3	3	Գ	გომ	[გ]	3
4	Դ	და	[დ]	4	4	Դ	და	[დ]	4
5	Ե	ენ	[ე]	5	5	Ե	ენ	[ე]	5
6	Զ	ზა	[ზ]	6	6	Զ	ზა	[ზ]	6
7	Է	է	[է]	7	7	Է	է	[է]	7
8	Ը	ღო	[ღ]	8	8	Ը	ღო	[ღ]	8
9	Թ	თო	[თ]	9	9	Թ	თო	[თ]	9
10	Շ	շე	[շ]	10	10	Շ	շე	[շ]	10
11	Ի	ინ	[ი]	20	11	Ի	ინ	[ი]	20
12	Լ	ლენ	[ლ]	30	12	Լ	ლენ	[ლ]	30
13	Խ	ხე	[ხ]	40	13	Խ	ხე	[ხ]	40
14	Մ	მე	[მ]	50	14	Մ	მე	[მ]	50
15	Կ	კენ	[კ]	60	15	Կ	კენ	[კ]	60
16	Հ	ჰო	[ჰ]	70	16	Հ	ჰო	[ჰ]	70
17	Ձ	ძა	[ძ]	80	17	Ձ	ძა	[ძ]	80
18	Ղ	ღატ	[ღ]	90	18	Ղ	ღატ	[ღ]	90
19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100	19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100
20	Ս	შენ	[შ]	200	20	Ս	შენ	[შ]	200
21	Յ	ჟი	[ჟ]	300	21	Յ	ჟი	[ჟ]	300
22	Ն	ნე	[ნ]	400	22	Ն	ნე	[ნ]	400
23	Շ	შა	[შ]	500	23	Շ	შა	[შ]	500
24	Ո	ო	[ო]	600	24	Ո	ო	[ო]	600
25	Չ	ჩა	[ჩ]	700	25	Չ	ჩა	[ჩ]	700
26	Պ	პე	[პ]	800	26	Պ	პე	[პ]	800
27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900	27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900
28	Բ	რა	[რ]	1000	28	Բ	რა	[რ]	1000
29	Ս	სე	[ს]	2000	29	Ս	სე	[ს]	2000
30	Վ	ვე	[ვ]	3000	30	Վ	ვე	[ვ]	3000
31	Տ	ტენ	[ტ]	4000	31	Տ	ტენ	[ტ]	4000
32	Ը	რე	[რ]	5000	32	Ը	რე	[რ]	5000
33	Յ	ცო	[ც]	6000	33	Յ	ცო	[ც]	6000
34	Ի	უნ	[^հ უ]	7000	34	Ի	უნ	[^հ უ]	7000
	ՈԻ		[^հ ու]			ՈԻ		[^հ ու]	
35	Փ	ფრ	[ფ]	8000	35	Փ	ფრ	[ფ]	8000
36	Ք	ქე	[ქ]	9000	36	Ք	ქე	[ქ]	9000
					37	ԵՎ		[ევ]	
					38	Օ	ო	[^ა უ]	
					39	Շ	ჭე	[ჭ]	

ანბანის წარმოშობა

ტაბულა 38. ფინიკურ-ბერძნულ-ლათინურ ანბანების შედარებითი სქემა

ფინიკური		სრქული		ჟერმული		ჟიზანტური		სრქული		ხლასიკური		ჟუსაუკური	
		1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
1	Ⲁ	1	Ⲁ	1	Ⲁ	1	Ⲁ	1	Ⲁ	1	Ⲁ	1	Ⲁ
2	Ⲁ	2	Ⲁ	2	Ⲁ	2	Ⲁ	2	Ⲁ	2	Ⲁ	2	Ⲁ
3	Ⲁ	3	Ⲁ	3	Ⲁ	3	Ⲁ	3	Ⲁ	3	Ⲁ	3	Ⲁ
4	Ⲁ	4	Ⲁ	4	Ⲁ	4	Ⲁ	4	Ⲁ	4	Ⲁ	4	Ⲁ
5	Ⲁ	5	Ⲁ	5	Ⲁ	5	Ⲁ	5	Ⲁ	5	Ⲁ	5	Ⲁ
6	Ⲁ	6	Ⲁ	6	Ⲁ	6	Ⲁ	6	Ⲁ	6	Ⲁ	6	Ⲁ
7	Ⲁ	7	Ⲁ	7	Ⲁ	7	Ⲁ	7	Ⲁ	7	Ⲁ	7	Ⲁ
8	Ⲁ	8	Ⲁ	8	Ⲁ	8	Ⲁ	8	Ⲁ	8	Ⲁ	8	Ⲁ
9	Ⲁ	9	Ⲁ	9	Ⲁ	9	Ⲁ	9	Ⲁ	9	Ⲁ	9	Ⲁ
10	Ⲁ	10	Ⲁ	10	Ⲁ	10	Ⲁ	10	Ⲁ	10	Ⲁ	10	Ⲁ
11	Ⲁ	11	Ⲁ	11	Ⲁ	11	Ⲁ	11	Ⲁ	11	Ⲁ	11	Ⲁ
12	Ⲁ	12	Ⲁ	12	Ⲁ	12	Ⲁ	12	Ⲁ	12	Ⲁ	12	Ⲁ
13	Ⲁ	13	Ⲁ	13	Ⲁ	13	Ⲁ	13	Ⲁ	13	Ⲁ	13	Ⲁ
14	Ⲁ	14	Ⲁ	14	Ⲁ	14	Ⲁ	14	Ⲁ	14	Ⲁ	14	Ⲁ
15	Ⲁ	15	Ⲁ	15	Ⲁ	15	Ⲁ	15	Ⲁ	15	Ⲁ	15	Ⲁ
16	Ⲁ	16	Ⲁ	16	Ⲁ	16	Ⲁ	16	Ⲁ	16	Ⲁ	16	Ⲁ
17	Ⲁ	17	Ⲁ	17	Ⲁ	17	Ⲁ	17	Ⲁ	17	Ⲁ	17	Ⲁ
18	Ⲁ	18	Ⲁ	18	Ⲁ	18	Ⲁ	18	Ⲁ	18	Ⲁ	18	Ⲁ
19	Ⲁ	19	Ⲁ	19	Ⲁ	19	Ⲁ	19	Ⲁ	19	Ⲁ	19	Ⲁ
20	Ⲁ	20	Ⲁ	20	Ⲁ	20	Ⲁ	20	Ⲁ	20	Ⲁ	20	Ⲁ
21	Ⲁ	21	Ⲁ	21	Ⲁ	21	Ⲁ	21	Ⲁ	21	Ⲁ	21	Ⲁ
22	Ⲁ	22	Ⲁ	22	Ⲁ	22	Ⲁ	22	Ⲁ	22	Ⲁ	22	Ⲁ
23	Ⲁ	23	Ⲁ	23	Ⲁ	23	Ⲁ	23	Ⲁ	23	Ⲁ	23	Ⲁ
24	Ⲁ	24	Ⲁ	24	Ⲁ	24	Ⲁ	24	Ⲁ	24	Ⲁ	24	Ⲁ
25	Ⲁ	25	Ⲁ	25	Ⲁ	25	Ⲁ	25	Ⲁ	25	Ⲁ	25	Ⲁ
26	Ⲁ	26	Ⲁ	26	Ⲁ	26	Ⲁ	26	Ⲁ	26	Ⲁ	26	Ⲁ
27	Ⲁ	27	Ⲁ	27	Ⲁ	27	Ⲁ	27	Ⲁ	27	Ⲁ	27	Ⲁ

© შამაზ აკელიძე

4 | საიდუმლო ანბანები

† ართული აგბანის ცნობილ სახეობათა გარდა არსებობდა საიდუმლო ანუ კრიპტოგრაფიული ანბანები. ომას გარდა არსებობდა საიდუმლო ენა და მეტყველება. საიდუმლო დამწერლობის უძველეს ნიმუშს წარმოადგენს შიქელ შოდრეკილის საგალობელთა კრებულში წარმოდგენილი “შიქაელის” კრიპტომანია (10 ს.).

სწპოეური ანბანი. ოკუდმა მობრუნებული ანბანია. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჰ** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ჰ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ.

სწჯანური ანბანი. შემოღებულია ჟარსადან ჟორგიჯანიძის მიერ მე-17 ს. წარმოადგენს უკუდმა მობრუნებულ ანბანს. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჯ** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ჯ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ. სწბანური მწკრივი მთავრდება **ჯ** ასონიშნით.

სწჩინური ანბანი. შასში გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ასეულების.

სწრაეული ანბანი. შემოღებულია სწტონ I ხათოლიკოსის მიერ. ომ ანბანშიც გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ათასეულების.

სწინური ანბანი. ჟრთუელებიშ გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათუელებიშ გამომხატველი ასოები, ასეულებიშას კი ათასეულებიშ.

ჲაბულა 40. საიდუმლო ანბანები

სწჰოეური	სწჯანური	სწჩინური	სწრაეული	სწინური
ა-ჲ	ა-ჯ	ა-ჩ	ა-რ	ა-ი
ბ-ჰ	ბ-ჯ	ბ-ც	ბ-ს	ბ-კ
გ-ჯ	გ-ხ	გ-ძ	გ-ტ	გ-ლ
დ-კ	დ-ჯ	დ-წ	დ-კ	დ-მ
ე-ხ	ე-წ	ე-ჭ	ე-ფ	ე-ნ
ვ-ჭ	ვ-ძ	ვ-ხ	ვ-ქ	ვ-ღ
ზ-წ	ზ-ც	ზ-კ	ზ-ღ	ზ-ო
ც-ძ	ც-ჩ	ც-ჯ	ც-ყ	ც-პ
თ-ც	თ-შ	თ-ჰ	თ-შ	თ-ყ
ი-ჩ	ი-ყ	ი-რ	ი-ჩ	ი-ა
კ-შ	კ-ღ	კ-ს	კ-ც	კ-ბ
ლ-ყ	ლ-ქ	ლ-ტ	ლ-ძ	ლ-გ
მ-ღ	მ-ფ	მ-კ	მ-წ	მ-რ
ნ-ქ	ნ-უ	ნ-ფ	ნ-ჭ	ნ-ე
ე-ფ	ე-კ	ე-ქ	ე-ხ	ე-ვ
ო-უ	ო-ტ	ო-ღ	ო-კ	ო-ზ
პ-კ	პ-ს	პ-ყ	პ-ჯ	პ-ც
ჟ-ტ	ჟ-რ	ჟ-შ	ჟ-ჰ	ჟ-თ
რ-ს	რ-ყ	რ-ი	რ-ა	რ-ჩ
ს-რ	ს-პ	ს-კ	ს-ბ	ს-ც
ტ-ყ	ტ-ო	ტ-ღ	ტ-გ	ტ-ძ
კ-პ	კ-ღ	კ-მ	კ-რ	კ-წ
უ-ო	უ-ნ	ფ-ნ	ფ-ე	ფ-ჭ
ფ-ღ	ფ-მ	ქ-ღ	ქ-ვ	ქ-ხ
ქ-ნ	ქ-ლ	ღ-ო	ღ-ზ	ღ-კ
ღ-მ	ღ-კ	ყ-პ	ყ-ც	ყ-ჯ
ყ-ღ	ყ-ი	შ-ყ	შ-თ	შ-ჰ
შ-კ	შ-თ	ჩ-ა	ჩ-ი	ჩ-რ
ჩ-ი	ჩ-ც	ც-ბ	ც-კ	ც-ს
ც-თ	ც-ზ	ძ-გ	ძ-ღ	ძ-ტ
ძ-ც	ძ-ვ	წ-ღ	წ-მ	წ-კ
წ-ზ	წ-ე	ჭ-ე	ჭ-ნ	ჭ-ფ
ჭ-ვ	ჭ-ღ	ხ-ვ	ხ-ღ	ხ-ქ
ხ-ე	ხ-გ	ჯ-ზ	ჯ-ო	ჯ-ღ
ჯ-ღ	ჯ-ბ	ჯ-ც	ჯ-პ	ჯ-ყ
ჯ-გ	ჯ-ა	ჰ-თ	ჰ-ყ	ჰ-შ
ჰ-ბ				
ჲ-ა				

© ჲამაზ შჰელიძე

საიდუმლო ანბანები

5

ქართული წერის განვითარება

ნუსხური და მხედრული ასოების გაჩენის თარიღი (მე-8 ს.) არის ამ ასოების ევოლუციის დამთავრების (ჩამოყალიბების) თარიღი. შაიწყო კი ევოლუციის პროცესი გაცილებით ადრე.

ქართული წერის ცნობილ სამ სახეობის გარდა შეგვიძლიან გამოვეყნოთ კიდევ სულ ცოტა ორი სახეობა: ნახევრადმთავრული (პირველადი ნუსხური) და მდივან-მწიგნობრული (პირველადი მხედრული). ეს ტერმინები პირობითია!

ცხრილი 41. ქართული წერის სახეობები

წერის სახეობები	ჩამოყალიბების თარიღები
მთავრული	ნეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა (4 ს.) სალესტინის წარწერები (5 ს.)
პირველადი ნუსხური	მანმეტი ლექციონარი (7 ს.) სინური შრავალთავი (9 ს.)
ნუსხური	სინური შრავალთავი (9 ს.) ჯრუჭის მთხთავი (10 ს.)
პირველადი მხედრული	ტტენის სიონის წარწერა (8 ს.)
მხედრული	ქავრატ IV-ის სიგელი, (11 ს.)

სსიგ-ტექსტი

დაბეჭადი 45. ჭართული ასოების ევოლუცია

ტ ტ ტ თ თ თ ლ ლ ლ
ღ ღ ღ ყ ყ ყ ბ ბ ბ
ჟ ჟ ჟ ზ ზ ზ კ კ კ
ო ო ო ფ ფ ფ ი ი ი დ
ე ე ე ვ ვ ვ ე ე ე
ზ ზ ზ თ თ თ ვ ვ ვ
ხ ხ ხ ზ ზ ზ
ჩ ჩ ჩ ც ც ც ჯ ჯ ჯ
ც ც ც თ თ თ თ თ თ თ თ თ
რ რ რ ვ ვ ვ ი ი ი ი ი

დაბეჭადი 46. ქართული ასოების ევოლუცია

ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ ბ
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ
ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ
ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ
ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც ც
ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ
წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ წ
ს ს ს ს ს ს ს ს ს ს
შ შ შ შ შ შ შ შ შ შ შ
ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ ჯ
რ რ რ რ რ რ რ რ რ რ რ
ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ ლ

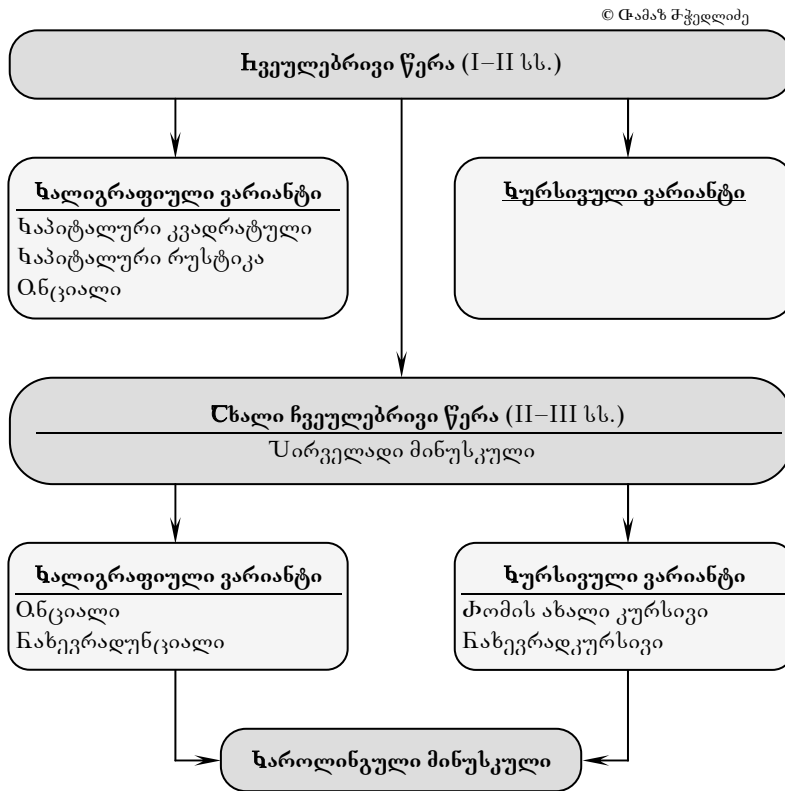
ქართული ასოების განვითარება

სსიპ-სსიპი

დაბედა 47. ჭართული ასოების ევოლუცია

დ დ დ დ დ დ დ დ დ დ	3
ა ა ა ა ა ა ა ა ა ა	3
ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ	3
ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	3
ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ	3
კ კ კ კ კ კ კ კ კ კ	3
გ გ გ გ გ გ გ გ გ გ	3
ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ	3

ფრანგ პალეოგრაფ ჟორჟ შალონის თეორიის თანახმად, რომელიც მან ჩამოაყალიბა 50-ან წლებში, კაპიტალური და კურსივი ლათინურ დამწერლობაში ნვითარდებოდა პარალელურად. სქემატურად ეს გამოიყურება შემდეგნაირად.

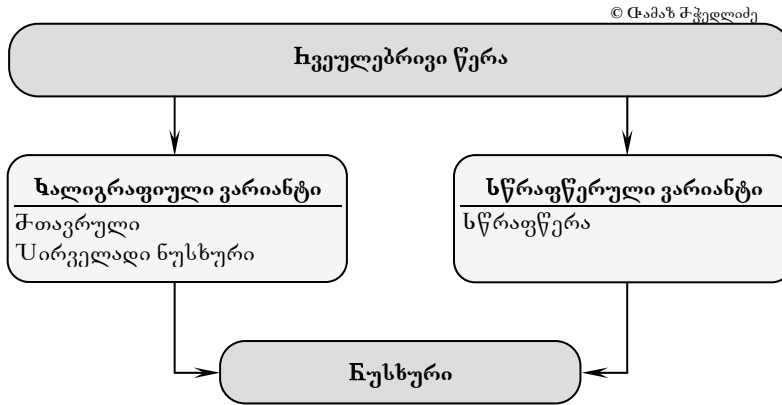

ქერის განვითარება

სურ. 50. შალონის თეორიის სქემა ლათინურ დამწერლობისათვის

შალონის თეორია ეხება არა მარტო ლათინურ წერას, არამედ მას აქვს ზოგადი მნიშვნელობა. შისი საშუალებით შეიძლება აიხსნას სხვა “ევროპული” დამწერლობების გრაფიკის განვითარება.

ღუ ამ თეორიას მოვარგებთ ქართული წერის განვითარებას, მივიღებთ შემდეგ სქემატურ ტაბულას (ქართულ ნუსხურის და ლათინურ კაროლინგულ მინუსკულის იდენტურობის შემთხვევაში).

სურ. 51. შალონის თეორიის სქემა ქართულ დამწერლობისათვის

სმ აზრის გასანვითარებლად საჭიროა ჩატარდეს ქართული წერის მხატვრულ-გრაფიკული ანალიზი ძველი ქართული ხელნაწერების მაგალითზე. ეს ანალიზი შეიცავს შემდეგ პუნქტებს:

- სლოების გრაფიკის და წერის გრაფიკული თავისებურებების ანალიზი:
 - ძაბების შეფარდება;
 - ნაკვეთების არსებობა და ფორმა;
 - უანსხვავება მოხაზულობით (სწორი, დახრილი; ნორმალური, ვიწრო, განიერი; ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი);
 - უანსხვავება პროპორციებით;
 - სლოშუა ხარვეზები;
 - სტრიქონშუა მანძილი;
 - ღომპოზიცია ფურცელზე.
- წერის კუთხის გამოვლინება (წერის ძარადის მდგომარეობა სტრიქონის ხაზთან, ანუ წერის ძარადის დახრის კუთხე).
- შუქტის, ანუ ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობის და მიმართულების გამოვლინება.
- წერის ძარადი (სხვადასხვა კალმები, მათი მოპირვა, ფუნჯი).

ცხრილი 52. ქართული წერის ნიმუშები

უპიგრაფიკული	ეკლნაწერი		
	ქთავრული	ქთავრული	სასტრიქონო
			ჲუსხური
<p>ჲეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა, 367 წ. ღეთლეშის მონასტერი, 432 წ. ღეთლეშის მონასტერი, 432 წ. ღოლნისის სიონი, 493 წ. ღეთლეშის მონასტერი, 532 წ. შცხეთის ჲვარი, VI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. ჲანმეტი ლექციონარი, VII ს. ტდიშის ოთხთავი, 897 წ. ჲრუჭის ოთხთავი, 936 წ. ოთხთავი, X ს. ოთხთავი, 1054 წ. ორბნისის ოთხთავი, XI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. თონე ოქროპირის ცხოვრება, 968 წ. სარხლის მრავალთავი, X ს. ღსალმუნთა განმარტება, 1035 წ. სალესტინური ოთხთავი, 1048 წ. ტონის კრებული, 1074 წ. ოთხთავის თარგმანება, XI ს. შამათა ცხოვრება, XI ს. ღანის ოთხთავი, XIII ს. შიო შღვიშის ოთხთავი, 1034 წ. შაუჯღომელი, 1681 წ. შცხეთის ღიბლია, XVIII ს.</p>	<p>ტტენის სიონის წარწერა, 711 წ. ღავრატ IV-ის სიგელი, 1060 წ. სიბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184 წ. ღება ქებათას თარგმანება, 1188 წ. ტავან ტბულეთის დაწერილი, 1260 წ. შავით შეფის წყალობის სიგელი, XIII ს. ტლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ. შარიამისეული “ქართლის ცხოვრება”, 1638 წ. XVIII ს. ჲვეულებრივი ხელი.</p>

ქერის განვითარება

© ტამაზ შკვლიძე

1998 წლის აპრილი.

6 | სლო "Q"-ს დახასიათება

Φ ინიკიურ დამწერლობაში ეს ასო არ არსებობდა. სრქაულ ბერძნულში კი გამოიხატებოდა ორი ასოს (O და Y) ერთად დაწერით (დღესაც ეს წესი მოქმედებს).

$$O + Y = OY$$

$$ო + იუ = უ$$

ზათინურში თავდაპირველად ეს ბგერა არ გამოიხატებოდა. ჟემდეგ (მე-2 ს.) იგი ნაწილობრივ გამოიხატებოდა ასო V-თი. ცალკე ნიშანი U შემოიღეს მე-16 ს.

სომხურში გამოიხატება ორი ასოს (O და V) ერთად დაწერით.

$$O + V = OV$$

$$ო + იუ = უ$$

ჩართულ ანბანში ასო "უ"-ს არ გააჩნია არც რიგითი, არც რიცხვითი მნიშვნელობები და თავდაპირველად მას არც თავისი ასო-ნიშანი გააჩნდა. ჯი გამოიხატებოდა ორი ასოთი (Q და Ɔ).

$$Q + Ɔ = QƆ$$

$$ო + უი = უ$$

ჟემდეგ (მე-9 ს.) ორი ასოს (u + i) ერთად შეერთებით ნუსხურში გამოვიდა ცალკე ერთი ასო "ყ", რომელმაც მხედრულში მოგვცა "უ". შთავრულში კი ცალკე ასო "Q" შემოიღეს მოგვიანებით (მე-10 ს.).

7

შპარებიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ქართულ ანბანში

ქე-19 საუკუნის 60-ან წლებში **ქ**ლია **ს**ავჭავაძის თაოსნობით ჩატარდა ქართული დამწერლობის რეფორმა, რომლის დროსაც მიზანშეუწონლად იქნა მიჩნეული წერის დროს იმ ასოების ხმარება, რომლებსაც ახალ სალიტერატურო ქართულ ენაში, თითქოსდა, აღარ გააჩნდა ბგერითი შესატყვისობა. **ქ**ს ასოები შემდეგია: **ც, ძ, ჳ, ჴ, ჵ**.

საერთოდ, ძალიან საეჭვო აზრია. **ქ**უ განვაკითარებთ ამ აზრს, მომავალში (50, 100 ან 200 წლის შემდეგ) რომელიმე ასოებსაც აღარ გააჩნდებათ ბგერითი შესატყვისობა და, ალბათ, ეს ასოები უნდა ამოვიღოთ ანბანიდან და გადავყაროთ?! **ქ**ეიძლება მომავალში გაქრეს რაღაც სიტყვა, ცნება, გამოთქმა და ა. შ., მაგრამ ბგერა როგორ უნდა გაქრეს მე, რატომღაც, ვერ მესმის. **ქ**ერძნებს და სომხებს თავიანთ ანბანებიდან არაფერი არ ამოუღიათ და არ გადაუყრიათ. **ქ**უნდაც რად ღირს თანამედროვე ქართულ ენაში არსებული ბგერა **ძ** და მისი გამომხატველი უმშვენიერესი ასო **ძ**. **ქ**უსებს ეს ასო არ გააჩნდათ და მათ გადმოიღეს იგი სხვა ანბანებიდან და შეიტანეს თავის ანბანში. **ქ**ვენ კი ისეთი გულუხვები ვართ, რომ რაც გვაქვს, ისიც ზედმეტად გვეჩვენება. **ქ**უთუ რუსულის მეშვეობით უნდა გავიგოთ, რომ **ქ**აფსურაძეში, **ქ**ივინეშვილში, **ქ**აყაფშვილში, **ქ**რქომაშვილში არის ბგერა **ძ**?

ქუ დავივიწყებთ იმ გარემოებას, რომ ამ რეფორმის ავტორი იყო სულ რაღაც 27-28 წლის ბიჭი, რომელსაც ეს აზრი მოუვიდა **ქ**ე-

სსიპ-სსიპ-სსიპ

ტერბურგში სწავლის დროს, ალბათ, რუსული ანბანის წარამარა გადაკეთებ-გადმოკეთებების ზეგავლენით. არა მგონია სულხან-საბა ორბელიანი, ან სწორედ I ხათოლიკოსი, ან ჟახუშტი ჭავჭავაძე ნაკლებად განათლებულები ყოფილიყვნენ. შაგრამ ასეთი რეფორმის აზრი მათ არ მოსვლიათ.

ქართული ანბანი არის ერთდროულად და ერთბაშად შექმნილი სრულყოფილი სისტემა. მისი რომელიმე ნაწილის გამოკლება ან სხვა რამის ჩამატება არღვევს ამ სისტემას. სრულყოფილი სისტემის ასეთ ნამსხვრევს წარმოადგენს თანამედროვე ქართული ანბანი.

ესეთი ასოს ამოღების შემდეგ მოხდა შემდეგი:

- შეეცირდა ასოების თავდაპირველი რაოდენობა ანბანში;
- სსიპებს შეეცვალათ თავიანთი რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები;
- შაიკარგა შესატყვისობა ასოების რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის (ანბანის ეს თვისება ხომ მიუთითებდა მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურ ანბანთან);
- შა როგორც შედეგი, ანბანმა დაკარგა თავისი იდეოგრაფიული და კალენდარული მნიშვნელობა.

ერთი სიტყვით, ყველაფერი აირ-დაირია და თანამედროვე ანბანი დაემსგავსა ასო-ნიშნების შემთხვევით გროვას.

დაბუღა 53. შარბიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი სქემა

ფინიკიური	ღერძნული		ზათინური	ქართული	
	სრქაული	ხლასიკური		ხლასიკური	ჟე-5 ს.
Ⲁ ხეთ [ხ]	Ⲙ ეტა [ჰ]	Ⲏ ეტა [ე]	Ⲃ პა [პ]	Ⲓ ჟე [ფჰ]	Ⲓ ჟე [ფე]
Ⲛ აოთ [ა]	Ⲛ იოტა [ი]	Ⲙ იოტა [ი]	Ⲙ აოტ [ა]	Ⲛ აე [ა]	Ⲛ აე [ა]
—	Ⲙ იფსილონ [აუ]	Ⲙ იფსილონ [აუ]	Ⲙ ვე [ვ]	Ⲓ ვე [უი]	Ⲓ ვე [უი]
—	—	—	—	Ⲓ კარ [კ]	Ⲓ კარ [კ]
—	—	Ⲙ ომეგა [ო]	—	—	Ⲓ მჰ [მლი]

სრაქტიკული ყოველდღიური თვალსაზრისით ამ ასოების უქონლობა ჰქმნის მრავალ მოუხერხებლობას. ჟრთ-ერთი მათგანი ნათლად აისახა “ქართულ საბჭოთა ჟნციკლოპედიაში”. სმ კაპიტალურ თანამედროვე გამოცემაში იმ ძველ სიტყვებში, რომლებშიც გვხვდება ეს ასოები, ისინი არიან *ხელით ჩახატულნი!*? სოგ შემთხვევაში კი საერთოდ გამოტოვებულია ეს ასოები. ჟნციკლოპედიაში დახასიათებულია და ყოველმხრივ გარჩეულია ყველა ასო, ამ ხუთი ასოს გარდა, თითქოსდა ეს ასოები არასოდეს არ არსებულან. შაინტერესებული მკითხველი, ძალიანაც რომ უნდოდეს, ვერაფერს ვერ ამოიკითხავს ამ ასოების შესახებ.

სავსებით ნათელია, რომ ქართული ანბანი უნდა აღსდგეს თავისი პირვანდელი სახით.

ჲ(ჳ) – თადაპირველად ეს ასო იყო ფინიკიური “ხეთ”-ის და არქაულ ბერძნულ “ეტა”-ს (*H*) ბადალი და გამოხატავდა ჰ-ბგერას. ჟემდეგ კი (დაახლოვებით მე-4 საუკუნეში) იგი გამოხატავდა ე-ბგერას (კლასიკური ბერძნული “ეტა”-ს (*H*) ბადალი). ჟათინურში მისი ბადალი ასოა “ჰა” (*H*).

ჟ(ღ) – სასისმიერი ნახევარხმოვანი ბგერა, ანუ უმახვილო *ი*, ანუ მოკლე *ი*. ჟინიკიურში მისი ბადალია ასო “მოთ”, არქაულ და კლასიკურ ბერძნულში “იოტა” (*I*), ლათინურში “მოტ” (*I*).

ჴ(ჵ) – გამოხატავს დიფტონგს, რომელიც შესდგება უმარცვლო “უ”-სა და “ო”-გან. ჟინიკიურში მას ბადალი არ გააჩნია. სრქაულ და კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია აგრეთვე დიფტონგისეული ასო “ი ფსილონ” (*Y*). ჟათინურში კი ასო “ვე” (*V*).

ჶ(ჷ) – ხახისმიერი ფშვინვიერი ბგერა, რომელიც დამახასიეთებელია მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ენისათვის.

ჸ(ჹ) – შემოღებულია მე-4 საუკუნემდენ ბერძნულის წამბაძველობით ძირითადად რიცხვითი მნიშვნელობის ფუნქციით (10.000-ის აღსანიშნავად). ღლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია “ო მევა” (*Ω*).

ღდგენილი ასოების პრაქტიკული ხმარება

სლო ჴ-ს ხმარება: ბგერა ჰ ბგერა ე-ს წინ სიტყვის თავში. *ჴე: ჴევემონია, ჴეღ, ჴემოვლობინი, ჴერი, ჴერიჰა, ჴერმეტული, ჴექტარი.*

სლო ე-ს ხმარება: ბგერებ ა, ე და ო-ს შემდეგ; ბგერებ ა, ე, ო და უ-ს წინ: *აე — ურქომაღშვილი, ვაამე, წაყაღშვილი; ეე — უივინეღშვილი, ჟათეღშვილი; ოე — ოე, ოამე, ოენბაზი, ოენი; ეა — ეანვარი, ეარ, ეარადი, ეარლიყი, ეარუსი; ეე — ეერარქია, ეერიში, ეეროგლიფი; ეო — ეოლი, ეორლა, ეოტისოდენა; ეუ — ეუბილე, ეუმორი, ეურისტი, კომბეუტერი.*

სლო ვ-ს ხმარება: ბგერა უ ბგერა ი-ს წინ ზოგ შემთხვევაში მოკლეა: *უი = ვ: თვსება, თვთმარქვია, თვთმფრინავი, თვთონ, ვძე.*

სლო ე-ს ხმარება: *გარი, გარირემი, გარისთვალა, გარისკულა, გაჩ-გაჩი, გაჯანი, გაჯვა.*

სლო ზ-ს ხმარება: ბგერა ო ბგერა ჰ-ს წინ სიტყვის თავში გრძელია: *ჰ = გრძელ ო-ს. ჰჰ: ჰჰ, ჰჰო, ჰჰძე, ჰჰოჰო.*

ამ ასოების ხმარების შემოთმოდევანილი წესების უპირობო სისწორეში ვერა ვარ ბოლომდენ დარწმუნებული. უნათმეცნიერებმა უნდა გამოთქვან თავიანთი მიუკერძოებელი აზრი და შეიმუშაონ ასოების ხმარების წესები. აუ გამოირკვევა, რომ გაუქმებული ასოებით შეიძლება გამოიხატოს თუნდაც თითო-თითო სიტყვა, მათი აღდგენა იქნება გამართლებული.

უექსიკონები გაუქმებულასოებიანი სიტყვებით (ამ სიტყვების რაოდენობით)

სბულაძე, ლია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. — *ტბილისი, 1973.*

შთის კილოთა ლექსიკონი. // *ტ. შანიძე.* *ტხზულებანი 12 ტომად.* — *ტ. 1.* — *ტბილისი, 1984.* — *ტვ. 274 — 476.* (*ე — 3; ე — 162*).

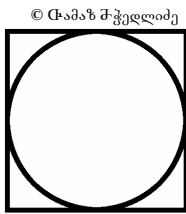
ჯართველთა მონასტერი ლულვარეთში და მისი ტიპიკონი. *უექსიკონი.* // *ტ. შანიძე.* *ტხზულებანი 12 ტომად.* — *ტ. 9.* — *ტბილისი, 1986.* — *ტვ. 139 — 223.* (*ე — 25; შ — 1*).

ჯართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა. *შე-2 გამოცემა.* — *ტბილისი, 1984.* (*ე — 13; ე — 156*).

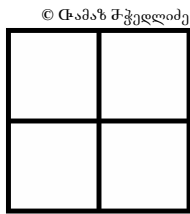
8

ქართული ასოების გრაფიკა

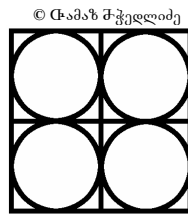
ქართული ასოების გრაფიკული სისტემა ძალზე მარტივია. იგი აგებულია კვადრატისგან და წრისგან შემდგარ ბალებზე. ზვადრატში ჩასმულია წრე. ზვადრატი ამავე დროს შესდგება ოთხი პატარა კვადრატისაგან. ჭვითეულ მათგანში ჩასმულია წრე. სრული სახით ბაღე ასეთია.

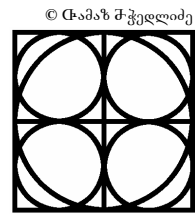
სურ. 54. ზრე დიდ კვადრატში

სურ. 55. ოთხი პატარა კვადრატი

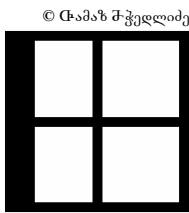

სურ. 56. ოთხი პატარა წრე

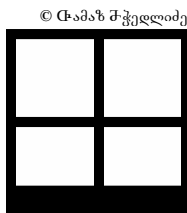

სურ. 57. სლოების ასაგები ბაღე

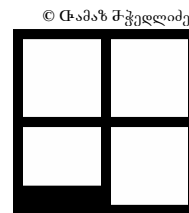
ქართული ასოები წარმოადგენენ წრისა და კვადრატის მხარეების კომბინაციას. ჟველა ასო ერთი სიმაღლისაა. სსოს სიგანე კი ან დიდი კვადრატის მხარის ტოლია, ან პატარა კვადრატის მხარის (ანუ დიდი კვადრატის მხარის ნახევარი).

სურ. 58. სსოს სიმაღლე

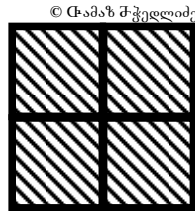

სურ. 59. სსოს სიგანე

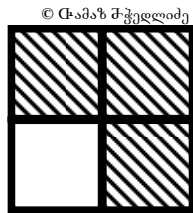

სურ. 60. სსოს სიგანე

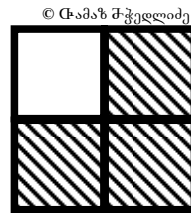
სსიპ შეიძლება ეკავოს დიდი კვადრატი, დიდი კვადრატის ნახევარი (ანუ ორი პატარა კვადრატი), სამი პატარა კვადრატი.

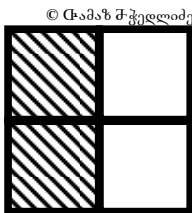
სურ. 61. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

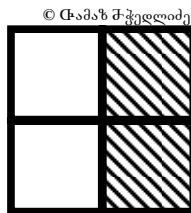
სურ. 62. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

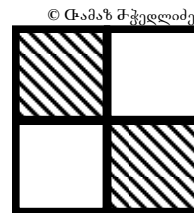
სურ. 63. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

სურ. 64. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

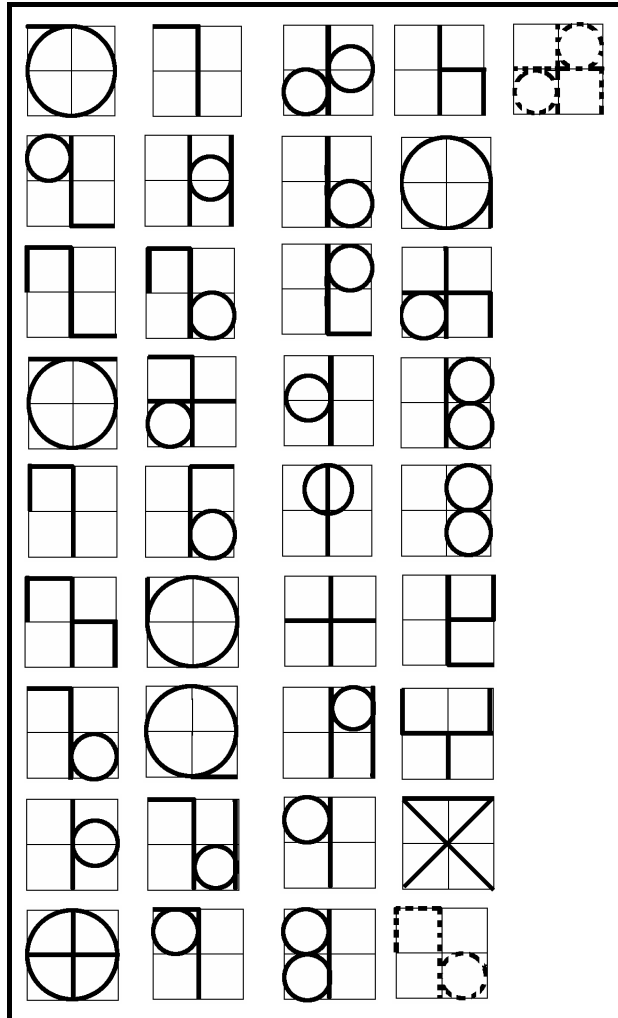
სურ. 65. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

სურ. 66. სსიპ მიერ დაკავებული სივრცე

ჩემი აზრით, ქართულ ასოებს თავდაპირველად (შექმნის დროს) ჰქონდათ შემდეგი სახე (იხ. დაბუღა 67.).

ღატულა 67. ქართული ანბანის სავარაუდო
თავდაპირველი სარწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)

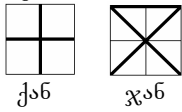
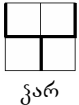
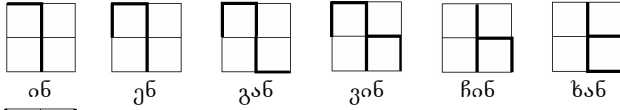

© ჭაბაზ შკვდლიძე

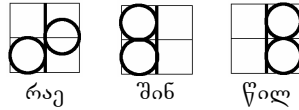
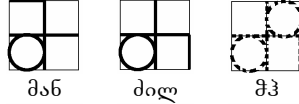
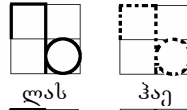
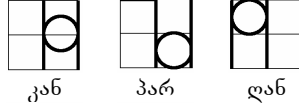
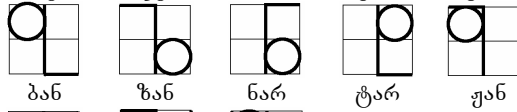
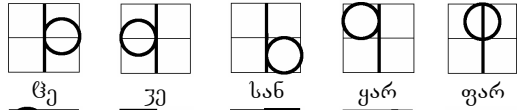
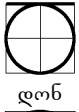
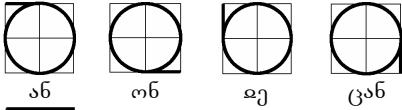
ასოების გრაფიკა

დაბულა 68. ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე

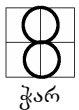
დუთხოვან-ხაზოვანი გრაფემები

რეიულ-ხაზოვანი გრაფემები

რეიული გრაფემა

ქართული ასოები აგებულია მისი მხედვით შემდგენიდან შეიძლება დაკავშირდეს.

სურათი 69. ქართული ასოების კლასიფიკაცია აგებულების მიხედვით

სუთხვან-ხვთხვანი ასოები

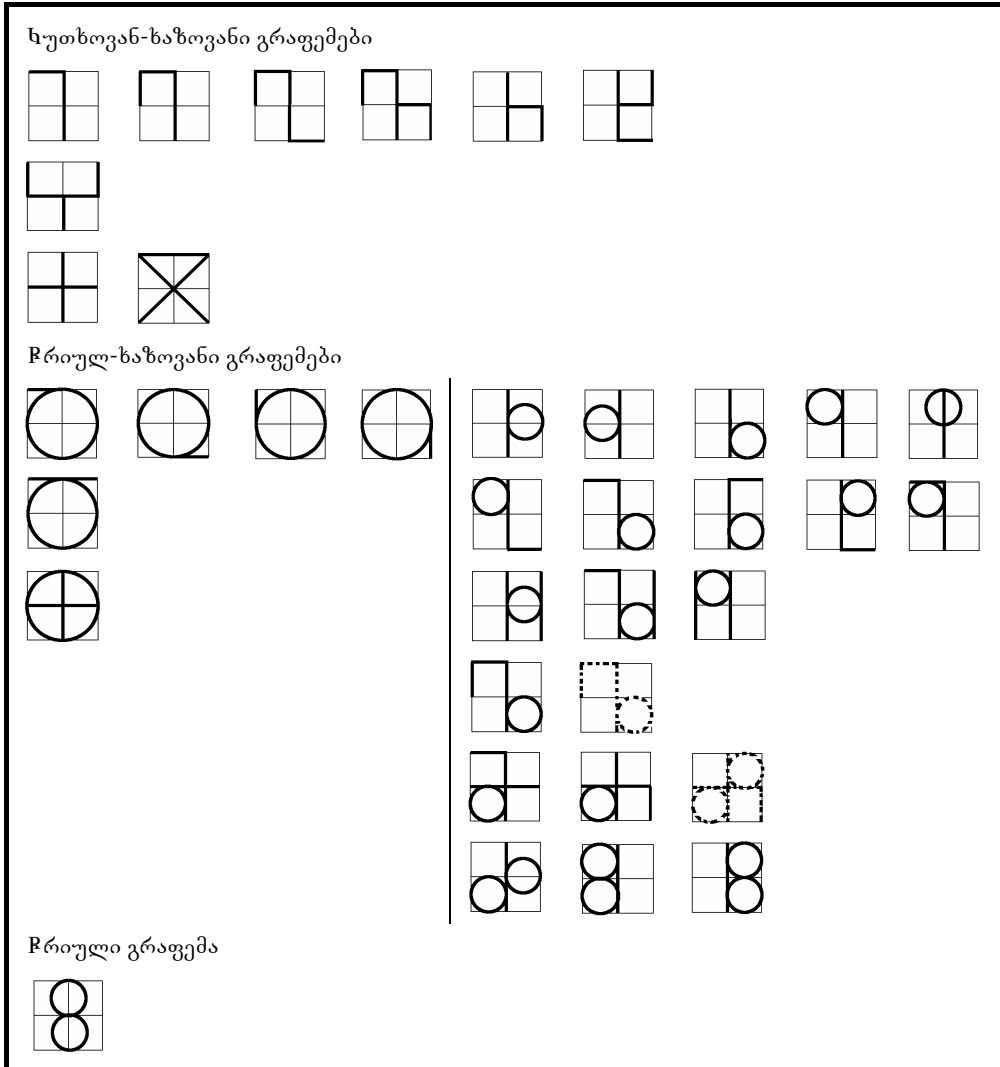
რეულ-ხვთხვანი ასოები

რეული ასოები

ასოების გრაფიკა

სსიპ-ტყუპი

დაბეა 70. ჭართული გრაფემების შიდაჯგუფური თანმიმდევრული კლასიფიკაცია (ერთი გრაფემის გადასვლა მეორეში)

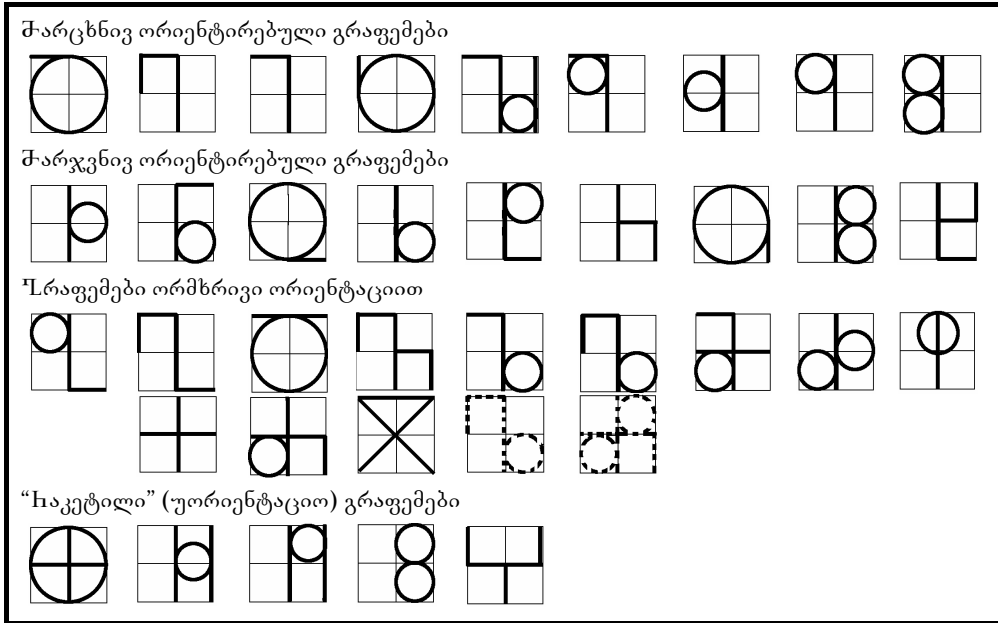

© ჭამაზ შკულობე

ქადგანაც ქართული დამწერლობის ერთიანი გრაფიკული სისტემა ერთი პრინციპით და ერთბაშად არის შაქმნილი, შემოქმედისთვის ყოვლად ზედმეტი იყო ცალკეული ასონიშნების გრაფიკის (მოხაზულობის) გადმოღება სხვა (უცხო) ანბანიდან. სნდა, შესაძლოა, გადმოღებულ იქნა რამოდენიმე ასოს მოხაზულობა. ყემდეგ კი ამ ასობის საფუძველზე შეიქმნა დანარჩენი ასობის აგების პრინციპი.

ქართული ასოები ორიენტაციისდა მიხედვით შეიძლება დაიყოს ოთხ ჯგუფად.

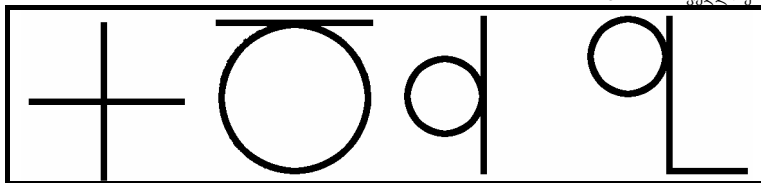
ღაბულა 71. ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია მათი ორიენტაციისდა მიხედვით

© ჩამაზ შჟეღლიძე

ღა დამოკიღებულღა აჟვს ქართულ ასოებს სიმეტრიასთან? ჟევაღაროთ ერთმანეტს შემღევი ასოები.

© ჩამაზ შჟეღლიძე

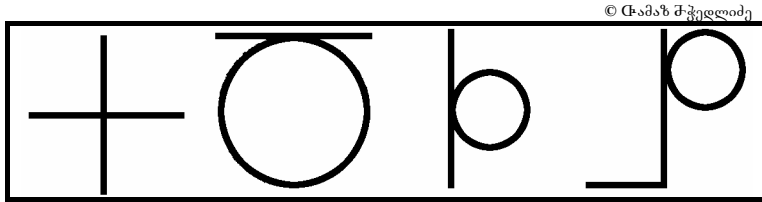

სურ. 72. ქართული ასოების დამოკიღებულღა სიმეტრიასთან

ღით განსზვავღებღან ერთმანეტისაღან ეს ასოები? ლმის გასაღეღბაღ საჯღროთა ჩავატაროთ ეჟსჟერიმენტი.

ღსოების მარჯვნიღან მარცხნივ შემოტრიღლების ღროს მივიღლებო შემღეღს.

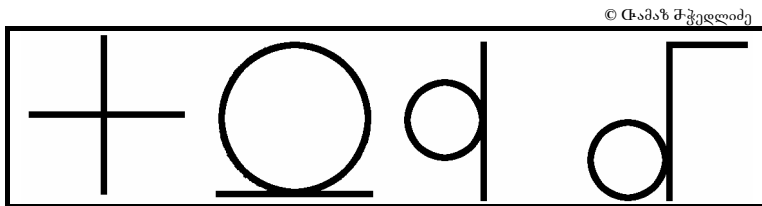
ღსოების გრაფიკა

სურ. 73. შარჯენიდან მარცხნივ შემოტრიალებული ასოები

სლოგმა **ჩ** და **წ** შეინარჩუნეს თავისი სახე. სლოგები **ქ** და **ყ** შემოტრიალდნენ მარცხნივ.

სლოგების ქვევიდან ზევით გადატრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს.

სურ. 74. ქვევიდან ზევით გადატრიალებული ასოები

სლო **ჩ** ასევე შეინარჩუნა თავისი სახე და მას შეუერთდა ასო **ქ**. სლოგები **წ** და **ყ** გადატრიალდნენ.

წითდროული შემოტრიალების და გადატრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს.

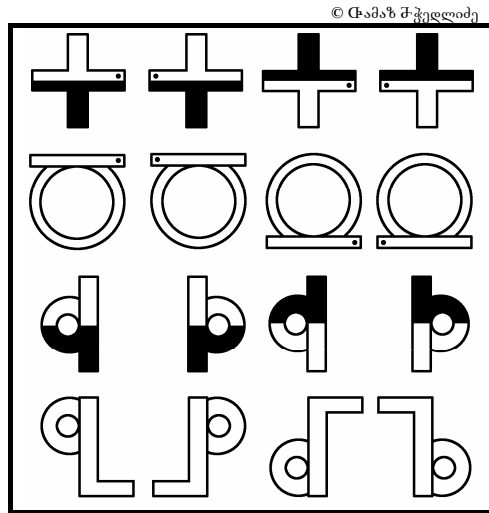

სურ. 75. წითდროულად შემოტრიალებული და გადატრიალებული ასოები

სლო **ჩ** შეინარჩუნა თავისი სახე. სლოგმა **წ** და **ქ** მიიღეს ისეთივე სახე, როგორც შემოტრიალების დროს. სლო **ყ** მიიღო ახალი სახე.

ჩ. ს., ნებისმიერ ტრიალის დროს ასო **ჩ** ინარჩუნებს თავის სახეს; ასო **ყ** კი იცვლის თავის სახეს. სლოგები **წ** და **ქ** ხან ინარჩუნებენ თავის სახეს, ხან კი იცვლიან.

შს ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილ სურათზე. (იხ. სურათი 76)

სურ. 76. სსოების სახეცვლილება მათი ტრიალის დროს

ქით არის ეს განპირობებული? ამ მოვლენაში ვლინდება ასოების სხვადასხვა დამოკიდებულება სიმეტრიასთან. ზერძოდ, ასო **ჩ** აქვს სიმეტრიის ორი ღერძი – თარაზული და შვეული (+). სსო **წ** აქვს სიმეტრიის ერთი ღერძი – შვეული (|). სსო **ძ** – სიმეტრიის ერთი ღერძი – თარაზული (-). სსო **ღ** კი ასიმეტრიულია.

სსოების გრაფიკა

ქართული ასოები სიმეტრიისდა მიხედვით შეიძლება დაიყოს შემდეგ ჯგუფებად.

პაბულა 77. ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია სიმეტრიისდა მიხედვით

	სიმეტრიის შვეული და თარაზული ღერძებით							
სიმეტრიული	სიმეტრიის შვეული ღერძით							
	სიმეტრიის თარაზული ღერძით							
ოსიმეტრიული								

© შპს სსიგ-ტექნიკა

ცნობილია, რომ ფინიკიელები წერდნენ მარჯვნიდან მარცხნივ. ჟერძნებმა ცოტაოდენი ცვლილებებით გადმოიღეს ფინიკიური ანბანი, მაგრამ წერის მიმართულებას მიანიჭეს ე. წ. “ბუსტროფედონული” ხასიათი. ტაში გამოიხატება ეს? უმაში, რომ თუ, მაგალითად, ერთი სტრიქონი იწერებოდა მარჯვნიდან მარცხნივ, შემდეგი სტრიქონი კი იწერებოდა მარცხნიდან მარჯვნივ და ა.შ. ასოები კი ამისას იღებდნენ ან შემოტრიალებულ (ანტიფორმა) ან გადატრიალებულ (ინვერსიულ), ანდა შემოტრიალებულ-გადატრიალებულ (ანტი + ინვერსიულ) ფორმას.

შემდეგ სქემიდან ეს ჩანს ნათლად.

სურ. 78. ჟუსტროფედონული წერა

სურ. 79. ჟუსტროფედონული წერა

სურ. 80. ჟუსტროფედონული წერა

სურ. 81. ჟუსტროფედონული წერა

აწვევტილი კი სტრიქონი ასე გამოიყურება.

სურ. 82. ჟუსტროფედონული წერა

ჟრტი და იგივე ასოს (მაგალითად ასო **P**) ჟუსტროფედონული წერის დროს შეიძლება ჰქონდეს ოთხი ფორმა.

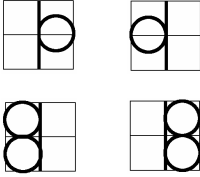
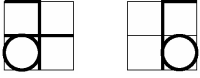
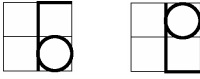
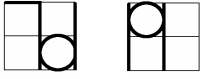
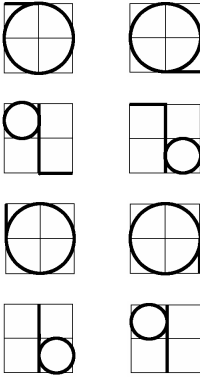
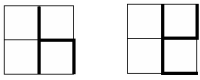
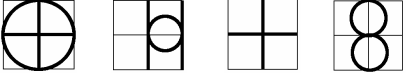
ჲაბულა 83. ჟრტი და იგივე ასოს სხვადასხვა ფორმები
 ჟუსტროფედონული წერის დროს

P	ჩვეულებრივი ფორმა	B	ინვერსიული ფორმა
Ⴒ	ანტიფორმა	D	ანტი- + ინვერსიული ფორმა

სლოების გრაფიკა

საბუღალბა 84. ჟუსტროფედონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები

სსიპ-საქსი

“სბსოლუტური” ბუსტროფედონი	“ნაწილობრივი” ბუსტროფედონი (ელემენტების გამოკლებ-დამატებით)	ღრაფემები ინარჩუნებენ თავის სახეს ნებისმიერ ბრუნვისას
<p>სნტიფორმა</p> 	<p>სნტიფორმა (ელემენტების გამოკლებით)</p> 	
<p>ინვერსიული ფორმა</p> 	<p>ინვერსიული ფორმა (ელემენტების გამოკლებით)</p> 	
<p>სნტი- + ინვერსიული ფორმა</p> 	<p>ინვერსიული ფორმა (ელემენტების დამატებით)</p> 	

© სამაზ შკვლიძე

ღუსტროფედონით ბერძნები წერდნენ ე. წ. არქაულ პერიოდში (ძვ. წ. მე-8 — 9 სს.). ჟემდეგ კი, ე. წ. კლასიკურ ხანაში (ძვ. წ. მე-5 საუკუნიდან), წერამ შეიძინა ერთად ერთი სტაბილური მიმართულება — მარცხნიდან მარჯვნივ.

ქართული ასონიშნების შექმნისას სხვადასხვა ელემენტების მიმატებ-გამოკლების გარდა ნახმარია აგრეთვე ბუსტროფედონული წერის წესი (ბუსტროფედონული გრაფიკული პრინციპი). ეს მეტყველებს ბუსტროფედონული წერის პრინციპის ცოდნაზე შემოქმედის მიერ. იგი კარგად ერკვეოდა ამ წერის წესში, რადგანაც იყო იმ დროის თანამედროვე. შან კი ეს წესი გამოიყენა ქართული ასოების შექმნისას. ამ წესით არის შექმნილი ქართული ანბანის თითქმის ნახევარზე მეტი (20-ი 35-დან) ასოები.

ცლბათ, ეს კიდევ მიუთითებს ქართული ანბანის შექმნის თარიღზე — არა უახლოვეს ძვ. წ. მე-5 საუკუნისა.

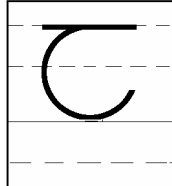

9

სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია

ქართული ტერმინი “*მთავრული*” ლათინური “*კაპიტალურის*” (*capitalis*) შესატყვისია (*caput* – თავი; *capitalis* – მთავარი; *littera capitalis* – *ასომთავრული*). ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო გარკვეული ქართული ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სტრიქონზედა დიდი ასოები სხვა დამწერლობებში.

© გამაზ შველიძე

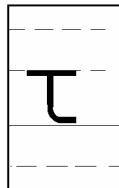

ქართული – “*მთავრული*”;
 ლათინური – “*მაფუსკული*”;
 სომხური – “*ერკათავირი*”;
 რუსული – “*პროპისნოა*”.

სურ. 85. **მთავრული**

“*წუსხური*”. ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო კუთხოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სასტრიქონო პატარა ასოები სხვა დამწერლობებში.

© გამაზ შველიძე

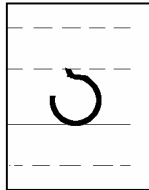

ქართული – “*წუსხური*”;
 ლათინური – “*მინუსკული*”;
 სომხური – “*ბოლორაგირი*”;
 რუსული – “*სტროჩნია*”.

სურ. 86. **წუსხური**

“*ხურსივი*” ნიშნავს სწრაფწერას, გაკრულ ხელს. პერმინები “*მხედრული*”, “*სწრაფწერა*” და “*გაკრული ხელი*” სინონიმებია. ცნუ ქართული ტერმინი “*მხედრული*” ლათინური “*კურსივის*” შესატყვისია (*cursus* – სირბილი, დინება; *cursivus* – რომელიც გარბის; *littera cursiva* – ასო, რომელიც გარბის (მხედრული ასო). პერმინით “*მხედრული*” აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო მრგვლოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი კურსივი, სწრაფწერა, გაკრული ხელით შესრულებული ასო სხვა დამწერლობებში.

© დამაზ შველიძე

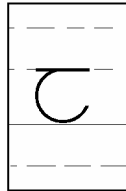

ქართული – “*მხედრული*”;
 ლათინური – “*კურსივი*”;
 სომხური – “*შხავირი*”;
 რუსული – “*სკოროპისი*”.

სურ. 87. *მხედრული*

“*კაპიტელი*”, “*კაპიტელური ასოები*” – მთავრული ასოს მოხაზულობის და ნუსხური ასოს ზომის სასტრიქონო ასოები. ამ ტერმინის ქართული შესატყვისია “*მცირე მთავრული*” (*caput* – თავი; *caputellum* – პატარა თავი).

© დამაზ შველიძე

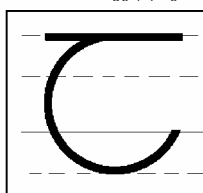

ქართული – “*მცირე მთავრული*”;
 ლათინური – “*კაპიტელი*”.

სურ. 88. *მცირე მთავრული*

ქართული ტერმინი “*სასათაურო*” ლათინური “*სატიტულოს*” შესატყვისია (*titulus* – სათაური). ამ ტერმინით აღინიშნება მთავრული მოხაზულობის ასო, რომლის ზომა კეგელის ზომისაა.

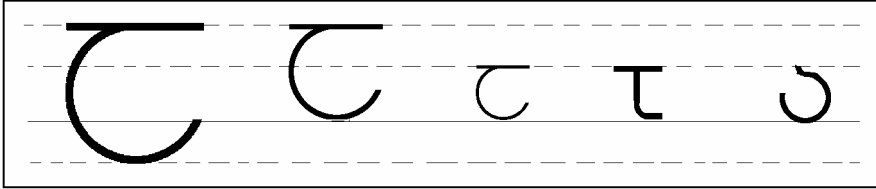
© დამაზ შველიძე

ქართული – “*სასათაურო*”;
 ლათინური – “*სატიტულო*”.

სურ. 89. *სასათაურო*

© შპს "საბავშვო სკოლა"

სურ. 90. სასტამბო ბეჭდური ასოები (სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ნუსხური, მხედრული)

დაბულა 91. სასტამბო ბეჭდური ასოები

		სასათაურო	ც ც ც ც ც
		მთავრული	ც ც ც ც ც
საბავშვო სასტამბო		მცირე მთავრული	ც ც ც ც ც
		ნუსხური	ც ც ც ც ც
		მხედრული	ც ც ც ც ც

© შპს "საბავშვო სკოლა"

უბრალოდ 92. სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასაათო	შთავრული	სასტრიქონი	შხედრული
		ჩვირე მთავრული	ჩხუხური

სასაათო

შთავრული

სასტრიქონი

შხედრული

ჩვირე მთავრული

ჩხუხური

სასაათო

შთავრული

სასტრიქონი

შხედრული

ჩვირე მთავრული

ჩხუხური

© შთამბეჭდვითი

ბეჭდური ასოები

დაბეჭდული ასოების 94-ე სტამბო სასტამბო

ც ც ც ც	ხ ხ ხ ხ	პ პ პ პ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ღ ღ ღ ღ	ხ ხ ხ ხ	ქ ქ ქ ქ	ც ც ც ც
ლ ლ ლ ლ	ჭ ჭ ჭ ჭ	ო ო ო ო	ფ ფ ფ ფ
თ თ თ თ	ვ ვ ვ ვ	ჟ ჟ ჟ ჟ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ყ ყ ყ ყ	შ შ შ შ	წ წ წ წ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ჩ ჩ ჩ ჩ	ც ც ც ც	ძ ძ ძ ძ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ც ც ც ც	ხ ხ ხ ხ	პ პ პ პ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ღ ღ ღ ღ	ხ ხ ხ ხ	ქ ქ ქ ქ	ც ც ც ც
ლ ლ ლ ლ	ჭ ჭ ჭ ჭ	ო ო ო ო	ფ ფ ფ ფ
თ თ თ თ	ვ ვ ვ ვ	ჟ ჟ ჟ ჟ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ყ ყ ყ ყ	შ შ შ შ	წ წ წ წ	ჩ ჩ ჩ ჩ
ჩ ჩ ჩ ჩ	ც ც ც ც	ძ ძ ძ ძ	ჩ ჩ ჩ ჩ

© შ. ანანიაშვილი

დაბეჭდული ასოები

დასახელება: საბავშვო სკოლა

სასაბავშვო	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>		
შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>		
შთავრული დასახელება	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>
შთავრული	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>
შთავრული	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>
სასაბავშვო	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>		
შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>		
შთავრული დასახელება	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>
შთავრული	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>
შთავრული	შთავრული	შთავრული	<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი თ პ რ</p>

© შთავრული

დაბულა 98. ჭართული სასტამბო შრიფტები

შთავრულ/მხედრული		შთავრულ/ნუსხური
1. საოლინი და ნ. ტრბახი (1629 წ.)	12. შ-ე ტვზა შ-ხ	1. საოლინი და ნ. ტრბახი (1629 წ.)
2. შიკლოშ ნიში (1687 წ.)	13. შ-ე ხვეულებრივი შ-ხ	2. შიკლოშ ნიში (1687 წ.)
3. ონივერსიტეტი (1964 წ.)	14. შ-ე ხურიერი შ-ხ	3. ონივერსიტეტი (1964 წ.)
4. შ-ე შჭედლიძე მხედრული (1996 წ.)	15. შ-ე უვერსონ შ-ონო შ-ხ	4. შ-ე შჭედლიძე ნუსხური (1996 წ.)
5. შჭედლიძე ხელნაწერი (1996 წ.)	16. შ-ე სარლამენტი შ-ხ	5. შ-ე შამაზე ნუ
6. შ-ე ტკადემი შ-ხ	17. შ-ე სრიმერი შ-ხ	6. შ-ე შუცური ნუ
7. შ-ე უსრივლია შ-ხ	18. სრიალ ონიკოლე შ-ხ	7. ვსუ სსაატა
8. შ-ე უსიტერატურული შ-ხ	19. ნოლე 2000	8. ვსუ ნინო
9. შ-ე ტუსთაველი შ-ხ	20. შსშოს ხიბერბიტ ვსაზიკ	9. ვსუ შუცური ო
10. შ-ე სილფაენი შ-ხ	21. ვსუ სსაატა უნგირი უხერა	
11. შ-ე ტაიამსი შ-ხ		

© ტამაზ შჭედლიძე

დაბულა 99. ჭართული სასტამბო შრიფტები

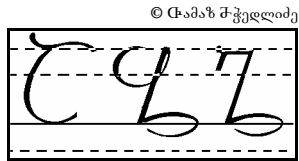
შხედრული	
1. საოლინი და ნ. ტრბახი (1629 წ.)	18. უორდა
2. შიკლოშ ნიში (1687 წ.)	19. უსიტერატურული
3. უხენური (1866 წ.)	20. შემოქმედი
4. შედენის (1876 წ.)	21. შუქი გროტესკი
5. ნ. უსოროქიფანიძის (1884 წ.)	22. ვსუ სრიალი
6. სარიზული(1903 წ.)	23. ვსუ სვზახეთი
7. შკაფიო (1956 წ.)	24. ვსუ ვსოქსო
8. უსიწრო (1956 წ.)	25. ვსუ ულახო
9. ხვეულებრივი	26. ვსუ ულიტე
10. ხურსივი(1964 წ.)	27. ვსუ უნგირი
11. შუმბაძე (1964 წ.)	28. ვსუ ურუბაქიძე
12. უსციკლოპედირი (1967 წ.)	29. ვსუ ხურიერი
13. ოქტომბერი (1968 წ.)	30. ვსუ ხლასიკა
14. სიციერო	31. ვსუ შიხეილ სტეფანე
15. ნაკადული	32. ვსუ ტიონი
16. ხოლხეთი	33. ვსუ ოცნობი
17. უვერია	

© ტამაზ შჭედლიძე

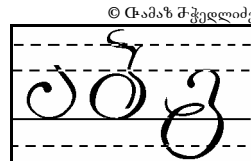

სასტამბო ხელნაწერი ასოები

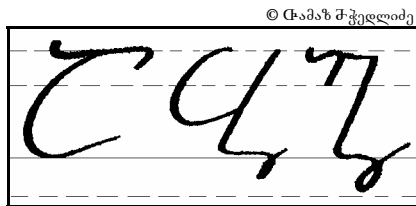
ს ასტამბო ხელნაწერი ასოები არის ორი სახის: განცალკევებული და გაბმული წერისათვის. ხელნაწერი ასოები ყოველ გარნიტურში უნდა იყოს ერთი სახეობის: ნორმალური სიგანის, ნათელი, ბუნებრივი კონტრასტულობის, დახრილი.

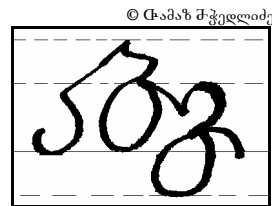
სურ.100. უსანცალკევებული მთავრული ასოები

სურ.101. უსანცალკევებული სასტრიქონო ასოები

სურ.102. უაბმული მთავრული ასოები

სურ.103. უაბმული სასტრიქონო ასოები

სსიგ-სსიფსიგ

პაბულა 104. ზელნაწერი განცალკევებული ასოები

ღანცალკეეებული	
შთავრული	სასტრიქონო

© შამაზ შველიძე

პაბულა .105. ზელნაწერი გაბმული ასოები

ღაბმული	
შთავრული	სასტრიქონო

© შამაზ შველიძე

პაბულა.106. სასტამბო ზელნაწერი ასოები

ზელნაწერი	ღანცალკეეებული	შთავრული	
		სასტრიქონო	
	ღაბმული	შთავრული	
		სასტრიქონო	

© შამაზ შველიძე

საწყისი ასო — დიდი ზომის, ზოგჯერ მხატვრულად გაფორმებული, სასათაურო ასო, რომელსაც სწერენ წიგნის ტექსტის თავის, ნაწილის ან აბზაცის დასაწყისში. ჩართული “საწყისი ასო” ლათინური “ინიციალის” შესატყვისია (*initialis* — საწყისი; *littera initialis* — საწყისი ასო).

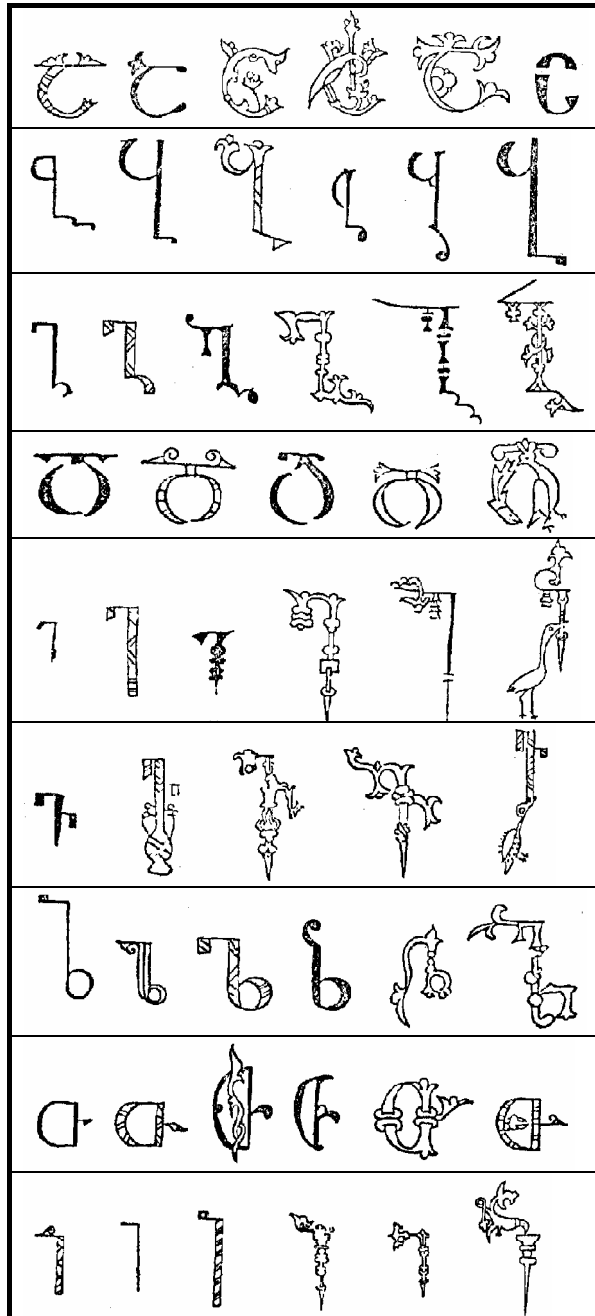
ყველაზე მარტივ საწყის ასოს წარმოადგენს იმავე გარნიტურის მსხვილი კეგელის მუქი (ძალიან მუქი) სასათაურო ასო.

© შამაზ შველიძე

ტმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია 16-გლისში. საქართველო ამჟობინებს ჟეკსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.

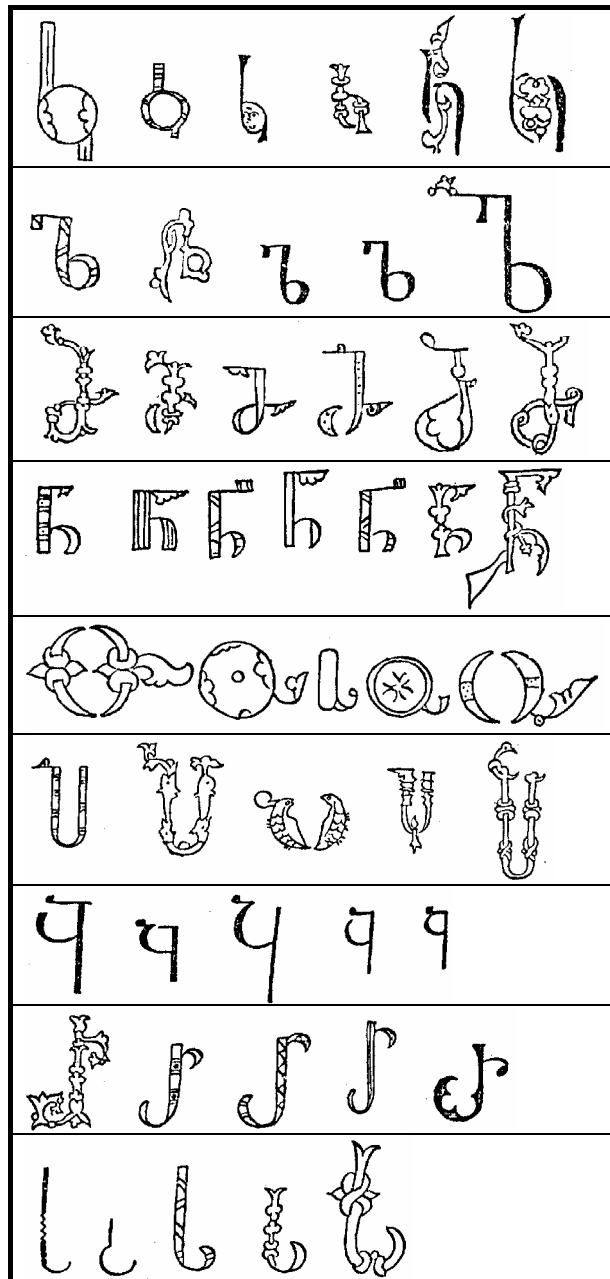
სურ. 110. საწყისი ასოს ნიმუში

დაბულა 111. შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან
ქართულ ხელნაწერებში

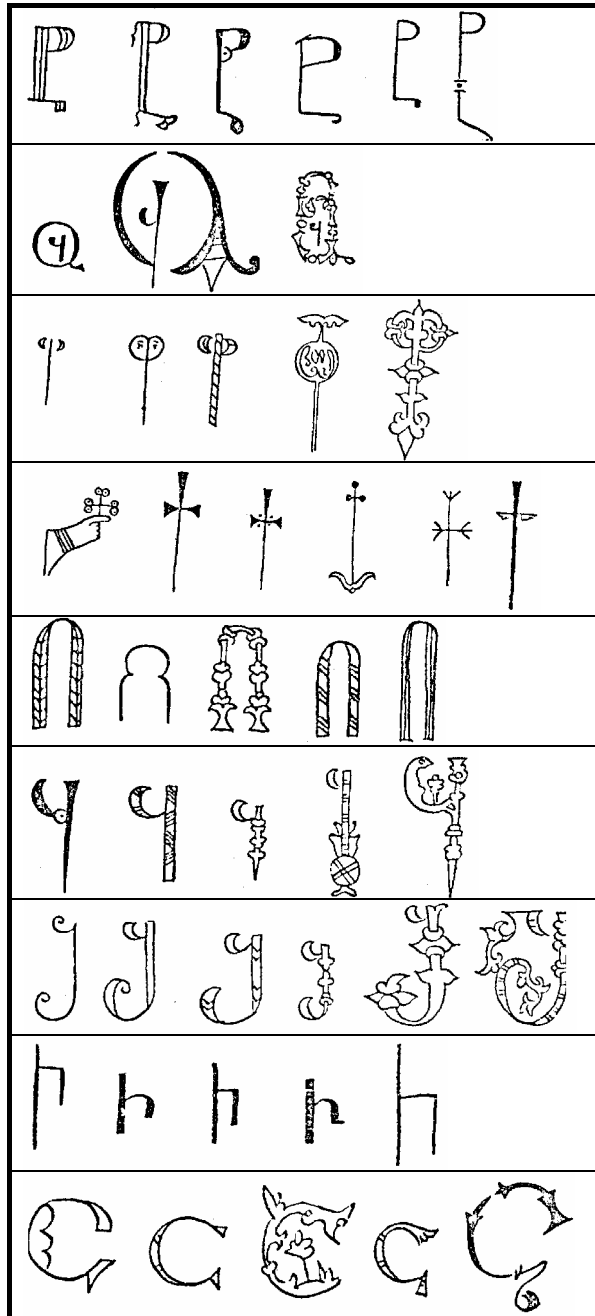

დეკორატიული ასოები

დაბულა 112. შხატვრული ინიცილები შუასაუკუნოვან
ქართულ ხელნაწერებში

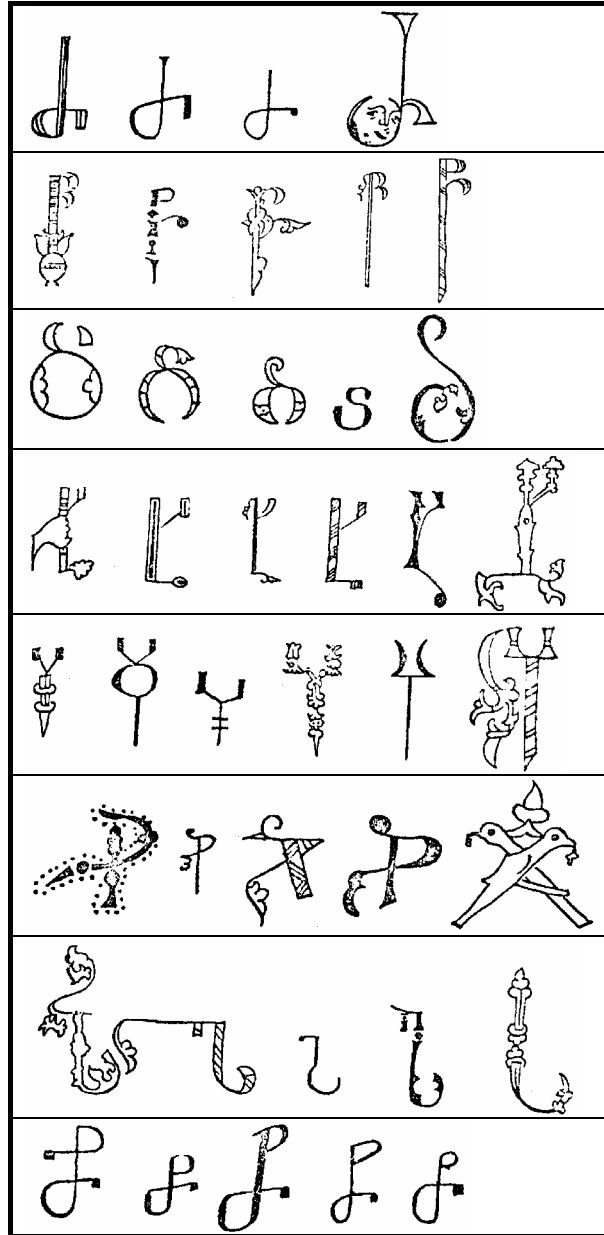
დაბულა 113. შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

დეკორატიული ასოები

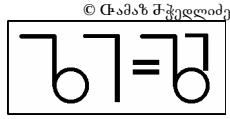
სსიგ-ტფიბაღი

დაბულა 114. შხატვრული ინიცილები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში

ქსოვილწერა – დეკორატიული ხელწერა, რომელიც ჰკრავს სტრიქონს განუწყვეტელ ორნამენტში. ქსოვილწერაში იხმარება შემდეგი ხერხები:

- ასოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიზნით.

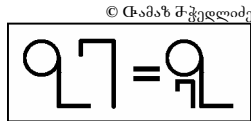

სურ. 115. ქსოვილწერის ხერხი

სურ. 116. ქსოვილწერის ხერხი

- ერთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი.

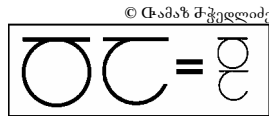

სურ. 117. ქსოვილწერის ხერხი

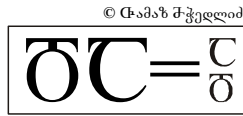

სურ. 118. ქსოვილწერის ხერხი

- ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება; ორი ასო პატარავდება ორჯერ და ერთიმეორეზე დგება.

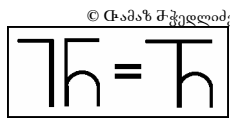

სურ. 119. ქსოვილწერის ხერხი

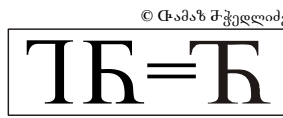

სურ. 120. ქსოვილწერის ხერხი

- მაგვარი ელემენტების შეერთება.

სურ. 121. ქსოვილწერის ხერხი

სურ. 122. ქსოვილწერის ხერხი

- დაპატარავებული მრგვალი ასოებით ივსება სიცარიელები. შავალითად, სიტყვა “**ქსოვილწერა**” ქსოვილწერით მიიღებს დაახლოებით ასეთ სახეს.

დეკორატიული ასოები

სსიპ-ცეცხბი

სურ. 123. ჩხოვილწერის ნიმუში

სურ. 124. ჩხოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “ჩიცკობედა”)

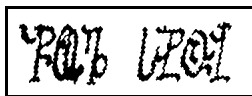
სურ. 125. “სამღვთო და სამღვდლო სახარება”.
 ცბილისი, 1709 წ.

სურ. 126. “სახარება შარკოზისი. ცაგი პირველი”.
 ცბილისი, 1710 წ.

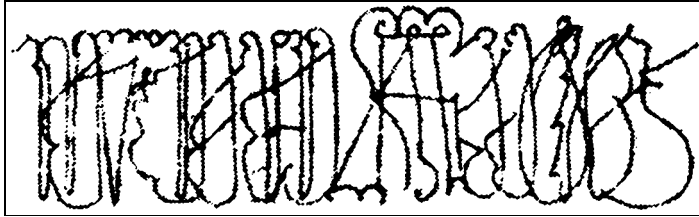

სურ. 127. “ჩიგნი ჩიობილსიტყვაობა” (1768 წ.)

სურ. 128. “ჩიობილსიტყვაობა”.
 შარი ღროსეს ხელწერა

ჰვეული – დეკორატიული ხელწერა მხედრული ასოებით, რომელიც იხმარებოდა მე-17 — 19 სს. ხელნაწერებში ავტორის ან გადამწერის ხელმოწერის გადმოსაცემად.

სურ. 129. არჩილ შუგის ხელმოწერა მისი წერილიდან ნ. ზიტცენისადმი (1686 წ.)

სურ. 130. სნტონ ღვარატიონის “ყობილ-სიტყვაობის” გადამწერის შავით ძეგტორ სლექსიძის ხელმოწერა (1800 წ.)

სურ. 131. შარი ღროსეს ხელმოწერა (1840 წ.)

ნაბულა 132. სასტამბო დეკორატიული ასოები

დეკორატიული	საწყისი ასო	სასათაურო
	ქსოვილწერა	სასათაურო
	ჰვეული	სასათაურო

© შამაზ შჭელდიძე

ნაბულა 133. სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია

სასტამბო	ღეჭღური	სასათაურო	შთავრული		
		სატექსტო	სასტრიქონო	შცირე შთავრული	
				ნუსხური	
				შხედრული	
	ჰელნაწერი	ღანცალკევებული	შთავრული		
		ღაბმული	სასტრიქონო		
	დეკორატიული	საწყისი ასო	სასათაურო		
		ქსოვილწერა	სასათაურო		
		ჰვეული	სასათაურო		

© შამაზ შჭელდიძე

სსიგ-ტექნიკა

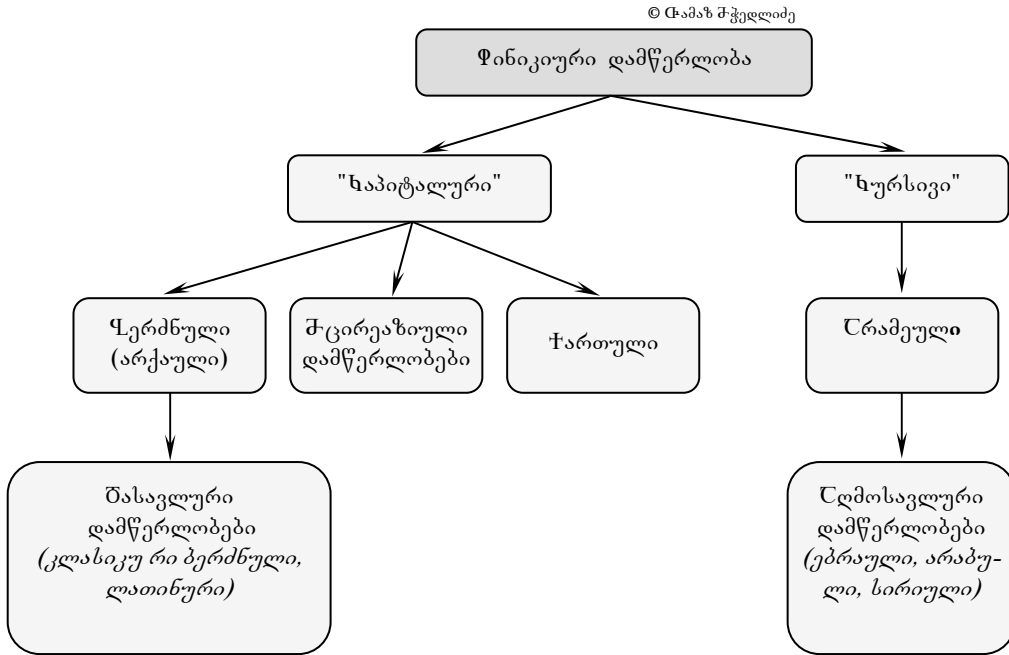
დაბეჭადი 134. სსიგ-ტექნიკა ასონიშნები

დაბეჭადი	სსიგ-ტექნიკა	სასათაურო		სსიგ-ტექნიკა
		შთაბეჭადი		სსიგ-ტექნიკა
		სსიგ-ტექნიკა	შთაბეჭადი	სსიგ-ტექნიკა
			სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა
			სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა
სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	
		სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	
	სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	
		სსიგ-ტექნიკა	სსიგ-ტექნიკა	

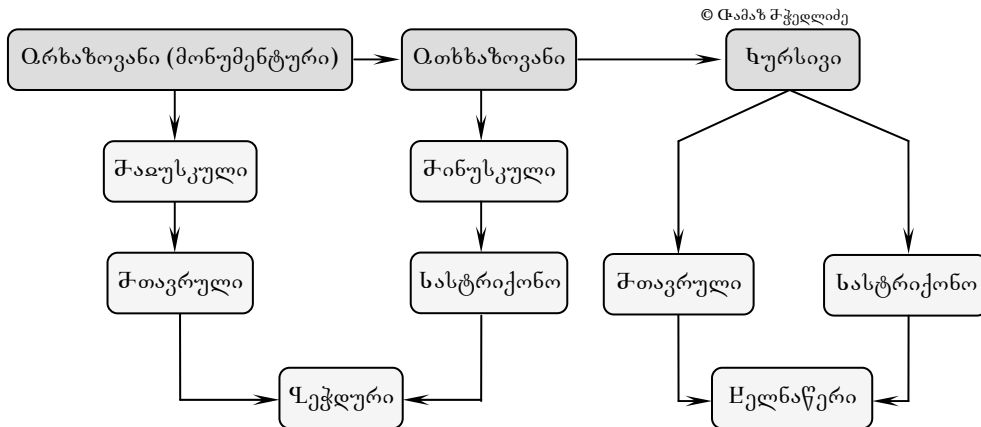
ქართული შრიფტის გაუმჯობესების მიზნით ჩასატარებელია შემდეგი ღონისძიებები: ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენა, სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლა, ახალი საშრიფტო გარნიტულების შექმნა.

ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენის აუცილებლობა

წრამეულ დამწერლობას საფუძვლად დაედო ფინიკიური დამწერლობის "კურსივი". ხწორედ ამით არის განპირობებული "ვეროპული" და "აზიური" დამწერლობების გრაფიკის მკვეთრი განსხვავება.

სურ. 135. სნბანური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა

სურ. 136. "ფერობული" დამწერლობების ასოების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა

ჩანს ერთიან, მარტივკონტურებიან ასოთა მოხაზულობების შექმნისაკენ სწრაფვა, რამაც საბოლოო სახე მხედრულში მიიღო“.

“მხედრული” (ანუ კურსივი, ანუ გაკრული, ანუ სწრაფწერა) გავრცელდა მე-11 საუკუნეში საკანცელარიო, დიპლომატიურ და სავაჭრო მიმოწერაში.

ის, რომ მე-18 საუკუნისათვის მკვეთრად იყო გამიჯნული მთავრული და ნუსხური ასოების ხმარება, ნათლად ჩანს ოსტოიძის "ხალმასობიდან": "... თავნი, ანუ მუხლნი, ანუ პერიოდნი დაიწყებოდენ წიგნითა ასომთავრულითა ანუ მისვე დიდითა ასოთი. ... აგრეთვე ყოველნი ტაიპნი შაირთანი დაიწყებიან ასომთავრულითა ანუ დიდის ასოთი. ... ყოველნი სახელნი და ნაცუალსახელნი მაღალთა გუამთა ჯერ არიან დაწყებად ასომთავრულითა. ... ყოველნი სახელნი კაცთა, ხელოსანთა, ქალაქთა, მდინარეთა, მეტალთა, ხეთა და ცხოველთა აღწერასა შინა ანუ ისტორიათა სათანადო არს ასომთავრულითა დაწყებად ...“

მე-19 საუკუნეში მთავრულების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. ცნობილია, რომ გაზეთმა "ბროკაძე" 1866 წელს ხმარებაში შემოიღო მხედრულებისგან დამზადებული მთავრული ასოები. ამის შედეგად მხედრული ასოები დამახინჯდა, მაგრამ მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი მაინც ვერ იქნა მიღწეული.

ის, თუ რა მოხდა, ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილ ტაბულიდან.

© შამაზ შაველიძე

აბგდე ვზთიკლმნძოპერსტუფჯღყშჩცძწჭგჟჰჳ
აბგდე ვზთიკლმნძოპერსტუფჯღყშჩცძწჭგჟჰჳ

სურ. 143. ლახეთ "ბროკაძის" მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები

ცხლა კი ვნახოთ, თუ რა მოხდებოდა, სხვა დამწერლობებს რომ ევლოთ ამავე გზით. ცხელი განვითარების შემთხვევაში ამ დამწერლობებში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები არ უნდა განსხვავებულიყვნენ ერთმანეთისაგან. იქნებოდა ერთიანი, ხელნაწერი მოხაზულობის, ასოები (ე. ი., ხელნაწერის საფუძველზე შექმნილი ასოები შეასრულებდნენ ბეჭდური ასოების ფუნქციას). ხუსტად ასეთი მდგომარეობა გვაქვს ამჟამად ქართულ დამწერლობაში. ამ შემთხვევაში მივიღებდით შემდეგს.

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

ყემდეგ ტაბულაში მოცემულია სავარაუდო სქემა.

ტაბულა 151. ქართული ასოების ხმარების ზოგადი პრინციპი

ღეჭდური ასოები	ძთავრული (“მრგვლოვანი”) ნუსხური (“ხუცური”)
ქელნაწერი ასოები	ძთავრული (გამარტივებული “მრგვლოვანი”) ნუსხური (“მხედრული”)

© ჭამაზ შკელიძე

სწორედ ამ მიმართულებით უნდა განვითარებულიყო ქართული დამწერლობის გრაფიკა!

ტატომ არ განსხვავდება დღევანდელ ქართულ დამწერლობაში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები? იმიტომ რომ, თანამედროვე ასოები ფაქტიურად წარმოადგენენ ხელნაწერ ასოებს, რომლებიც იხმარება ბეჭდურის სახით. უ. ი., მათი უფრო მეტად გამარტივება (რაც წარმოადგენს ხელნაწერი ასოს არსს) შეუძლებელია.

ანდა ითქვას, რომ “მხედრული” სასტამბო შრიფტად პირველად შემოიღეს იტალიელმა კათოლიკე მისიონერებმა მე-17 ს. დასაწყისში, რის შედეგადაც ამ წესმა თანდათან მოიკიდა ფეხი. იმ იტალიელს ქართული ასოების ბუნებრივი განვითარება კი არ აინტერესებდა, არამედ კათოლიკური სარწმუნოების განვითარება საქართველოში, რასაც ხელი უნდა შეეწყო ბეჭდვამ ხალხისათვის ადვილად გასაგები ასოებით.

ჭაგრამ რაც მოხდა, მოხდა! ჩვენი ამოცანაა გამოვნახოთ სწორი გზა და ამიერიდან ვიაროთ ამ გზით.

შღეისათვის ჩვენ მოგვეპოვება ქართული ასოების სამი ნაირსახეობა: ძთავრული და ორი ნუსხური: კუთხოვანი (“ხუცური”) და მრგვლოვანი (“მხედრული”).

შრიფტის გაუმჯობესება

ყემდეგ სურათებში მოცემულია ის მიმართულება, რომლითაც ამიერიდან უნდა განვიტარდეს ქართული დამწერლობის გრაფიკა!

© შამაზ შაველიძე

ს ვ ლ დ უ რ ს ხ ც რ ხ უ გ ნ ა ო ს ყ ა ს ნ დ ო ფ რ ი ყ მ ხ ც კ რ ს ე ყ რ ს კ
ა ბ გ დ ე ვ ზ ტ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ კ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჳ ზ კ ჯ ჳ ჳ

სურ. 155. ჎ეჭლური კუთხოვანი ასოები

© შამაზ შაველიძე

ს ვ ლ დ უ რ ს ხ ც რ ხ უ გ ნ ა ო ს ყ ა ს ნ დ ო ფ რ ი ყ მ ხ ც კ რ ს ე ყ რ ს კ
ა ბ გ დ ე ვ ზ ტ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ კ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჳ ზ კ ჯ ჳ ჳ

სურ. 156. ჎ეჭლური მრგვლოვანი ასოები

© შამაზ შაველიძე

ს ვ ლ დ უ რ ს ხ ც რ ხ უ გ ნ ა ო ს ყ ა ს ნ დ ო ფ რ ი ყ მ ხ ც კ რ ს ე ყ რ ს კ
ა ბ გ დ ე ვ ზ ტ თ ი კ ლ მ ნ დ ო პ ჟ რ ს ტ კ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჳ ზ კ ჯ ჳ ჳ

სურ. 157. ელნაწერი ასოები

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

ცხრილი 158. შრიფტების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ცხრილი

სსიგ-სსიგ-სსიგ

ჩართული					სერბული					უათინური					ბუსული					სომხური				
სერბული		სერბული			სერბული		სერბული			სერბული		სერბული			სერბული		სერბული			სერბული		სერბული		
სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული
А	а	а	А	а	А	а	а	А	а	А	а	а	А	а	А	а	А	а	А	а	А	а	А	а
В	в	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в	В	в
С	с	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с
Д	д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д	Д	д
Е	е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е	Е	е
З	з	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з	З	з
И	и	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и	И	и
К	к	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к	К	к
Л	л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л	Л	л
М	м	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м	М	м
Н	н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н	Н	н
О	о	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о	О	о
П	п	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п	П	п
Р	р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р	Р	р
С	с	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с	С	с
Т	т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т	Т	т
У	у	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у	У	у
Ф	ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф	Ф	ф
Х	х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х	Х	х
Ц	ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц	Ц	ц
Ч	ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч	Ч	ч
Ш	ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш	Ш	ш
Щ	щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ	Щ	щ
Ъ	ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ	Ъ	ъ
Ы	ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы	Ы	ы
Ь	ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь	Ь	ь
Э	э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э	Э	э
Ю	ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю	Ю	ю
Я	я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я	Я	я

ცხრილი 163. ქართული ანბანი

პოზიცია №	შთაგროვილი	სასტრიქონი		სლეს სახელწოდება	პოზიციათა მნიშვნელობა
		ჩუქნი	შუქნი		
1	ა	ა	ა	ან	1
2	ბ	ბ	ბ	ბან	2
3	გ	გ	გ	გან	3
4	დ	დ	დ	დონ	4
5	ე	ე	ე	ენ	5
6	ვ	ვ	ვ	ვინ	6
7	ზ	ზ	ზ	ზენ	7
8	თ	თ	თ	თე	8
9	ი	ი	ი	თან	9
10	კ	კ	კ	ინ	10
11	ქ	ქ	ქ	კან	20
12	ღ	ღ	ღ	ღას	30
13	ყ	ყ	ყ	მან	40
14	შ	შ	შ	ნარ	50
15	ჩ	ჩ	ჩ	დე	60
16	ც	ც	ც	ონ	70
17	ძ	ძ	ძ	პარ	80
18	წ	წ	წ	ჟან	90
19	ჭ	ჭ	ჭ	რაე	100
20	ხ	ხ	ხ	სან	200
21	ცხ	ცხ	ცხ	ტარ	300
22	ძვ	ძვ	ძვ	ჟე	400
23	ჭვ	ჭვ	ჭვ	უნ	500
24	წვ	წვ	წვ	ფარ	600
25	შვ	შვ	შვ	ქან	700
26	ჩვ	ჩვ	ჩვ	ღან	800
27	ცვ	ცვ	ცვ	ყარ	900
28	ძვ	ძვ	ძვ	შინ	1000
29	წვ	წვ	წვ	ჩან	2000
30	შვ	შვ	შვ	ძალ	3000
31	ჩვ	ჩვ	ჩვ	წილ	4000
32	ცვ	ცვ	ცვ	ჭარ	5000
33	ძვ	ძვ	ძვ	ხან	6000
34	წვ	წვ	წვ	ჯარ	7000
35	შვ	შვ	შვ	ჯან	8000
36	ჩვ	ჩვ	ჩვ	ჭაე	9000
37	ცვ	ცვ	ცვ	ჭკ	10000

ქართული გაუმჯობესება

სიმაღლე ოდნავ შეამცირეს. შესაბამისად შემცირდა ასოს შუატანი. ცსოს შუატანი შეეფარდება ასოს სიმაღლეს როგორც 1:2 (და არა 1:1,5, როგორც “ევროპულ” ასოებშია). ეს სხვაობა ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგანაც ასოს ოპტიკურ “სიდიდეს” სწორედ შუატანი ჰქმნის.

პაბულა 171. ცსოების რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში

		შუატანის	ხედატანის	ჩვედატანის	შოლიანი ტანის	სულ
ღერძნული		12	3	7	4	26
ზათინური		13	8	5	—	26
აუსული		28	2	3	—	33
სომხური		6	10	17	6	39
ქართული	ნუსხური	9	8	15	6	38
	შხედრული	5	16	14	3	38

© ცამაზ შკვლიძე

პაბულა 172. შუატანის ასოების რაოდენობა

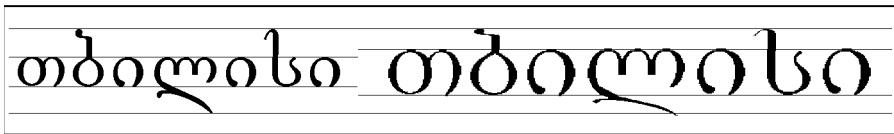
ღერძნული		50%
ზათინური		50%
აუსული		80%
სომხური		20%
ქართული	ნუსხური	30%
	შხედრული	15%

© ცამაზ შკვლიძე

საქმის გამოსასწორებლად საჭიროა, რომ ახალ სტამბურ შრიფტებში სასტრიქონო ასოებს გაეზარდოს შუატანი იმდენად, რომ მთავრული ასოს სიმაღლე აღემატებოდეს მას მხოლოდ 1,5-ჯერ.

ღმავე დროს მოხდება სასტრიქონო ასოების ტოლმეტობის შემცირება, რაც გააუმჯობესებს საერთო სურათს. ცსეთი ასოებით აწყობილი ტექსტი გაცილებით მსხვილია და ადვილად საკითხავი.

© ცამაზ შკვლიძე

სურ.173. სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა

სხალი საშრიფტო გარნიტურების შექმნის აუცილებლობა

შლეკანდელი ქართული საშრიფტო მეურნეობა ითვლის ათიოდე საშრიფტო გარნიტურს (რუსულში რამდენიმე ასეულია, ლათინურში უფრო მეტი – დაახლოვებით ოცი ათასი). ამით გარნიტურში ერთი ან ორი (იშვიათად – სამი) ნაირსახეობაა. შთავრულების და ნუსხურების აღდგენის შემთხვევაში მათი რაოდენობა შეიძლება გაზარდოს ასამდის

შაბულა 174. საშრიფტო გარნიტურის სტრუქტურა. ჟეკლური ასოები (სულ 250 ვარიანტი)

	სასათაურო		შთავრული		შცირე მთავრული		ხუთხოვანი		შრგვლოვანი	
	სწო-რი	შახ-რილი	სწო-რი	შახ-რილი	სწო-რი	შახ-რილი	სწო-რი	შახ-რილი	სწო-რი	შახ-რილი
ქალიან ნათელი	1									
	2									
	3									
	4									
	5									
ნათელი	1									
	2									
	3									
	4									
	5									
ნახვევრად მუქი	1									
	2									
	3									
	4									
	5									
შუქი	1									
	2									
	3									
	4									
	5									
ქალიან მუქი	1									
	2									
	3									
	4									
	5									

© შამაზ შკვლიძე

1 – ქალიან ვიწრო; 2 – ვიწრო; 3 – ნორმალური; 4 – განიერი; 5 – ქალიან განიერი.

სსიპ-სსიპ-სსიპ

ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია

ქართული საშრიფტო გარნიტურის შესაქმნელოდ საჭიროა გარნიტურის ძირითადი თვისებების გამოვლინება, სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა, გარნიტურის ნახატიის შექმნა და ა. შ.

ქარნიტურის ძირითადი თვისებები

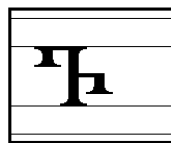
1. სსოს მონახულობა

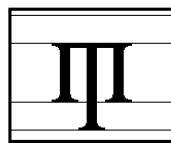
სურ. 176.
სასათაურო

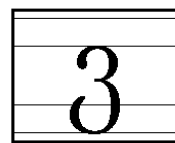
სურ. 177.
შთავრული

სურ. 178.
შცირე მთავრული

სურ. 179.
ჩუსხური

სურ. 180.
შხედრული

2. სსოს დახრა

სურ. 181. სწორი

სურ. 182. დახრილი

3. სიმჭიდროვე (ნიშნის სიგანის შეფარდება სიმაღლესთან)

სურ. 183. ძალიან ვიწრო სურ. 184. ზიწრო (1:2) სურ. 185. ნორ-
მალური (4:5) სურ. 186. ჴანიერი (1:1) სურ. 187. ძალიან
განიერი

4. ნაჯერობა

(ძირითადი შტრიხის სიგანის შეფარდება ასოსშიგა გამონაშუქთან)

სურ. 188. ძალიან ნათელი სურ. 189. ნათელი (1:4) სურ. 190. ნახევრად
მუქი (1:2) სურ. 191. მუქი (1:1) სურ. 192. ძალიან მუქი

ნაჭდევები არის ორი სახის: თარაზული და შვეული. ძარაზული ნაჭდევის სისქე უდრის დამატებითი შტრიხის სისქეს. ნაჭდევის ცალი მხრის სიგრძე არ აღემატება ძირითადი შტრიხის სისქეს.

სურ. 193. ძირითადი შტრიხის ნაპირის ფორმა

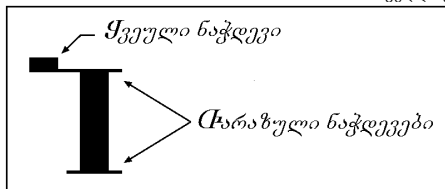

სურ. 194. ძარაზული ნაჭდევები (ხაზოვანი, სწორკუთხა, მახვილკუთხა, მომრგვალებული)

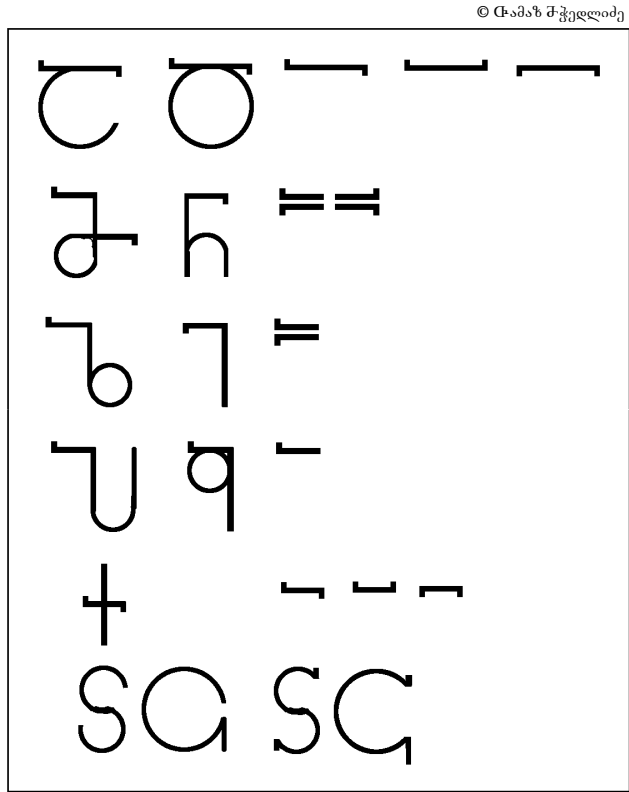
სურ. 195. ნაჭდევის შეერთების სახე (უნაჭდევი, სწორკუთხედი, სამკუთხედი, მომრგვალებული)

© ძამაზ შველიძე

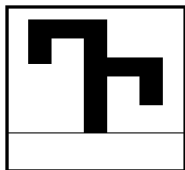
სურ. 196. ნაჭდევის შეერთება ძირითად შტრიხთან

შვეული და თარაზული ნაჭდევის შეერთების ფორმა ერთნაირია. შვეული ნაჭდევები ძირითადი შტრიხის სისქისა და მიმართულია ზევით ან ქვევით.

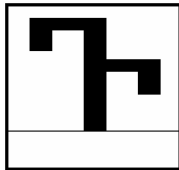

სურ. 197. ყვეული ნაჭდევები

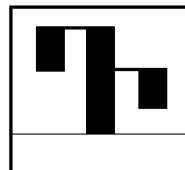
5. ხონტრასტულობა
(ძირითადი და დამატებითი შტრიხების შეფარდება)

სურ. 198.
ოკონტრასტო (1:1)

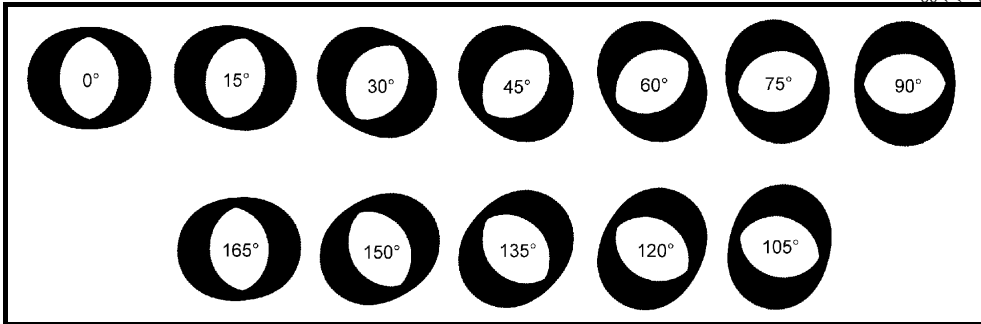
სურ. 199. ნაკლებად
კონტრასტული (2:1)

სურ. 200.
ხონტრასტული

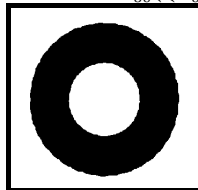
წრიფტის კლასიფიკაცია კალმის მდგომარეობის და მიხედვით წერის დროს

© შამაზ შაველიძე

სურ. 201. ხალმის დახრა კორიზონტალურ ხაზის მიმართ
(კალმის დახრა ჰქმნის კონტრასტულობას)

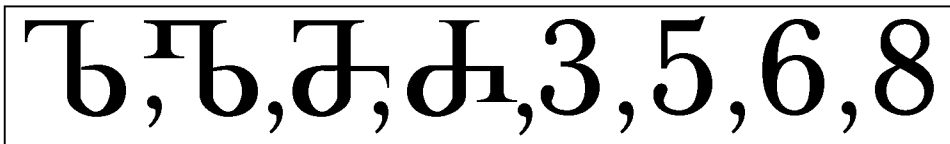
© შამაზ შაველიძე

სურ. 202 ხალმის ტრიალი
ღერძის გარშემო

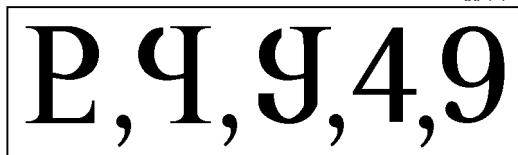
წრიფტის შექმნის ზოგადი წესები

© შამაზ შაველიძე

სურ. 203 შუა კორიზონტალური შტრიხი ამ ნიშნებში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის
გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ზევით (სიმაღლის 1/10-ით)

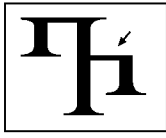
© შამაზ შაველიძე

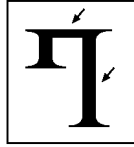
სურ. 204. ოპ ნიშნებში კი – გეომეტრიული
შუალედის ოდნავ ქვევით

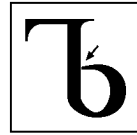
სურ. 205. შომრგვალებულ ასოებში ძირითადი შტრიხის სიგანე 1/10-ით მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში

სურ. 206. სსოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუალედზე (გეომეტრიული შუალედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით)

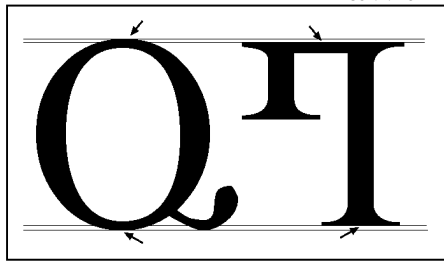

სურ. 207. სრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სიგანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე

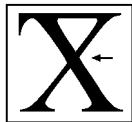

სურ. 208. სგრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადგილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით)

© გამაზ შკველიძე

სურ. 209. შომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით

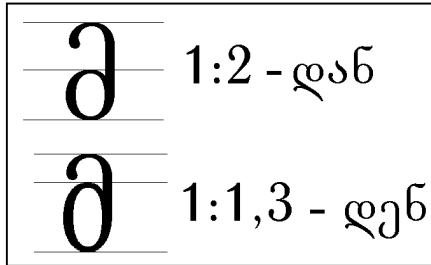

სურ. 210. შახრილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები

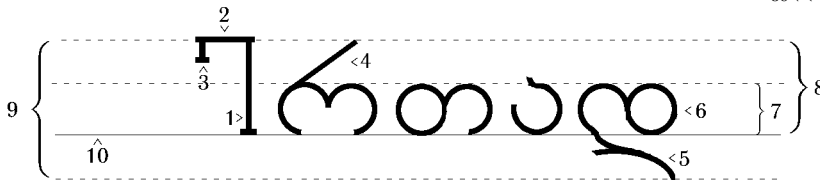
სურ. 211. შთავრული ასოს შტრიხების სიგანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების

© ჩამაზ შჭელიძე

სურ. 212. სასტრიქონო ასოს შუატანი შეეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ

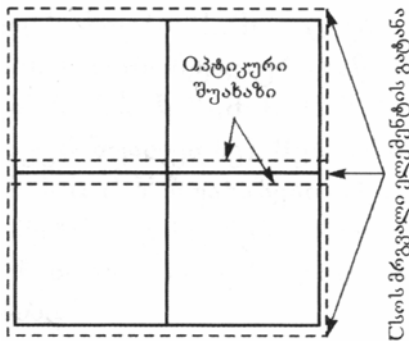
© ჩამაზ შჭელიძე

სურ. 213. სსოების ელემენტები

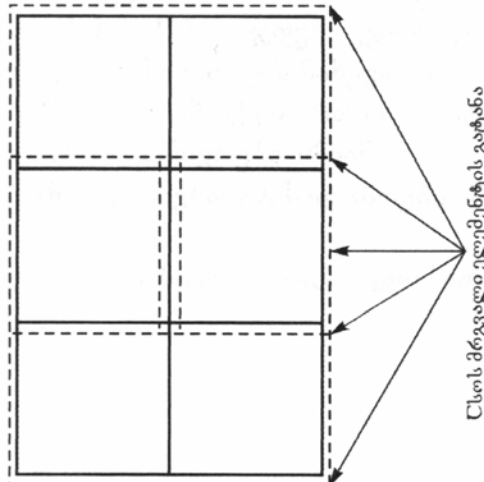
1 – ძირითადი შტრიხი; 2 – დამატებითი (დამხმარე და შემაერთებელი) შტრიხი; 3 – ნაჭლევი; 4 – ზედატანი; 5 – ქვედა ტანი; 6 – მომრგვალებული ელემენტები მომზღვევებით; 7 – შუა ტანი; 8 – მთავრული ასოს სიმაღლე; 9 – კეგელი; 10 – სტრიქონის ხაზი

© ჩამაზ შჭელიძე

სურ. 214. მთავრული ასოების ასაგები ბაღე

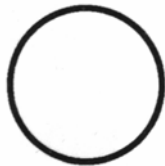
© ჩამაზ შჭელიძე

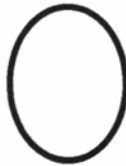
სურ. 215. სასტრიქონო ასოების ასაგები ბაღე

წენიშვნები მთავრული ასოების დასახაზავად

ცმოსავალი ასო – O. იგი ჯდება კვადრატში (წრე). ცსოების სურათი დამოკიდებულია ასო O-ს ფორმაზე. იგი შეიძლება იყოს მრგვალი, ოვალური ან მართკუთხური. შესაბამისად, სხვა ასოებიც ამავე სურათის უნდა იყოს.

სურ. 219. მრგვალი

სურ. 220. ოვალური

სურ. 221. მართკუთხური

I-ლი ჯგუფის ასოები აიგება შემდეგნაირად:

C – წრის ნაწილი; Ⴀ, C – წრის ნაწილი; C – წრის ნახევარი;

II-ე ჯგუფის ასოები: L, H – ჯდება კვადრატში; I, T, F, H, E, Y – ჯდება კვადრატის ნახევარში. ცმ ასოების კორიზონტალური ნაწილები წარმოადგენენ სიმადლის ნახევარს.

ცსოებს Q, N, F, G, H, M, U, V, K, S, P, D, P, N, V, M, K, S, H, K აქვთ ერთი დიამეტრის წრეები (ობტიკურ შუალედზე). შესაბამისად ასოები H, U, N განიერები არიან.

ცსოების H, E, Y შუახაზები ობტიკურ შუალედზეა და შესაბამისად ასოები ამდენივე სანტიმეტრით განიერები არიან.

შანარჩენი ასოების აგება კეთდება “მთავრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაციის” თანახმად

მაბული 222. ქართული ასოების კლასიფიკაცია "განსხვავებული კატეგორიის" მიხედვით

საქართველო		საბერძნული		საფრანგული		საიტალიური		საგერმანული		საინგლისური		საესპანური		საპორტუგალიური		
საბერძნული	საფრანგული	საიტალიური	საგერმანული	საინგლისური	საესპანური	საპორტუგალიური	საბერძნული		საფრანგული		საიტალიური		საგერმანული		საინგლისური	
							საბერძნული	საფრანგული	საიტალიური	საგერმანული	საინგლისური	საესპანური	საპორტუგალიური	საბერძნული	საფრანგული	საიტალიური
ა	α	α	A	A	A	A	α	α	α	α	α	α	α	α	α	α
ბ	β	β	B	B	B	B	β	β	β	β	β	β	β	β	β	β
გ	γ	γ	G	G	G	G	γ	γ	γ	γ	γ	γ	γ	γ	γ	γ
დ	δ	δ	D	D	D	D	δ	δ	δ	δ	δ	δ	δ	δ	δ	δ
ე	ε	ε	E	E	E	E	ε	ε	ε	ε	ε	ε	ε	ε	ε	ε
ვ	Ϝ	Ϝ	V	V	V	V	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ	Ϝ
ზ	ζ	ζ	Z	Z	Z	Z	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ	ζ
თ	θ	θ	T	T	T	T	θ	θ	θ	θ	θ	θ	θ	θ	θ	θ
ი	ι	ι	I	I	I	I	ι	ι	ι	ι	ι	ι	ι	ι	ι	ι
კ	κ	κ	K	K	K	K	κ	κ	κ	κ	κ	κ	κ	κ	κ	κ
ქ	χ	χ	X	X	X	X	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ
ღ	Ϟ	Ϟ	GH	GH	GH	GH	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ
ყ	ϙ	ϙ	Q	Q	Q	Q	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ
შ	σ	σ	S	S	S	S	σ	σ	σ	σ	σ	σ	σ	σ	σ	σ
ჩ	τ	τ	C	C	C	C	τ	τ	τ	τ	τ	τ	τ	τ	τ	τ
ც	Ϙ	Ϙ	CH	CH	CH	CH	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ	Ϙ
ძ	ϙ	ϙ	D	D	D	D	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ
წ	Ϟ	Ϟ	GH	GH	GH	GH	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ	Ϟ
ჭ	ϙ	ϙ	Q	Q	Q	Q	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ	ϙ
ხ	χ	χ	X	X	X	X	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ	χ

ღაბულა 223., ქართული ასოების კლასიფიკაცია
“გახსნილ-ჩაკეტილობის” მიხედვით

ჩაკეტილ-ჩახვერად ღია		ჩაკეტილ-ჩია		ჩახვერად ღია-ჩია	
ჩ	ყ	ჩ	ჭ	ღ	ხ
ც	ძ	ც		ძ	
ო	ყ				
ს	ჟ				
ო					

© ჩამაზ შჟელღიძე

ღაბულა 224. “ჩია” ასოების ურთიერთანაღღობა

შარჯვნივ ღია			შარცხნივ ღია		
ხვეით	ჩვეით	ჩვეით-ხვეით	ხვეით	ჩვეით	ჩვეით-ხვეით
ღ	ფ	ჟ	ჩ	ღ	ძ
ღ	ყ	ჩ	ჭ	ღ	ჩ
ხ		ჩ	ჟ	ყ	
ხ				ჟ	
ო				ხ	
ს				ჩ	
ჩ				ხ	
ჟ				ყ	
ო				ფ	
				ყ	
				ღ	

© ჩამაზ შჟელღიძე

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

სსიპ-ტყუპი

სლოების უმრავლესობას წარმოადგენენ მარჯვნივ ზევით ღია ასოები (11) და მარცხნივ ქვევით ღია ასოები (14). ეს ასოები ჯდება-ან ერთმანეთში.

მარჯვნივ ზევით ღია ასოებისთვის (11) შეუხამებელი (მარცხნივ ზევით ღია) ასოების რაოდენობა უდრის მინიმუმს (3). თა შესაბამისად, მარცხნივ ქვევით ღია ასოებისთვის (14) შეუხამებელი (მარჯვნივ ქვევით ღია) ასოების რაოდენობა აგრეთვე უდრის მინიმუმს (2).

მარჯვნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (3) და მარცხნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (2) აგრეთვე უდრის მინიმუმს.

სასტრიქონო ასოების დახაზვა

1. სასტრიქონო ასოების სიგანე 1,5-ჯერ პატარაა. ვიდრე მთავრულის.
2. Xერ ვადგენთ სასტრიქონო ასოებს პროპორციით 1:2 (ასოს შუატანის და მთლიანი ასოს სიმაღლის შეფარდება). შემდეგ კი ამ პროპორციას ვცვლით ნებისმიერ ზომამდის (1:1,1; 1:1,5; 1:1,3 და ა.შ.) (იხ. "სლოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა").

ხუსხური

სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი სსიპ-ტყუპი

დაბულა 225. სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმაღლისდა მიხედვით

შუატანის ასოები	ტ,თ,ვ,თ,ა,ა,უ,ო,ო
ზედა ტანის ასოები	ჩ,ჩ,მ,ჩ,ჩ,ს,მ,მ
ქვედა ტანის ასოები	ფ,ფ,ქ,ქ,ქ,ქ,ქ,ქ,ქ,ქ,ქ
მთლიანი ტანის ასოები	ჩ,ქ,ა,ქ,ქ,ქ

დაბულა 226. სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია

I.	II.	III.
1. ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ	1. ႁ, ႁ, ႁ	ႁ
2. ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ, ႁ	2. ႁ, ႁ	
3. ႁ, ႁ, ႁ	3. ႁ, ႁ	
4. ႁ, ႁ, ႁ	4. ႁ, ႁ	

© ႁამაზ შკელიძე

დაბულა 227. შთაერული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.1.

© ႁამაზ შკელიძე

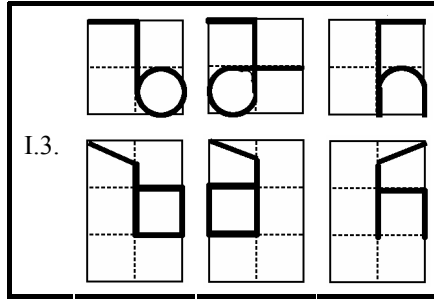
დაბულა 228. შთაერული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.2.

© ႁამაზ შკელიძე

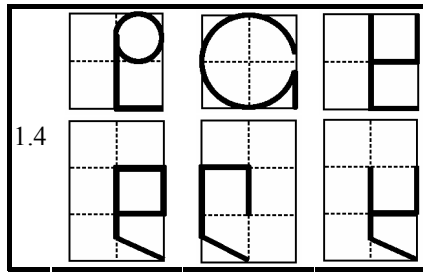
ქართული საპრიფტო გარნიტურის ტექნოლოგია

დაბუნა 229. შთავრული და ნუსხური
ასოების აგების პრინციპი

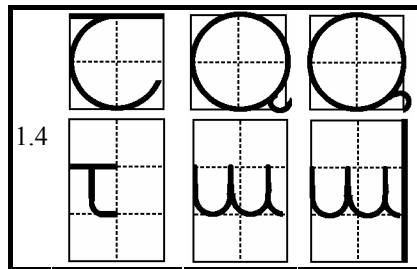
© შამაზ შკედლიძე

დაბუნა 230 შთავრული და ნუსხური
ასოების აგების პრინციპი

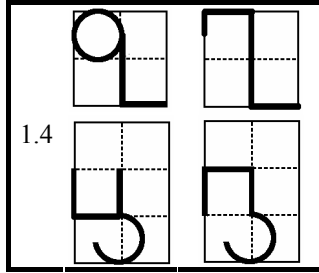
© შამაზ შკედლიძე

დაბუნა 231. შთავრული და ნუსხური
ასოების აგების პრინციპი

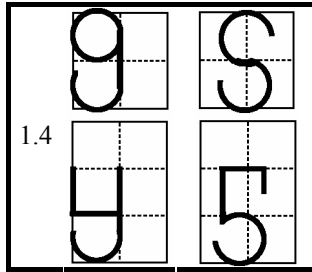
© შამაზ შკედლიძე

ღაბუღა 232. შთაღრული
ღა ნუსზური ასოღბის აღბის
პრინციბი

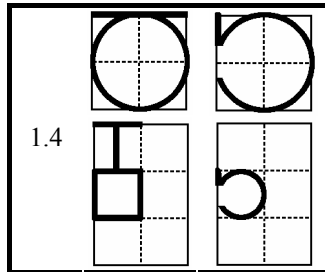
© იაბაზ შჭეღლიბე

ღაბუღა 233. შთაღრული
ღა ნუსზური ასოღბის აღბის
პრინციბი

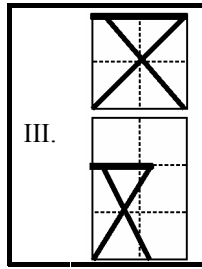
© იაბაზ შჭეღლიბე

ღაბუღა 234. შთაღრული
ღა ნუსზური ასოღბის აღბის
პრინციბი

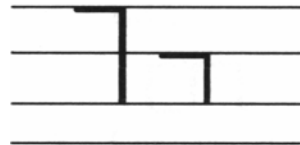

© იაბაზ შჭეღლიბე

ღაბულა 235. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

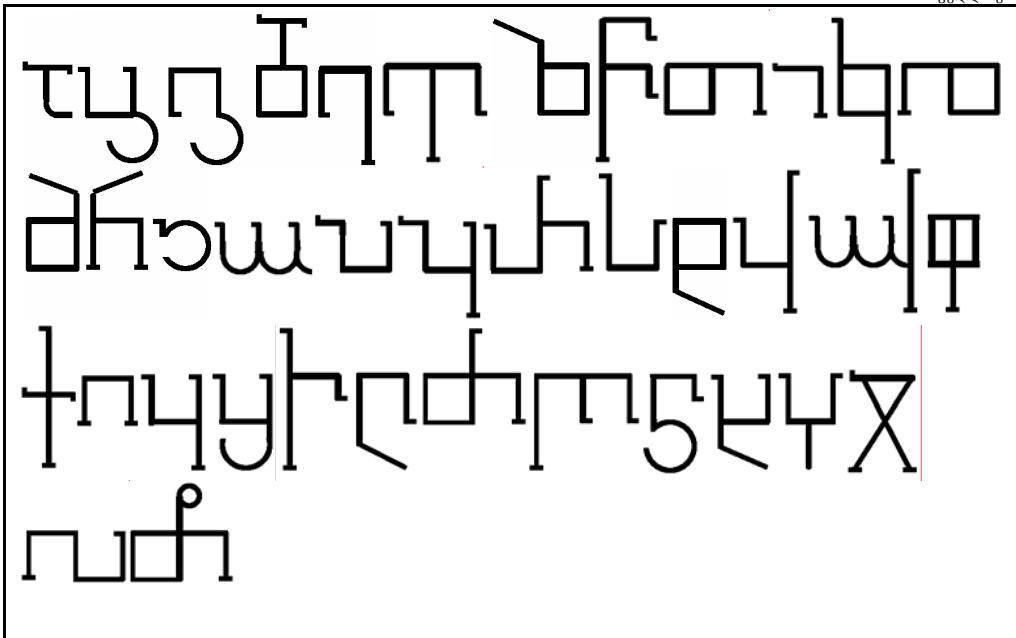
სმოსავალი ასო – “T”. Tგი წარმოადგენს მთავრული “T”-ს პროპორციულად შემცირებულ ვარიანტს.

სურ. 236. სროპორცია 1:2

ჭუ ჩვენ გვინდა სხვა პროპორცია (1:1,3; 1:1,5; 1:1,7; და ა.შ.), შესაბამისად ვრზდით მის ზომას. სხვა ასოების სიგანე აიგება ასო “T”-ს მიხედვით

© ჭამაზ შკვლიძე

სურ. 237. ნაჭდევის მიმართულება: თარაზული (ორმხრივ-ცალმხრივი) და შვეული (ზემო-ქვემო)

ძხედრული

აბგდეჴსჳთიკლმნდოჴჳრსტჳუფქღყშრცძწჭხჯჳჴ

ძაბ-ულა 240. ძხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია

I.	II.	III.	IV.	V.
1. ი თ,ო,რ,ფ ღ,ღ ლ	1. ე,ვ,კ ჴ,ყ,კ,ბ	ც	ტ	ჭ, ჯ
2. ბ ზ,ს,ჩ,ხ ნ,წ	2. უ 3. ჟ 4. ქ			
3. ა ჰჰ,ც				
4. დ				

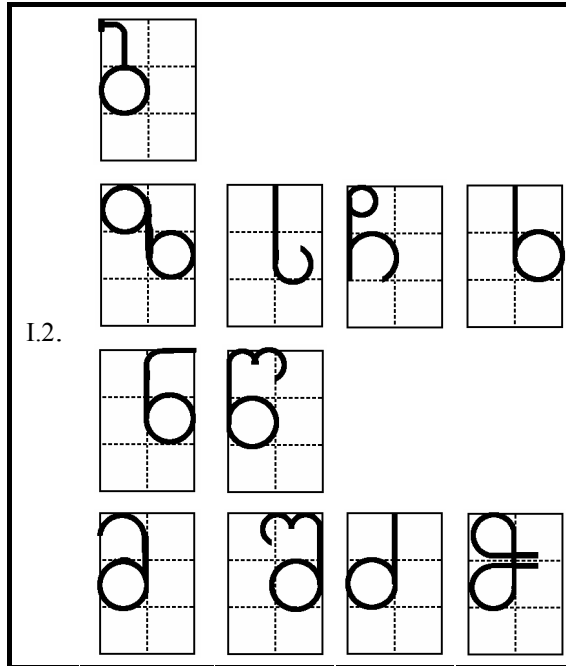
© ცაბაზ შჳელიძე

ძაბ-ულა 241. ძხედრული ასოების აგების პრინციპი

1.4

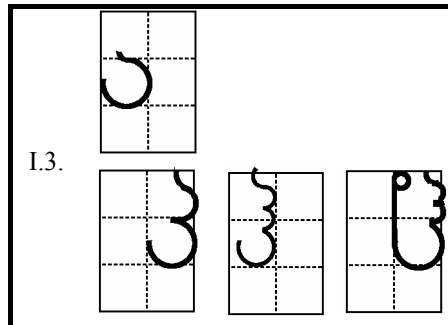
© ცაბაზ შჳელიძე

ღაბუღა 242. შხედრული ასოების აგების პრინციბი

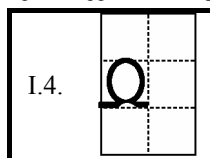
© ცამაზ შკელიძე

ღაბუღა 243. შხედრული ასოების აგების პრინციბი

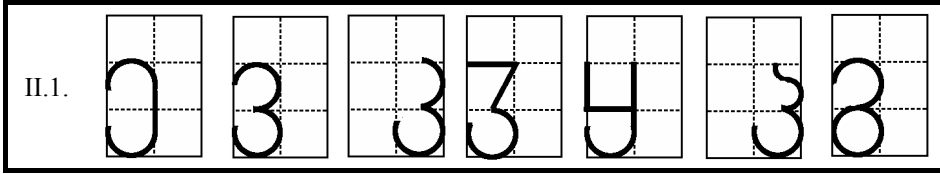
© ცამაზ შკელიძე

ღაბუღა 244. შხედრული ასოების აგების პრინციბი

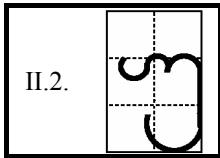
© ცამაზ შკელიძე

საბუღა 245. შხედრული ასოების აგების პრინციპი

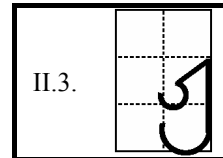
© შამაზ შკელიძე

საბუღა 246.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

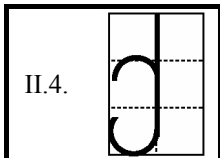
© შამაზ შკელიძე

საბუღა 247.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

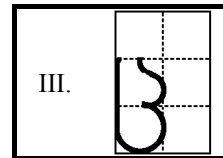
© შამაზ შკელიძე

საბუღა 248.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

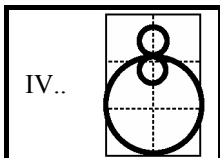
© შამაზ შკელიძე

საბუღა 249.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

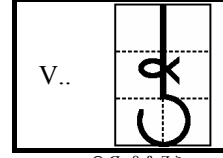
© შამაზ შკელიძე

საბუღა 250.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

© შამაზ შკელიძე

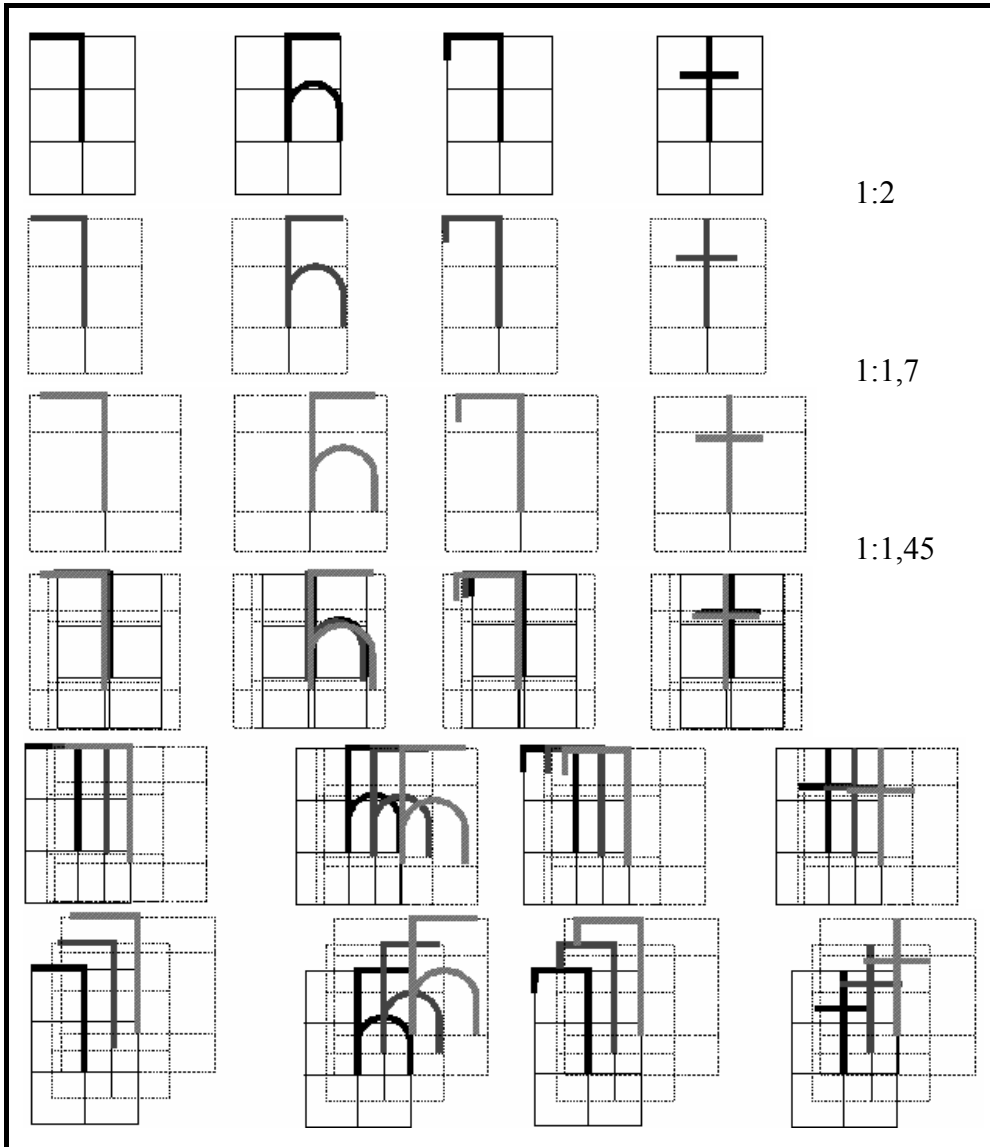
საბუღა 251.
შხედრული
ასოების აგების
პრინციპი

© შამაზ შკელიძე

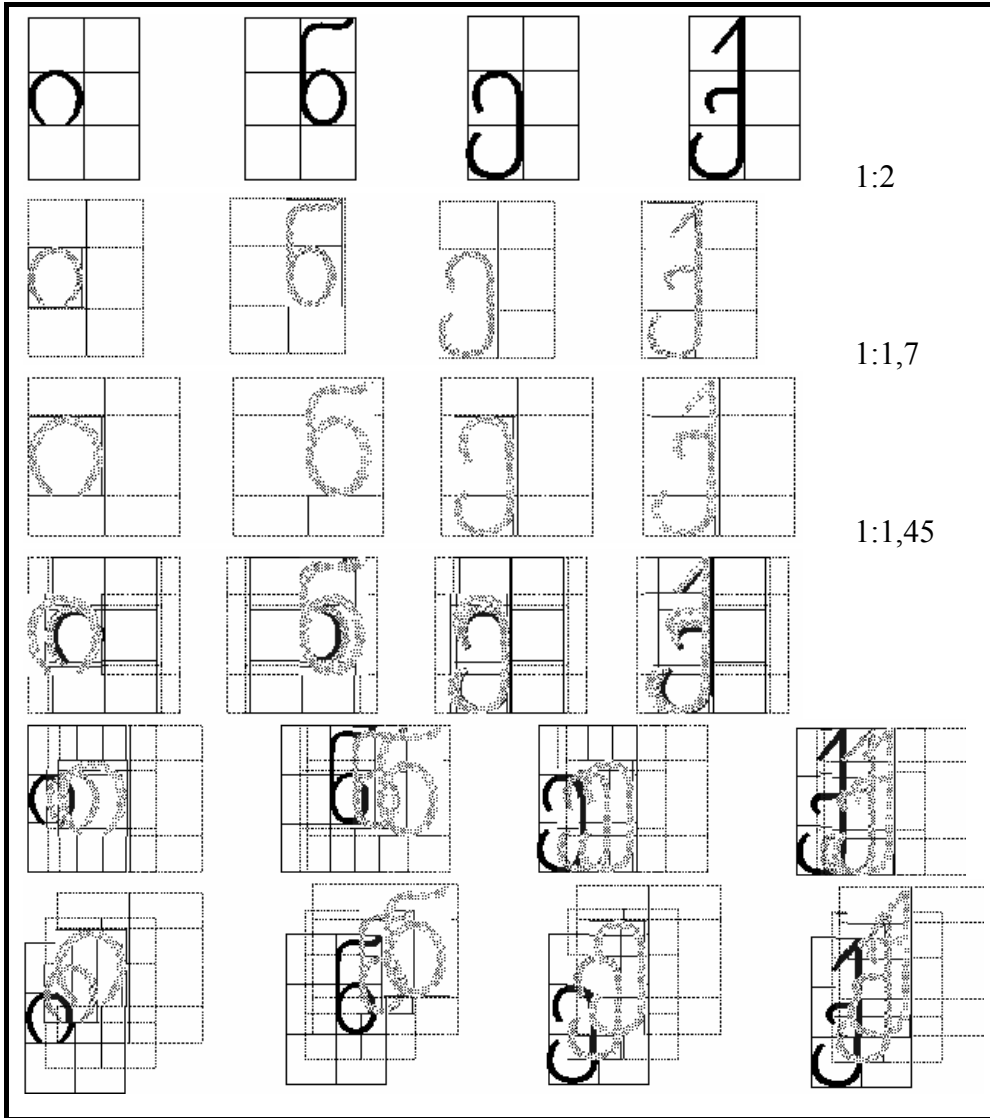
სასტრიქონო ასოების შუატანის გადიდებისას საწყისი ასო ისევ და ისევ მთავრულია. შისგან ვიწყებთ გადიდებას და შესაბამისად ვადიდებთ სასტრიქონო ასოებსაც.

დაბულა 252. სსოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შუეცვლეღად)

დაბუნა 253. სსიგბის შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა
(კეგელის შუეცვლედად)

სსიგ-სსიგ-სსიგ

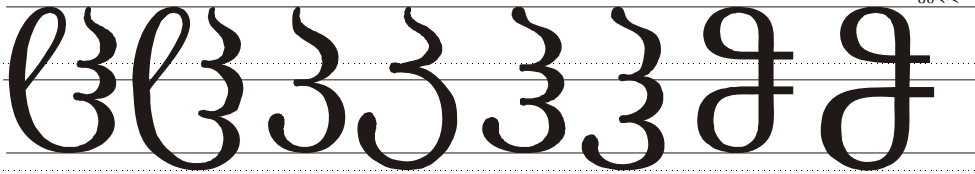

© შამაზ შკელიძე

სმ შემთხვევაში გადიდა 1:2-დან 1:1,45-დუნ. სსიგბის გადიდების დროს 1:1-დან 1:2-დის ასიგებში გ,ვ,კ,ჰ,ც,ჭ ქვედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას; ასიგში ჰ ზედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას.

სლოები **გ,ვ,კ,ჰ,პ,ც,ჭ** გადიდების დროს (1:2-დის) აიგება იმავე პრინციპით, როგორც 1:1-ზე (ასოს ქვედა ნაწილი ოდნავ აღემატება ზედა ნაწილს).

© ჩამაზ შველიძე

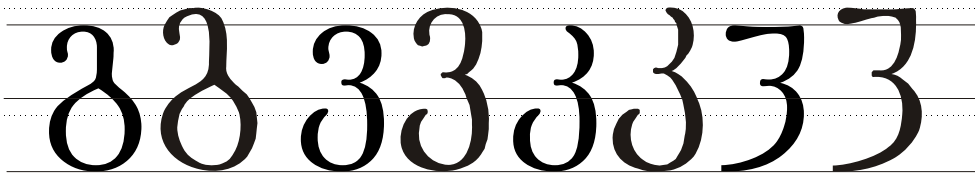

სურ. 254. სლოების გადიდების პრინციპიალური სქემა

1:1 – ასოები **გ,პ** არ არის შუა ხაზზე გასწორებული, ასოები **პ,ჭ** კი გასწორებულია.

1:2 – ასოები **გ,პ** გასწორდა შუა ხაზზე, ასო **პ** არ არის გასწორებული, **ჭ** კი გასწორებულია.

© ჩამაზ შველიძე

სურ. 255. სლოების გადიდების პრინციპიალური სქემა

1:2 – ქვედა შუა წერტილები დარჩენილია იმავე ადგილას, როგორც 1:1-ში, ზედა შუა წერტილი კი აწეულია.

წენიშვნები ციფრების აგებისას

1. ციფრების **9** და **6**-ს რგოლები უდრის ციფრა **8**-ს ქვევითა რგოლს. **სმ** ციფრების შეერთებისას გამოვა ციფრი **0**.
2. ციფრი **8**-ს ზევითა რგოლი უდრის ციფრი **2**-ს რგოლს.
3. ციფრი **3** წარმოადგენს ციფრი **8**-ს ნაწილს.
4. ციფრი **2**-ს ქვევითა ხაზი უდრის ციფრი **7**-ს ზევითა ჰორიზონტალურ ხაზს და ციფრი **4**-ს ჰორიზონტალურ ხაზს.

მაბუკა 256. ცხოვრების "სივანე-სიმაღლის" შეფარდება (შთავერებელი ასოს სივანის შეფარდება მის სიმაღლესთან. სასტრუქონო ასოს სივანის შეფარდება მთავრული ასოს სიმაღლესთან)

შთავერებელი	წართული		ზაიანური		მუქული	
	სასტრუქონო		შთავრული	სასტრუქონო	შთავრული	სასტრუქონო
	წუსური	შხედრული				
<p>სულ 38 ასოა. შთავრები: კვარტული - 1 (2,6%) კვარტზე ვაწრო - 37 (97,3%)</p> <p>შთავრები: კვარტის ნახევარი - 14 (36,8%) უწრო ვაწრო - 9 (23,6%) კვარტის 2/3 - 14 (36,8%)</p>	<p>სულ 38 ასოა. შთავრები: კვარტული - 1 (2,6%) კვარტზე ვაწრო - 7 (97,3%)</p> <p>შთავრები: კვარტის ნახევარი - 8 (21%) უწრო ვაწრო - 18 (47,3%) კვარტის 2/3 - 10 (26,3%)</p>	<p>სულ 26 ასოა. შთავრები: კვარტული - 3 (11,5%) კვარტის ნახევარი - 4 (15,3%) კვარტზე ვაწრო - 19 (73%)</p> <p>შთავრები: კვარტის ნახევარი - 6 (23%) უწრო ვაწრო - 6 (23%) კვარტის 2/3 - 14 (53,8%)</p>	<p>სულ 33 ასოა. შთავრები: კვარტული - 8 (24,2%) კვარტის ნახევარი - 5 (15,1%) კვარტზე ვაწრო - 20 (60,6%)</p> <p>შთავრები: კვარტის ნახევარი - 4 (12,1%) კვარტის 2/3 - 20 (60,6%)</p>	<p>სულ 33 ასოა. შთავრები: კვარტული - 3 (9%) კვარტზე ვაწრო - 30 (90,9%)</p> <p>შთავრები: კვარტის ნახევარი - 4 (12,1%) კვარტის 2/3 - 26 (78,7%)</p>		

სურათი 257. ქართულურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169)

ქართული უტრისის ნაბი-რის ფორმა ნაჭდეების არსებობა ნაჭდეების ფორმა	სწორი (ნაზნეკილ-რკალისებური; ნაზნეკილ-სამკუთხედიანი; ნაზნეკილ-ფორისებური)											
	სწორი კუთხე				ქვემო კუთხე				წვერიანი კუთხე			
	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი	ნა-ზნე-კი-ლი
0°												
15°												
30°												
45°												
60°												
75°												
90°												
105°												
120°												
135°												
150°												
165°												
საღმის ტრიალი ღმის ირგვლივ												

© შპს "საპრიფტო"

ქართული უტრისის ტექნოლოგია

საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ზოგადი პრინციპი

ღრაფემების შექმნა

1. შეიქმნას გრაფემები პროპორციით 1:2 (სასტრიქონო ასოს შუატანის სიმაღლე : მთავრულების სიმაღლე);
2. შივე გრაფემებიდან შეიქმნას გრაფემები შემდეგი პროპორციებით: 1:1,9; 1:1,8; 1:1,7; 1:1,6; 1:1,5; 1:1,4; 1:1,3; 1:1,2. სულ გამოვა ცხრა ვარიანტი.
3. შ სუყველა პროპორციას გაუკეთდეს შემდეგი ვარიანტები სიგანისდა მიხედვით: ნორმალური, განიერი, ძალიან განიერი, ვიწრო, ძალიან ვიწრო. შ.ს., გამოვა სულ 45 ვარიანტი.
4. შ ვარიანტების პირდაპირი და დახრილი ნაირსახეობები. სულ გამოვა 90 ვარიანტი.

ღრაფემების ეს შექმნილი ვარიანტები იქნება უნივერსალური და ნებისმიერი შემოქმედი ახალი გარნიტურების შესაქმნელად გამოიყენებს მათ, როგორც საწყის მასალას.

შის შემდეგ საკმარისია მხოლოდ ამ გრაფემებისათვის საშრიფტო გარნიტურის “ტანსაცმლის ჩაცმა.”

სხალი გარნიტურების შექმნა

1. სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა;
2. ღარნიტურის ნახატის შექმნა (ნაჭდეგების არსებობა და მათი ფორმა);
3. ღონტრასტულობა (ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ხაზების თანაფარდობა);
4. ღაჯერობა (ვერტიკალური ხაზის თანაფარდობა ასოს სიგანესთან);
5. შ თვისებების შემდეგი ვარიანტების შექმნა: ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი, ძალიან მუქი, ძალიან ნათელი.

13-ა

ზოგადი დასკვნები

† ქართული შრიფტის საქმე უნდა განვითარდეს შემდეგი მიმართულებით:

I). ქართულ ანბანში 38 ასოა და მათი თანამიმდევრობა შემდეგია:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

II). ქართულ ანბანში (იხევე, როგორც ნებისმიერ სხვა ევროპულ ანბანში) სამი სახის ასოა — მთავრული და ორი სასტრიქონო (ამ თვისებით ქართული ანბანი არაფრით არ განსვავდება სხვა ევროპულ ანბანებისგან პერძნულ-სომხურის ჩათვლით):

1. მთავრული:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

2. სასტრიქონო:

ა. ნუსხური:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

ბ. მხედრული:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

III). ნებისმიერი ქართული საშრიფტო გარნიტური შესვლება ორი ნაწილისაგან:

1. ნუსხური:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

2. მხედრული:

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰ

სუყველა ამ ასოს ერთი გარნიტურის ფარგლებში უნდა ჰქონდეს ერთნაირი თვისებები: შტრიხების სისქე და ფორმა, შუა-, ზედა- და ქვედა ტანის ზომები, ნაჭდეგების ფორმა და ა. შ.

სსიპ-სსიპ-სსიპ

IV). ჩართული კლავიატურის უნივერსალური დანაწილება:

ღაბულა 175-ა. ჩართული კლავიატურის უნივერსალური დანაწილება

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
„	!	?	№	§	%	:	.	;	,	/	-	=	(←	Ins Hm PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	ბ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del En PD	
lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ო	ლ	დ	ქ	Ent			
Shft	ჭ	ჩ	ყ	ს	მ	ი	ტ	ქ	ბ	ჰ	Shft		↑		
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→

ჩვეულებრივი რეჟიმი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+)	←	Ins Hm PU
Tab	ჩ	ჯ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ც	ძ	ვ		Del En PD	
lock	ფ	ძ	რ	ც	ს	ტ	უ	ფ	ც	ძ	ვ	Ent			
Shft	ს	ჩ	ყ	ს	მ	ი	ტ	ქ	ბ	ჰ	Shft		↑		
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→

Shift-ის რეჟიმი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau
	ჩ	ჯ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	უ				←	Ins Hm PU		
Tab													Del En PD		
lock												Ent			
Shft												Shft		↑	
Ctrl		Alt							Alt			Ctrl	←	↓	→

შარცხენა Alt-ის რეჟიმი

V). ანდა შეიქმნას ორი ქართული საშრიფტო გარნიტური, რომლებსაც ექნებათ ისეთივე თვისებები, როგორც ლათინურ “Times“-ს და “Arial“-ს. ეს იქნება ფუძე გარნიტურები, რომლის მეშვეობითაც განხორციელდება ნებისმიერი ტექსტის სწრაფად და ხარისხიანად აწყობა. ჟემდეგ კი შეიძლება სხვა ახალ-ახალი გარნიტურების შექმნა ზემოთ ჩამოთვლილი პრინციპების გათვალისწინებით.

სსიპ-სსიპ-სსიპ

დაბუღა 175-გ. შრიფტი „შჭედლიძე მხედრული“

სა	თი	ბრ	ყუ	უპ
ღბ	ბკ	სს	ჩჩ	ბბ
ღგ	ზლ	ბტ	ცც	
მდ	ჭმ	ღვ	ბძ	
ჟე	ჩნ	ოუ	ბწ	
ჟვ	აძ	ფფ	სჭ	
ზზ	ოო	ჩქ	ჩხ	
ჩჭ	სპ	ჩღ	ჩჯ	
ტთ	ჟჟ	ჟყ	ჯჯ	

© შამაზ შჭედლიძე

შჭედლიძე მხედრული

აბგდეზჟტიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩძწჭხჯპჭ

სღლზოუზზბტნზჟჟაბსჟფაფჩიყყჩტბრჟეჟჯზჟ

1234567890%*.,;?!“

სმობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და შასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ჩავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ჩავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ტბილისში იყო მკვლელობა.

ლაბულა 175-ვ. ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა

შთავრული	
DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE ERLAUBNIS, UND SO GINGEN SIE ZUSAMMEN	შთავრული, ადრე ის უნდა უნდა იქნებოდა. სუბსტიტუციური სიტყვების გამოყენების გამო, სიტყვების თანმიმდევრული წაკითხვა შეუძლებელია.
შთავრული	
DA WAR EINMAL EIN BAUER, DER HATTE EINEN SOHN VON SECHZEHN JAHREN, DER DOCH NOCH NIEMALS IN DER STADT GEWESEN WAR. ALS NUN DER SOHN VERLANGTE, MIT DEM VATER DORTHIN ZU GEHEN, BEKAM ER DIE ERLAUBNIS, UND SO GINGEN SIE ZUSAMMEN ZUR STADT. ALS SIE NAHE DER STADT WAREN, SAHEN SIE KANONEN AUF DEN MAUERN DER FESTUNG, UND	შთავრული, ადრე ის უნდა უნდა იქნებოდა. სუბსტიტუციური სიტყვების გამოყენების გამო, სიტყვების თანმიმდევრული წაკითხვა შეუძლებელია.
ინგლისური	
Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie zusammen zur Stadt. Als sie nahe der Stadt waren, sahen sie Kanonen auf den Mauern der Festung, und der	შთავრული, ადრე ის უნდა უნდა იქნებოდა. სუბსტიტუციური სიტყვების გამოყენების გამო, სიტყვების თანმიმდევრული წაკითხვა შეუძლებელია.
შთავრული	
Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie zusammen zur Stadt. Als sie nahe der Stadt waren, sahen sie Kanonen auf	შთავრული, ადრე ის უნდა უნდა იქნებოდა. სუბსტიტუციური სიტყვების გამოყენების გამო, სიტყვების თანმიმდევრული წაკითხვა შეუძლებელია.
გეორგიული	
Da war einmal ein Bauer, der hatte einen Sohn von sechzehn Jahren, der doch noch niemals in der Stadt gewesen war. Als nun der Sohn verlangte, mit dem Vater dorthin zu gehen, bekam er die Erlaubnis, und so gingen sie zusammen zur Stadt. Als sie nahe der Stadt waren, sahen sie Kanonen auf	შთავრული, ადრე ის უნდა უნდა იქნებოდა. სუბსტიტუციური სიტყვების გამოყენების გამო, სიტყვების თანმიმდევრული წაკითხვა შეუძლებელია.

ზოგადი დასკვნები

ԻՐԱՆԻ 2

Ինտոյկոյ սիմսիոյ
ժամայկոյ

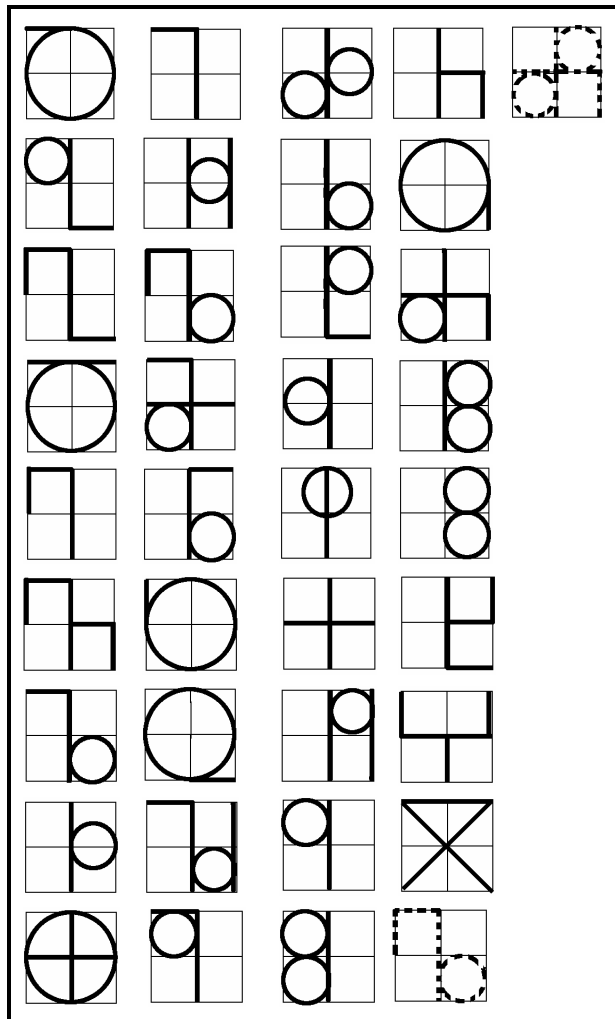
14. Օաճջօէ է ալ աալ են աժաօեէա.
15. Օաճջօէ է աի աաե՞ն աալ էօւէա.
16. Օաճջօէ է ալ աալ են ռաաօէաաէ.
17. Օաճջօէ է ալ աալ են ժեաեչէ աա ժեւթաեչէ էլ էլ ալ աեւի - աաաէ.
18. Օաճջօէ է աի աաե՞ն իաթաի - աաաէ
19. Օաճջօէ է իալ ժեօժի աաժի էօօժաաէ.

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

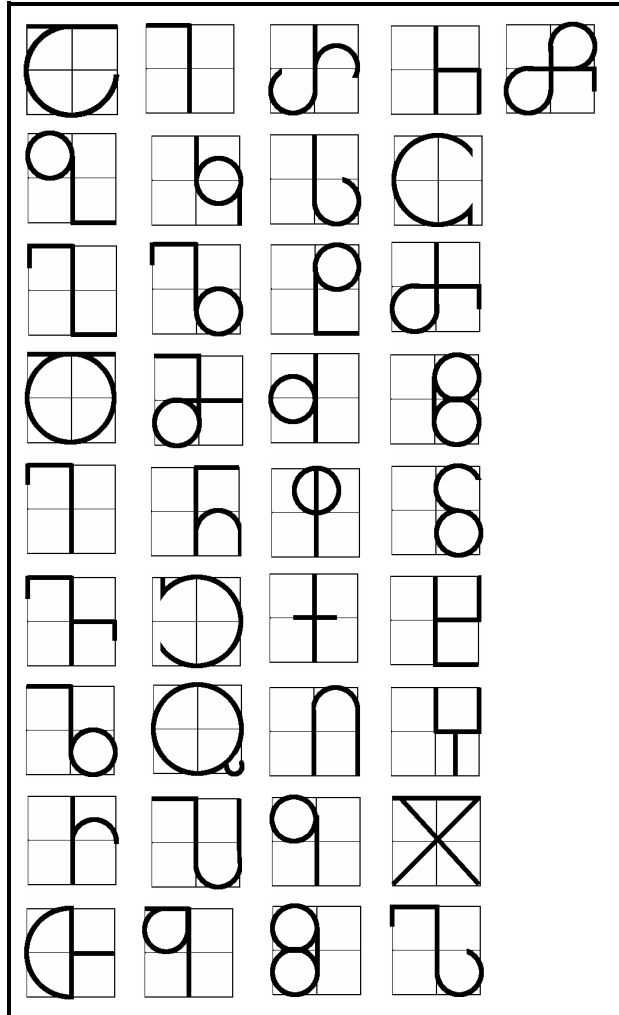
14

*ÕàÕçóêè àì áàì èñ
âðàôèéà*

Οαάοέ à 258. Õàõçóêè àì áàì èñ ñàáàðàóáñ
çàáááñèðááè è ñáÛ+èñè áðàòèéà (0á. Û. 412 Û.)

Õããóë à 259. Õãðçóëë àì áàì ëñ ãðãòëëá (1 ñ.)

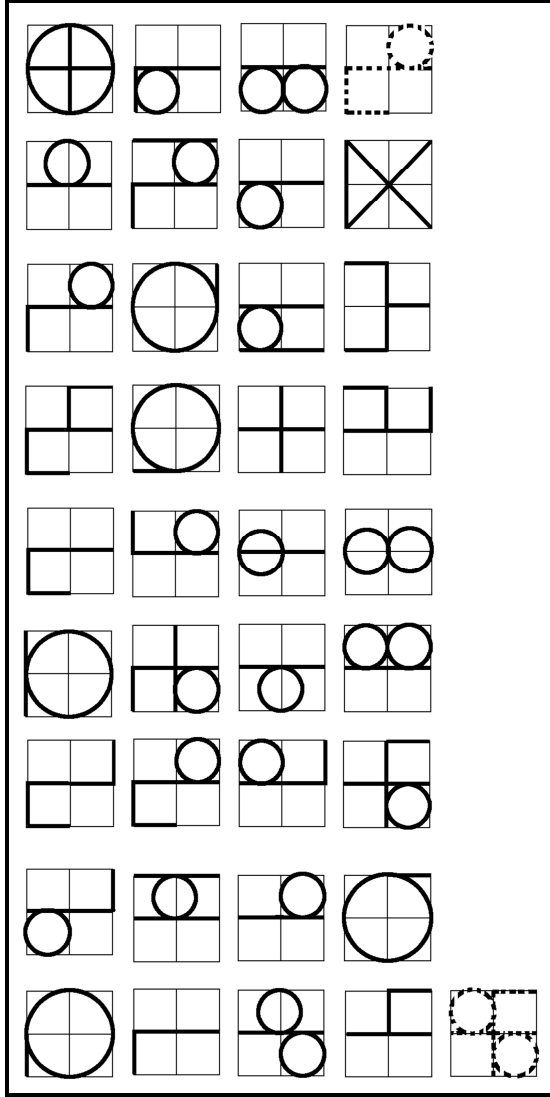

© Çããã Eyããëëá

Àì áàì ëñ ãðãòëëá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

ΟΑΑΟΕ Α ΑΑΙ ΕΝ ÇΑΑΑΑΤΕΟΑΑΕ ΝΑΡΑ (ΑΟΑΟΑΑΑΕΝ ΑΑΑΑΕΝ ΤΟΕΙ ΟΕΤΕ)

© Çağlar Eyaletçioğlu

Òãáóë à 261. Õãðçóëë àì áàì ëñ
áðãòëéëñ ááí é óúéá

Ûá. ú. 412 ú.	l ñ.	Øóá ññ..

Àì áàì ëñ áðãòëéá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααοε à 262. Οαοοεε è αι ααι εν
αοαοεεεν ααι ε ούεα

Όα. ύ. 412 ύ.	Ι ñ.	Οόα ññ..
		
		
		
		
		
		
		
		
		
		

Òãáóë à 263. Õãðçóëë àì áàì ëñ
áðãòëéëñ ááí é óúëá

Ûá. ú. 412 ú.	l ñ.	Øóá ññ..

Àì áàì ëñ áðãòëéá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οαάοέ à 264. Οααοόέ è àì áàì èñ
 αααοέέεñ ááí έ-óύèα

Οά. ύ. 412 ύ.	Ι ñ.	Οόα ññ..

Óῑῑῑῑ à 267. Óῑῑῑῑē àì ààì èñ àῑῑῑèéà èē àñῑῑῑῑῑῑῑῑῑῑ èì èì àì àèì ῑῑῑῑῑῑῑῑῑῑ

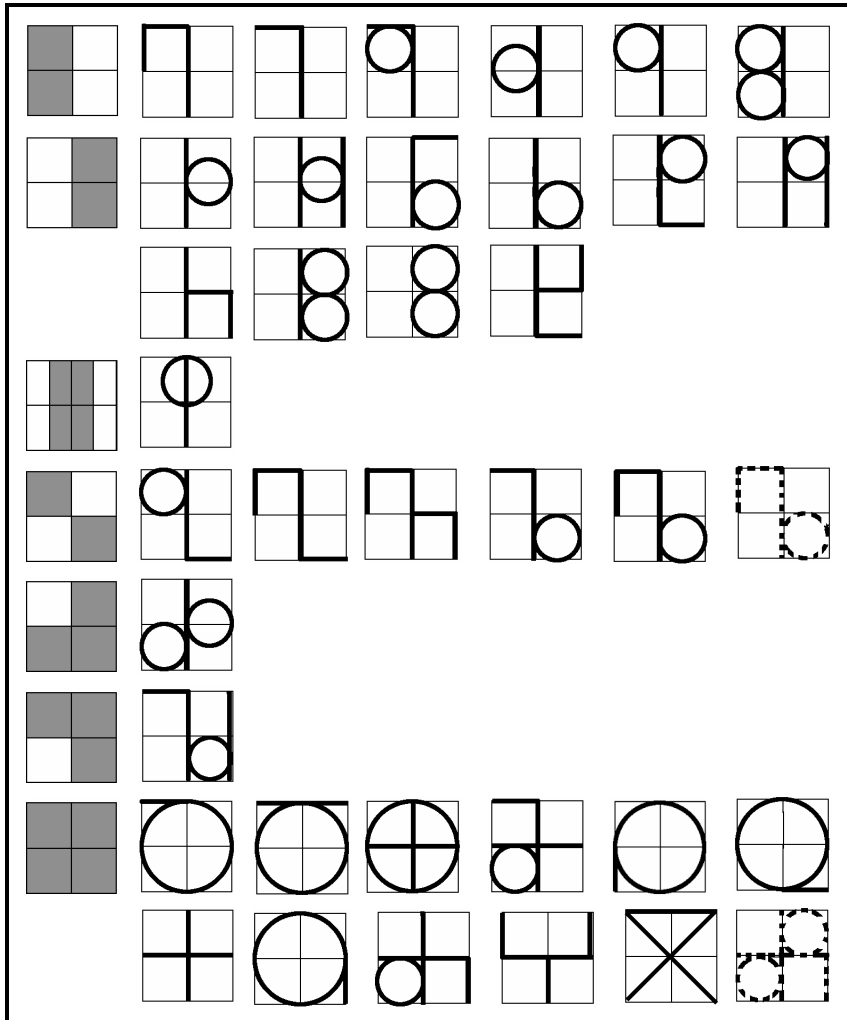
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααοέ α 268. Οαοοέε αι ααι εν αοαοεέν εε ανεοεεαύεα
 ανί άέν ηαπέε άάένά έεπάάεç

αι							
ει							
αι							
ιι							
αο							
ά							
εε							
αν							

Όααόεα 269. Όαϑϕόεε αι άαι εν άϑάοέεεν έε ανεόέεαύεα
έάάάϑαδεν Ι αύεε εν άαεάάάαενάά έεπαάάεϕ

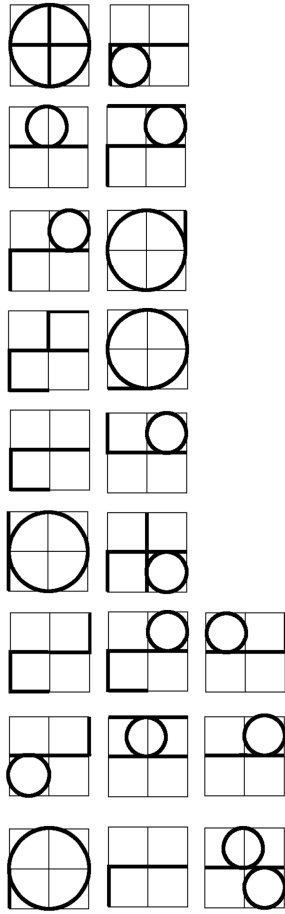

Αι άαι εν άϑάοέεα

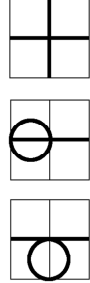
ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααοέ à 270. Οααοέέ àι ααί εν àι ααί οοε γααοάαε

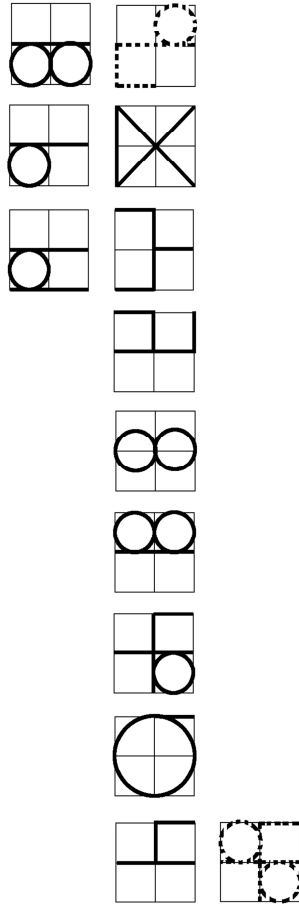
"Ναέοοε"

"Ααοι οέε"

"Οααοέε"

Óαῖῶεἶ 271. Óαῖϑῶεε αἰ ἀαὶ ἐñ ἀῖῶῶεεñ ἐε ἀñῶῶεεαἰεἶα:
“Ἦ ἀῖῶῶ εἶαῖῶῶε — Ἀεἶε εἶαῖῶῶε”

I.

2	7	12	14	17	18	20	26
27	31	32	36	36	36	36	36

II.

3	5	6	10	28	33	33	37
13	30	24	34	35	37	37	37

8	19	11	22	23	23	23	29
1	4	9	15	16	16	16	29

© Çαεἶαῖ Ἐγῶῶεἶα

Αἰ ἀαὶ ἐñ ἀῖῶῶεε

Οααόεα 272. Νανοθεοί 11 ανί ααεν εε ανεθεεαυεα νεεαόεεηαα εεπαάαεç

Επαάόεε	1	á æ Ʒ ë ì î ð ñ ï ù
	2	â ã ä å é ê ï ò ç · ^ ¨ ´ ¨
	3	à ç è ε í
	4	õ ü ý
Ι όηβοόε	1	ã æ ë ì û ŋ
	2	á â ä å ô ÷ ï ú ü · · ¨ ¸
	3	à ç è ê ö ç
	4	ƒ é ı ó õ ù

1 — æāā òαì εν ανί ααε; 2 — óāāā òαì εν ανί ααε; 3 — øóα òαì εν ανί ααε; 4 — εçε εαì ε òαì εν ανί ααε

Óàáóéá 273. ÓàÒÇòéé àí áàí èñ áÒàòééèñ éé àñéòééáúéá
 áé áéáí óááèñ Òàí áàí í áèñáá èèþáááèç (çàí áááÒé Òàí áàí í áá)

<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>
<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>

Àí áàí èñ áÒàòééá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόε à 274. Οααόε à 274. Οααόε à 274. Οααόε à 274. Οααόε à 274. Οααόε à 274.

Αεεé þæé	Οααόε þæé	Οααόε þæé	Οααόε þæé	Οααόε þæé	Οααόε þæé	Εαδύπì εά						
						Εαδύγì εά						
						Γ ðεää εþðεääì						
						Æεää þææää						
Οþææí												
Αεεé ùðä												

Òããóè à 275. Õãðçóèè àì áàì èñ áðãòèèèñ èè àñèòèèáúèá "Ûðã – Þãæ"

Ï àòãðã ùðã	Áèãè ùðã						
	Æääèç						
	Øóãèè						
	Õãããèç						
Í òè							

© Çãæã Èÿããèèá

Àì áàì èñ áðãòèèá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόε à 276. Οααοέε αι ααι εν ααοέεεν εε ανεοέεαυεα "ΰα – παε"

Αεαé παε		Αδçè																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
----------	--	------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Òãáóè à 277. Õãðçòè è àì áàì èñ áðãòèèèñ éé àñèòèèáúèá "Ûðã – Þæè"

Û ãòãðã þæè	ðãáóèè	Ãðçè							
	Í ðè								
	Çãðãóèè	Ãðçè							
Í ðè									

Àì áàì èñ áðãòèèá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόε α 278. Οαδζόε ε ανί άαεν εε ανθεεαύεα 'ααπνι εε-ύαεάδεε ι άεντ' εεπάαεζ

Úαεάδè è è		ι άπάαδάά όεά				Όεά	
Úαε è èπδè-άάι	Έαδύαί εάαί	Úαε è èπδèάάι		Έαδύαί εάαί		Έαδύ-πí εάαί	Úαε è èπδèάάι
		Έαδύπí εάαί	Έαδύαί εάαί	Όεά έπδèάάι	Όεά έπδèάάι		
Α	Α	Α	Α	Α	Α	Α	Α
Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β	Β
Γ	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ	Γ
Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ	Δ
Ε	Ε	Ε	Ε	Ε	Ε	Ε	Ε
Ζ	Ζ	Ζ	Ζ	Ζ	Ζ	Ζ	Ζ
Η	Η	Η	Η	Η	Η	Η	Η
Θ	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ	Θ
Κ	Κ	Κ	Κ	Κ	Κ	Κ	Κ
Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ
Μ	Μ	Μ	Μ	Μ	Μ	Μ	Μ
Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν	Ν
Ξ	Ξ	Ξ	Ξ	Ξ	Ξ	Ξ	Ξ
Ό	Ό	Ό	Ό	Ό	Ό	Ό	Ό
Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π	Π
Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ	Ρ
Σ	Σ	Σ	Σ	Σ	Σ	Σ	Σ
Τ	Τ	Τ	Τ	Τ	Τ	Τ	Τ
Υ	Υ	Υ	Υ	Υ	Υ	Υ	Υ
Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ	Φ
Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ	Ψ
Ω	Ω	Ω	Ω	Ω	Ω	Ω	Ω

© Κάλαρ: Eynaesua

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόεα 281. Οαδϑοέε αδαοάεάαεη
οδϑεάδϑ ιδι ιι δυέαε

Óàáóéá 282. Óàòçòè áòàòèéáèñ
òòçèáòç íòí ñí òúèáé

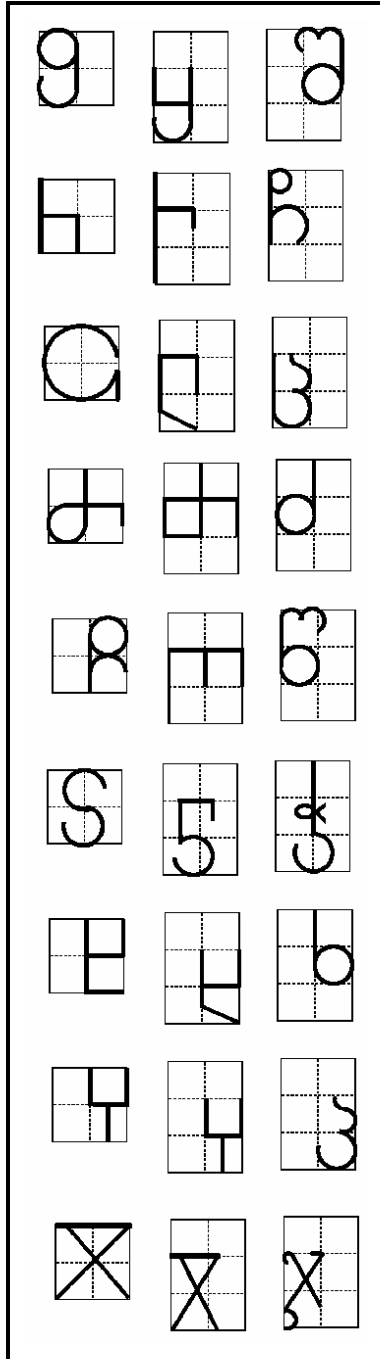
Aì áàì èñ áòàòèéá

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόεα 283. Οαδζοέε αδαιοάααέν
οδζεάδζ ιδι ιι ούεάαε

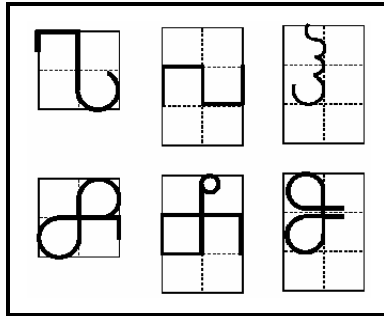
5	4	3
2	1	0
9	8	7
6	5	4
0	3	2
φ	θ	β
τ	κ	ρ
π	η	σ
9	4	5

Óàáóëá 284. Óàðçóëë áðàòëëááëñ
óðçëáðç ìðí ìí ðíëááë

Aì áàì ëñ áðàòëëá

Óàáóèá 285. Óàðçóèè áðàòèèááèñ
óðçèáðç ððí ñí ðúèááè

© Çáèáá: Eyaaééúá

Àì áàì èñ áðàòèèá

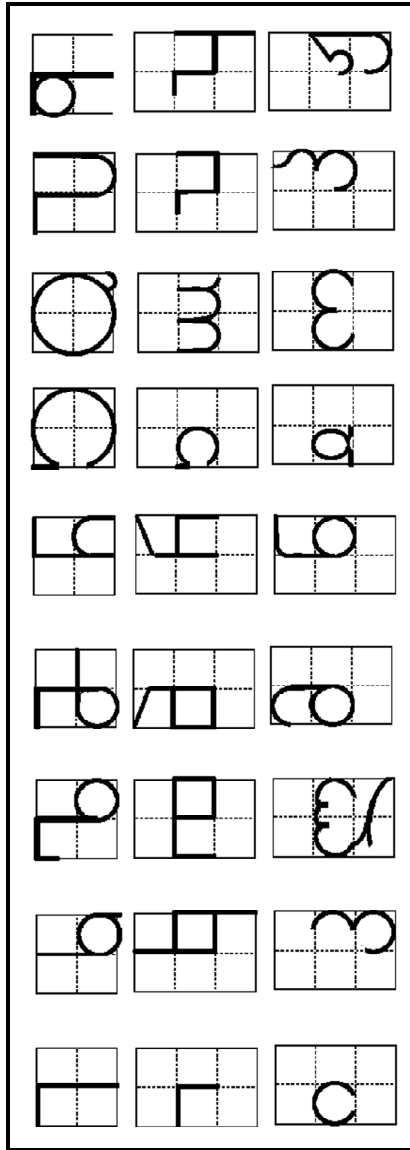
Òàáó è 286. Óàòçóè è áòàòèéá èñ óòçéáòç. Òòí Òí Òùéáé

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

© Cabare Eyaa.edu

Aì áàì èñ áòàòèéá

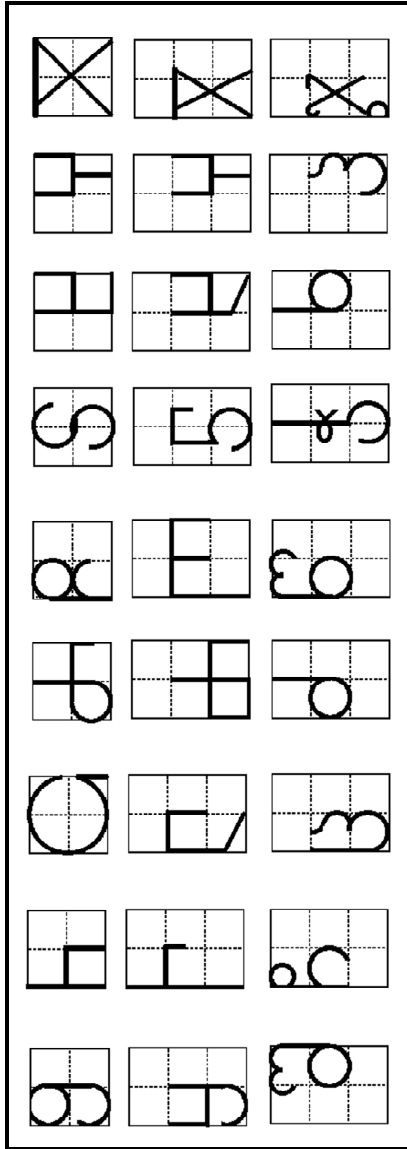
Οαίόε α 288. Óαðçóεε αββααεαεñ οβçεαίβç íñ íñ ðύεαε

© Calligraphic Education

Αì áαì εñ áðáóεéα

Όαῖόέ à 290. Όαϑϑόεε αḃαḃάάάάάñ ḃḃϑᑖάḃḃϑϑ ḃḃḃ ḃḃ ḃḃᑖάάᑖ

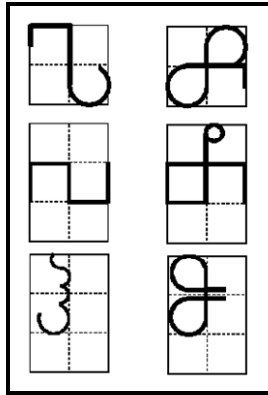

© Calligraphic Education

Àì áàì èñ áῶάόέέα

ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααοέ α 291. Οααοέε
αααοέεεεεεεεεε εεεεεεεεεε
εεεε εεεεεεεεεε

Óàáóèà 292. Óàðçóèè áðàòèéáèñ óðçèáðç 1ð1 11 ðúéááè

Aì áàì èñ áðàòèéá

რცოდუნი

დაბუღა 295. სსო "ს"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საკუნე
წიგრაფიკის	წიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
				IX
				X
				XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

ღაბულა 296. Ⴀსო "ღ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შბიგრაფიკის	წიგნის			
				I
ღ				IV
ღღღღ				V
ღღღ	ღღღ			VI-VII
ღ	ღ			VIII
ღ	ღღღ	ღღ		IX
ღ	ღღღ	ღღღღღ ღღღღღ		X
ღღ	ღღღღ	ღღ	ღღ	XI
ღ	ღ	ღღ	ღღღ	XII
ღ	ღ	ღღღ	ღღღღ	XIII
ღ	ღ	ღღ	ღ	XIV
ღ	ღ	ღღ	ღღღ	XV
ღ	ღ	ღ	ღღღ	XVI
ღ	ღ	ღღღღ	ღღღ	XVII
		ღღღღ	ღღ	XVIII

Ⴀსოების ევოლუცია

მწიგნობარი

დაბლა 297. სთ "ჟ"

შთავრული		მწიგნობარი	მხედრული	საუკუნე
მწიგნობარის	მხედრული			
				I
ჟ				IV
ჟჟ				V
ჟჟ	ჟჟ			VI-VII
ჟ				VIII
ჟჟ	ჟჟჟ	ჟჟჟ		IX
ჟჟჟ	ჟჟჟჟ ჟ	ჟჟჟჟ ჟჟ		X
ჟჟჟ	ჟჟჟჟ	ჟჟჟჟ ჟჟჟჟ	მმმ	XI
ჟჟჟჟ	ჟჟჟჟჟ	ჟჟ	მმმ მმ	XII
ჟჟ		ჟჟჟ	მმმმ	XIII
ჟ		ჟჟჟ	მმ	XIV
ჟ		ჟჟ	მმმმ	XV
		ჟჟ	მმ	XVI
ჟ		ჟჟჟჟ	მმმმ	XVII
ჟ		ჟჟჟჟ	მმმმმ	XVIII

ღაბულა 298. Ⴀსო "რ"

შთავრული		ჩუსსური	შხედრული	საუკუნე
შპიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
				IV
				V
	რ რჟ			VI-VII
	რ			VIII
	რ რჟ	რ		IX
	რ რჟ	რ რჟ რ		X
	რ რჟ	რ რჟ რ რჟ	რ რჟ	XI
	რ	რ	რ რჟ	XII
	რ	რ რჟ	რ რჟ	XIII
	რ	რ	რ	XIV
		რ	რ რჟ	XV
	რ	რ	რ	XVI
	რ	რ რჟ	რ რჟ	XVII
	რ	რ რჟ	რ რჟ	XVIII

Ⴀსოების ევოლუცია

სწავლების მეთოდები

ცხრილი 299. სსო "ა"

შთავსება		სწავლება	სწავლება	საუბრა
სწავლების მეთოდი	სწავლების მეთოდი			
ა				I
ა				IV
აა				V
ააა	ა			VI-VII
	ა			VIII
აა	ა ა ა	ა ა ა		IX
აა	ააა	ააააა		X
ა	ააააა	ააააააა ააააა	ააააა	XI
ა	აა	აა	ააააა	XII
ა	აა	ააა	აააა	XIII
ა	ა	ააა	აა	XIV
ა		აა	ააააა	XV
	ა	ააა	ააა	XVI
ა	ა	ააააა	ააა	XVII
ა	ა ა	ააა	ააააა	XVIII

ღაბულა 300. Ⴀსო "ჟ"

შთავრული		ჟუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჟიგრაფიკის	ჟიგნის			
ჟ ჟ				I
				IV
ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ			V
ჟ ჟ	ჟ ჟ			VI-VII
ჟ ჟ				VIII
ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ		IX
ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ		X
ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	XI
ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	XII
ჟ ჟ ჟ	ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	XIII
ჟ		ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ	XIV
ჟ	ჟ ჟ	ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	XV
	ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ	XVI
ჟ	ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ	XVII
ჟ		ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	XVIII

Ⴀსოების ევოლუცია

სეფსტის რეგისტრირებული

ტაბულა 301. სსო "ს"

შთავრული		ნუსხური	შედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	წიგნის			
ს				I
ს				IV
სს	ს			V
სს				VI-VII
ს				VIII
ს	სსს	სს		IX
	სსსს	სსსს		X
სს	სსს	სსსს	სსსს	XI
სს	სს	სს	სსსს	XII
		ს	სსსს	XIII
ს		ს	სსს	სსსს
ს	სს	სს	სსსს	XV
		სს	სსსს	XVI
ს	ს	სსს	სსსს	XVII
ს	ს	სსს	სსსს	XVIII

ღაბულა 302. Ⴀსო "Ⴀ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
უპირაფიკის	ფიგნის			
				I
Ⴀ				IV
				V
Ⴀ	Ⴀ			VI-VII
	Ⴀ			VIII
	ႠႠ			IX
	ႠႠႠ	ႠႠႠ		X
	ႠႠ	ႠႠႠႠ		XI
		ႠႠ		XII
		Ⴀ		XIII
		Ⴀ		XIV
				XV
				XVI
		Ⴀ		XVII
		Ⴀ	Ⴀ	XVIII

© Ⴀამაზ შკვლიძე

Ⴀსოების ევოლუცია

მცოდნეობა

დაბეჭდილი 303. სთ "დ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საკუნე
შპიგრაფიკის	რეგნის			
				I
				IV
	დ			V
	დ ა			VI-VII
				VIII
	თ ბ გ დ	თ ბ		IX
	თ (ბ გ დ)	თ ბ გ თ ბ		X
	დ გ დ ბ	თ ბ გ დ თ ბ გ დ	თ ბ გ	XI
	ბ	თ ბ	თ ბ გ დ	XII
	ბ		თ ბ გ დ	XIII
	ბ გ	თ ბ	ბ გ	XIV
	ბ გ		თ ბ გ	XV
	ბ	თ ბ	ბ გ	XVI
	ბ		თ ბ გ	XVII
	ბ	თ ბ გ დ	თ ბ გ დ	XVIII

მსოფლი

დაბედა 305. სსო "ნ"

შთავრული		მუსხური	შხედრული	საუკუნე
შბიგრაფიკის	შიგნის			
				I
ნ				IV
ნნნ				V
ნნნ	ნ, ნა			VI-VII
ნ				VIII
ნ	ნ ნნა	ნა		IX
ნნნ	ნნნსსს	ნნნნნ		X
ნ ნ	ნსსს	ნნნნნა ნაა	ნ	XI
ნ ნ	ნ	ნა	ნნნნ	XII
ნნნ		ნაა	ნნნნ	XIII
ნ	ნ	ნაა	ნ	XIV
	ნ ნ	ნააა	ნნნ	XV
ნნნ	ნ		ნ	XVI
ნნნ	ნ		ნა	XVII
ნ		ნაა	ნნნა	XVIII

ცხრილი 306. სსო "ს"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	წიგნის			
				I
სს				IV
სს				V
სსს	სს			VI-VII
ს				VIII
ს	სსს	სსს		IX
სსსს	სსსს	სსსსსს		X
სსსს	სსსს	სსსს	სსსსსს	XI
სსსს	სს	სსსსსს	სსსსსს	XII
სსს			სსსსსს	XIII
სს	ს	სსს	სსს	XIV
ს			სსს	XV
სს	სს	სსსსსს	სსსს	XVI
სსსს	სსს		სსსსსს	XVII
ს		სსს	სსსსსს	XVIII

სსოების ევოლუცია

სხვისი

სახელი 307. სხვი "ს"

სხვისი		სხვისი	სხვისი	სხვისი
სხვისი	სხვისი			
ს				I
სს				IV
სსს				V
სს	ს			VI-VII
				VIII
	სს	ს		IX
	სს	სსს		X
	სს	სსსს	ს	XI
			სს	XII
		ს	სს	XIII
		ს		XIV
			ს	XV
				XVI
		ს	ს	XVII
		ს	ს	XVIII

ღაბულა 308. სსო "ნ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შპიგრაფიკის	ჲიგნის			
ნ ნ ნ				I
ნ				IV
ნ ნ ნ ნ				V
ნ ნ ნ ნ ნ	ნ ნ			VI-VII
ნ				VIII
ნ	ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ		IX
ნ ნ ნ	ნ ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ ნ ნ		X
ნ ნ	ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ ნ	XI
ნ ნ	ნ	ნ	ნ ნ ნ ნ	XII
ნ ნ ნ		ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ	XIII
ნ	ნ	ნ ნ	ნ ნ	XIV
		ნ ნ	ნ ნ ნ ნ	XV
	ნ	ნ	ნ	ნ ნ
ნ ნ ნ ნ	ნ ნ	ნ ნ ნ ნ	ნ ნ ნ	XVII
ნ		ნ ნ ნ ნ	ნ ნ	XVIII

სსოების ევოლუცია

რცოღჳჳჳ

ღაბჳღა 309. სსო "ჳ"

შთაღრღჳღ		ჳღსსღრღ	შსღღღრღღ	საღჳღღღ
ღსღღღღღღღღ	ღღღღღ			
				I
ღ				IV
ღ				V
ღ	ღ			VI-VII
				VIII
	ღღ	ღ		IX
	ღღ	ღღღ		X
	ღღ	ღღღღღ		XI
				XII
		ღ		XIII
		ღ		XIV
				XV
				XVI
		ღ		XVII
		ღ	ღღ	XVIII

ტაბულა 310. სსო "ა"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
უპირაფიკის	ჩიგნის			
ა				I
ა				IV
ააა ააა				V
ააა ა	ააა			VI-VII
ა	ა			VIII
ა	აა ააა	აააა		IX
ააა	ააა	აააააა		X
ააა ა	ააა აააა	აააააააა აა	ააააა	XI
აა			ააა	XII
ა		ააა	ააა	XIII
		ააა	აა	XIV
		აა	აააა აა	XV
			ააა	XVI
ა		აააააა	აააა	XVII
	ა	ააააა	აააააა	XVIII

სსოების ევოლუცია

სტატისტიკური ცნობები

დაბეჭადი 311. სტო "ს"

შტატისტიკური ცნობები		სტატისტიკური ცნობები	სტატისტიკური ცნობები	სტატისტიკური ცნობები
სტატისტიკური ცნობები	სტატისტიკური ცნობები			
				I
ს				IV
სს				V
სს	ს			VI-VII
ს				VIII
	სს	სს		IX
ს	სს	სსსს		X
სს	სსსს	სსსსსს	სსს	XI
	ს		სსს	XII
		ს	სსსს	XIII
ს		ს	ს	XIV
			ს	XV
ს			ს	XVI
		სს	სსსს	XVII
		ს	სსსსსს	XVIII

ტაბულა 312. სსო "ჟ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჟიგრაფიკის	ჟიგნის			
				I
ჟ				IV
ჟჟ				V
ჟ	ჟ ჟ			VI-VII
	ჟჟ			VIII
ჟ	ჟ	ჟ/ჟ		IX
	ჟჟ	ჟჟჟ ჟ		X
	ჟ ჟჟ	ჟ/ჟ/ჟ ჟ/ჟ/ჟ ჟ/ჟ	ჟ	XI
ჟ	ჟ	ჟ ჟ	ჟჟჟ	XII
		ჟ	ჟ	XIII
		ჟ		XIV
ჟ		ჟ ჟ	ჟ	XV
			ჟ	XVI
ჟ		ჟჟ	ჟ	XVII
		ჟ	ჟჟჟ	XVIII

სსოების ევოლუცია

მსახურად

დაბეჭდილი 313. სსო "ს"

შთავსებები		ფონის	ფურცლები	შედეგები	საუკუნე
ფურცლების	ფურცლების				
ს					I
ს					IV
სს სს	ს				V
სსს ს	სს				VI-VII
ს	ს				VIII
სს	სსსს ს	სსს			IX
სსს	სსსს ს	სსსსს ს			X
სსსს	სსსსს ს	სსსსს სსსსს	სსს		XI
სს	ს	სსს სს	სსსს		XII
სსს	ს	სსს	სსსსს		XIII
ს	ს	სსს	სს		XIV
ს	ს	სს	სსსს		XV
		სსს	სს		XVI
სსს	ს	სსსსს	სსს		XVII
ს		სსს	სსსსს		XVIII

ღაბულა 314. სსო "ს"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჟიგრაფიკის	ჟიგნის			
სსსს				I
ს				IV
სსს	ს			V
სსსს სს	სს			VI-VII
სსსს	ს			VIII
სს	სსსს	სსს		IX
სსსს	სსს	სსსსსს		X
სსსს	სსსსსს ს	სსსსსს სსსსსს სსსსს	სსს	XI
სსს	ს	სსსს	სსსსს	XII
სსსს	ს	სსსს	სსსსს	XIII
ს	ს	სს	ს	XIV
ს	ს	სსს	სსსს	XV
		სს	სს	XVI
სსსს	ს	სსსსსს	სსსს	XVII
ს		სსსს	სსსსსსსს	XVIII

სსოების ევოლუცია

რცოფყღ

ღაბღღ 315. სსო "ღ"

შთავრღღღ		ღუსსღღღ	შხღღღღღ	საღღღღღ
ღღღღღღღღღღ	ღღღღღ			
ღ				I
ღ				IV
ღღღ				V
ღღღღ	ღ ღღ			VI-VII
	ღ ღ			VIII
ღღ	ღღ	ღღღღ		IX
ღღ	ღღღღღღღღღღ	ღღღღღღღღღღ		X
ღღ	ღღღღღღ	ღღღღღღღღღღ ღღღ	ღღღ	XI
ღღ	ღ	ღღღ	ღღღღღღღღღღ ღ	XII
ღღ	ღ	ღღღ	ღღღღღღღღღღ ღღღღღ	XIII
	ღ	ღღ	ღღ	XIV
	ღ	ღ	ღღ	XV
ღღღ	ღღღღ	ღღ	ღღ	XVI
	ღ	ღღღღ	ღღღღ	XVII
ღ	ღღ	ღღღღ	ღღღღღღღღღღ	XVIII

ცხელი 316. სსო "ჟ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საკუნე
უბერაფიკის	ფიგნის			
ჟ				I
ჟ				IV
ჟჟ				V
ჟჟ	ჟ			VI-VII
ჟჟ	ჟ			VIII
ჟჟ	ჟჟ			IX
ჟჟ	ჟჟჟ	ჟ		X
ჟჟ	ჟჟჟ ჟ	ჟ		XI
ჟჟ	ჟ	ჟ		XII
ჟ				XIII
ჟ				XIV
				XV
				XVI
				XVII
			ჟ	XVIII

სსოების ევოლუცია

რელოზი

რეგულა 317. სო "ა"

შთავრული		ჩუხური	შხედრული	საკუნი
შვირაფიკის	ჩინის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
		ა/ააა		IX
	აა	ა/აა/აა/აა/აა აა		X
		აა ააა/აა/აა/აა აა აა	ა აა	XI
	ა	აა აა	აა აა აა	XII
ა		აა	აა აა	XIII
ა	ა	აა აა		XIV
ა	ა	ა	აა აა	XV
			ა ა	XVI
ა	ა	აა აა	აა	XVII
ა		ა აა/აა	აა აა აა	XVIII

ღაბუღა 318. Ⴀო "ფ"

შთავრუღო		ღუსსური	შხედრული	საუკუნე
ღპიგრაფიკის	ღიგნის			
				I
Ɱ				IV
ⱮⱮⱮ				V
ⱮⱮⱮⱮ	ⱮⱮⱮ			VI-VII
				VIII
ⱮⱮⱮ	Ɱ ⱮⱮⱮ	ⱮⱮ		IX
ⱮⱮ	ⱮⱮⱮ	ⱮⱮⱮⱮ		X
Ɱ	Ɱ ⱮⱮⱮ	ⱮⱮⱮⱮ	ⱮⱮ	XI
ⱮⱮⱮ	ⱮⱮ	ⱮⱮⱮ	ⱮⱮⱮⱮ	XII
ⱮⱮ		ⱮⱮⱮ	ⱮⱮⱮⱮ	XIII
ⱮⱮ	Ɱ	ⱮⱮ	Ɱ	XIV
ⱮⱮ			ⱮⱮⱮ	XV
		ⱮⱮ	ⱮⱮ	XVI
Ɱ		ⱮⱮⱮ	ⱮⱮ	XVII
Ɱ			ⱮⱮⱮⱮ	XVIII

Ⴀოების ევოლუცია

მსახურად

დაბეჭდილი 319. სსო "მ"

შთავსებელი		ხედი	შედეგი	საუკუნე
მნიშვნელობის	ხედი			
				I
†				IV
† † †				V
† † †	† † †			VI-VII
	† †			VIII
† † †	† †	† † † †		IX
† †	† † † † †	† † † † † †		X
† †	† † †	† † † † † † † †	† † †	XI
† † † †	†	†	† † † † † † † †	XII
†	†	† †	† † † † † † † †	XIII
†		† †	† † † †	XIV
†	†	† †	†	XV
†	† †	† †	† † † †	XVI
†		† † †	†	XVII
		† † †	† † † † † † † †	XVIII

ღაბულა 320. Ⴀსო "ღ"

შთაბერული		ღუსსური	შხედრული	საუკუნე
ღბიგრაფიკის	ღიგნის			
				I
ღ				IV
ღ				V
ღ	ღ _ი			VI-VII
	ღ			VIII
	ღღი	ღ ღ ღ		IX
ღღღ	ღღღ	ღღღღ		X
ღღღ	ღღ	ღღღღღღღღ ღღღღღღ	ღ ღ	XI
ღ	ღ	ღ	ღ ღ ღ ღ ღ	XII
ღ		ღღ ღ	ღღღღღღღ	XIII
ღ		ღღ ღ	ღ ღ	XIV
		ღღ	ღ	XV
		ღღ	ღღღ	XVI
		ღღ	ღ	XVII
		ღღ ღღღ	ღღღღღღღ	XVIII

ღსოების ევოლუცია

მსოფლი

მბული 321. სო "მ"

შთავრული		მსსსური	შხედრული	საკუნე
შპიგრაფიკის	შიგნის			
				I
მ				IV
მმ	მ			V
მ	მმმ			VI-VII
	მ			VIII
მ მ	მ მმ	მ მ		IX
მ მ	მმ	მ მმმ		X
მ მ	მმმმმ	მმმმმმ	მმ	XI
მ მ	მ	მ	მმმმ	XII
მ მ	მ	მმ	მმმ	XIII
		მ	მ	XIV
		მ	მ	XV
		მ	მ	XVI
		მ	მმ	XVII
მ მ		მმმ	მმმ	XVIII

ტაბულა 322. სსო "ფ"

შთავრული		ჩუსსური	შხედრული	საუკუნე
ჩიბერაფიკის	ჩიგნის			
				I
ფ				IV
ფფფფ უ	ფ			V
ფფფ	ფფ			VI-VII
ფფფ				VIII
ფფ	ფ ფფფ	ფ ფფ		IX
ფფ	ფფფფ	ფ ფფფფ		X
ფფფ	ფ ფფფ	ფფფფფფფ ფ	ფ ფფ	XI
ფფ	ფფ	ფფ	ფფფფფ	XII
ფფ	ფ	ფფ	ფფფფ	XIII
	ფ	ფფ	ფ	XIV
	ფ	ფ	ფფფფ	XV
ფფ	ფ	ფ	ფფ	XVI
ფფ	ფ	ფფფფ	ფფ	XVII
ფ		ფფფფ	ფფფფფ ფფფფ ფ	XVIII

სსოების ევოლუცია

დაბეჭადი 323. სსი "ს"

სტატუსის რეგისტრაცია

შთავრული		სტატუსი	სტატუსი	სტატუსი
სტატუსის რეგისტრაცია	სტატუსის რეგისტრაცია			
				I
ს				IV
სს				V
ს	სს			VI-VII
ს				VIII
	სსს	სსს		IX
სსსს	სსსს	სსსს		X
სს	სსსსსს	სსსსსსსს სსს	სსს	XI
სს		სს	სსსს	XII
სს		სს	სსსს	XIII
ს		სს	სს	XIV
ს	ს	სს	სსს	XV
	ს	სს	სს	XVI
ს	ს	სსსს	სსსს	XVII
		სსს	სსსსსს	XVIII

დაბულა 324. სსო "C"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
წიგრაფიკის	წიგნის			
Ⴀ				I
Ⴁ				IV
ႢႣ				V
Ⴄ	Ⴅ			VI-VII
	Ⴆ			VIII
	ႧႨ	ႩႪ		IX
Ⴋ	ႬႭ	ႮႯ		X
Ⴐ	ႱႲႳႴႵ	ႶႷႸ ႹႺ	ႻႼ	XI
Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	ႺႻႼႽ Ⴞ	XII
Ⴟ		Ⴟ	ႺႻႼႽ Ⴞ	XIII
Ⴟ		Ⴟ	ႺႻႼႽ	XIV
Ⴟ		Ⴟ	Ⴚ	XV
		Ⴟ	Ⴚ	XVI
Ⴟ		Ⴟ	Ⴚ	XVII
Ⴟ		Ⴟ	Ⴚ	XVIII

სსოების ევოლუცია

სწავლება

დასახელება 325. სთ "კ"

შთავრული		წესი	შედეგი	საუკუნე
წარმოშობის	წარმოშობის			
				I
კ				IV
კკ				V
კკ	კკ			VI-VII
				VIII
	კკკ	კკ კკ		IX
კკ	კკკ	კკკ		X
კკ	კკკკ	კკკკ კკკ	კკკ	XI
კკ	კ	კ	კკკ	XII
კკ	კ	კკ	კკკ	XIII
კ	კ	კკ	კკ	XIV
კ		კკ	კკკ	XV
კ		კკ	კკ	XVI
კ		კკკკ	კკკკ	XVII
კ		კკკ	კკკკკ	XVIII

ღაბულა 326. Ⴀსო "ჲ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საკუენე
უბიგრაფიკის	ჲიგნის			
				I
ჲ				IV
ჲჲჲჲჲ	ჲ			V
ჲჲ	ჲჲ			VI-VII
ჲჲ	ჲ			VIII
ჲ	ჲჲჲჲჲ	ჲ ႠႠႠႠ		IX
ჲჲჲჲ	ჲჲჲჲჲ	ႠႠႠႠ ႠႠ		X
ჲჲჲჲ	ჲჲჲჲ	ႠႠႠႠ ႠႠ ႠႠ	ႠႠႠ	XI
ჲჲ	ჲჲ	ႠႠႠ	ႠႠႠႠ	XII
ჲჲ	ჲ	ႠႠႠ	ႠႠႠႠ ႠႠ	XIII
	ჲ	ႠႠႠ	ჲ	XIV
ჲ		Ⴀ	Ⴀ Ⴀ Ⴀ	XV
	ჲჲ	ႠႠ	ჲ Ⴀ	XVI
ჲ	ჲ	ႠႠ	ჲ Ⴀ Ⴀ	XVII
		ႠႠ Ⴀ	ჲ Ⴀ Ⴀ Ⴀ Ⴀ Ⴀ	XVIII

Ⴀსოების ევოლუცია

რყოზჟღ

ღაბღლა 327. სსო "ს"

შოავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შბიღრაფიკის	შიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
				IX
				X
				XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

ღაბულა 328. სსო "ჲ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
ⴁ				I
ⴂ				IV
ⴃⴃⴃⴃ				V
ⴄⴄ	ⴅⴅ			VI-VII
	ⴆ			VIII
	ⴇⴇ	ⴈⴈ		IX
ⴉⴉⴉ	ⴊⴊ	ⴋⴋⴋⴋ		X
ⴌⴌ	ⴍⴍⴍⴍ	ⴎⴏⴏⴏⴏ ⴐⴐ	ⴑⴑⴑⴑ	XI
ⴒⴒ	ⴓ	ⴔ	ⴕⴕⴕⴕ ⴖ	XII
ⴗⴗ	ⴙ	ⴛⴛ	ⴜⴜⴜⴜ ⴝⴝ	XIII
ⴞ	ⴟ	ⴠⴠ	ⴡⴡ	XIV
ⴢ		ⴣ	ⴤⴤ	XV
ⴥ	⴦⴦	ⴧⴧ	⴨⴨	XVI
⴩⴩	⴪⴪	⴫⴫⴫⴫	⴬⴬⴬⴬	XVII
ⴭⴭ	⴮⴮	⴯⴯⴯⴯	ⴰⴰⴰⴰ	XVIII

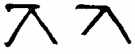

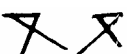

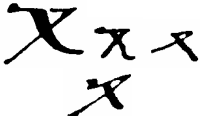
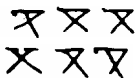

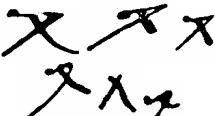
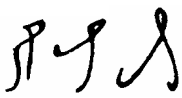

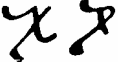

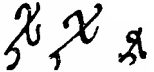

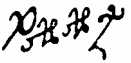
სსოების ევოლუცია

რელოზი

დაბლა 329. სთ "ჟ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შთავრული	ნუსხური			
				I
				IV
				V
	ჟ			VI-VII
				VIII
	ჟჟ	ჟ		IX
	ჟჟ	ჟჟ		X
	ჟჟ	ჟჟჟჟჟ	ჟ	XI
			ჟჟ	XII
		ჟ	ჟჟ	XIII
		ჟ		XIV
			ჟ	XV
				XVI
		ჟ	ჟ	XVII
		ჟ	ჟჟ	XVIII

ცხრილი 330. სსო "X"

შთავრული		ნუსხური	მხედრული	საუკუნე
უპირაფის	ფიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
				IX
				X
				XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

სსოების ევოლუცია

მწიგნობარი

დაბლა 331. სთ "ზ"

შთავრული		მუსხური	მხედრული	საუკუნე
შთავრული	მონის			
				I
				IV
ზ				V
	ზ			VI-VII
	ზ			VIII
ჟჟ	ზზ	ჟჟ		IX
ჟ	ზზ	ჟჟ		X
	ჟჟზ	ჟ		XI
	ზზ	ჟჟ ჟჟ		XII
ზ	ჟ	ჟჟ		XIII
		ჟ		XIV
ზ	ჟ			XV
		ჟჟ		XVI
	ჟ	ჟჟ		XVII
		ჟჟ		XVIII

ცხრილი 332. სსო "ჭ"

შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
უპირაფიკის	ფიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
	ჭ			IX
	ჭ	ჭ		X
	ჭ			XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
			ჭ	XVIII

© ცაიხის მკვლევარები

სსოების ევოლუცია

16

ÕàÕçóê è àì áàì èñ
òàáóê äáè

Òááóê à 333. ÕàÕçóê è àì áàì è (Ì óñþóðè).
Øðèóðè "Óì èääðñèðääè"

Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ
Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ	Ƨ

Òààóé à 334. Òàòòóé è àì ààì è (èpààòóé).
 Øðéòòé "Òì èààòñéòàòé"

Ṭṣ	Ṭo	Ṭr	Ṭn	Ṭṣ
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	

© Çæææ Èyaaé eua

Òààóé à 335. Òàòòóé è àì ààì è (Ṭòñpóé)

Ṭṣ	Ṭn	Ṭr	Ṭn	Ṭṣ
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	
Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	Ṭḅ	

© Çæææ Èyaaé eua

Àì ààì èñ òààóé ààé

ՕԱՊՕԷ ԶԱԷ

Օապօ՛ւ 336. Օաժօ՛րօ՛ւ Է ա՛ւ ԶԱԻ Է (Յթաձօ՛րօ՛ւ)

Շս	Նո	Ժր	ցց	ԺԺ
Զծ	Եզ	Նն	ՉՅ	
Նը	Նղ	Ըժ	ԺԺ	
Օլ	ԺԺ	Չյ	ԲԲ	
Նյ	հն	Քց	ՏՏ	
Նզ	Չը	Իյ	ԷԵ	
Նծ	Օո	Ոլ	ԿԿ	
ԻՅ	ՆՅ	Գյ	ՋՋ	
Դո	Քյ	ցց	ՆՅ	

© Հառա՛ Էյաձա՛ւ

Օապօ՛ւ 337. Օաժօ՛րօ՛ւ Է ա՛ւ ԶԱԻ Է (Թա՛ւ աւա՛ծ)

Շս	Նո	Ժր	հհ	ԺԺ
Զծ	Եզ	Նն	ՇՇ	
Նը	Նղ	Ըժ	ԺԺ	
Օլ	ԺԺ	Չյ	ԲԲ	
Նյ	հն	Քց	ՏՏ	
Նզ	Չը	Իյ	ԷԷ	
Նծ	Օո	Ոլ	ԿԿ	
ԻՅ	ՆՅ	Գյ	ՋՋ	
Դո	Քյ	ցց	ՆՅ	

© Հառա՛ Էյաձա՛ւ

Òàáóéè 338. Òàǒçóèè àì áàì è (ì óñpóðè)

Àà	Èè	Ðð	Ùù	Ɔ ɔfi
Áá	Éé	Ññ	Úú	
Ââ	Êê	Òò	Ûû	
Ãã	Ëë	••	Üü	
Ää	Ìì	Óó	Ýý	
Åå	Ɔ•	Õõ	Ɔp	
Ææ	Í í	Öö	Ɔɥ	
•Ɔ	Î î	×÷	Ɔÿ	
Çç	Ïï	Øø	••	

© Çææ Èÿääéèè

Àì áàì èñ òàáóéääé

Θααόε à 339. Θαθόε è à ααί ε (επαάθόε è)

Àà	Èè	Ðð	Ùù	Ꞥꞥ
Áá	Éé	Ññ	Úú	
Ââ	Êê	Òò	Ûû	
Ãã	Ëë	••	Üü	
Ää	Ìì	Óó	Ýý	
Åå	Μ•	Õõ	Ɔɔ	
Ææ	Íí	Öö	Ƴɣ	
•Ɔ	Îî	×÷	Ƴÿ	
Çç	Ïï	Øi	“”	

Òàáóé à 340. ÒàǾǾóóè è àì áàì è (í óñþóóè)

Àà	Èè	Ðð	Ùù	Ɔɔ
Áá	Éé	Ññ	Úú	
Ââ	Êê	Òò	Ûû	
Ãã	Ëë	••	Üü	
Ää	Ìì	Ôô	Ýý	
Åå	Ɔ•	Õõ	ƆƆ	
Ææ	Í í	Öö	ƆƆ	
•Ɔ	Î î	×÷	Ɔÿ	
Çç	Ïï	Øi	••	

© Çææ: Èÿæéèù

Òàáóé à 341. ÒàǾǾóóè è àì áàì è (èþááóóéè)

Àà	Èè	Ðð	Ùù	Ɔɔ
Áá	Éé	Ññ	Úú	
Ââ	Êê	Òò	Ûû	
Ãã	Ëë	••	Üü	
Ää	Ìì	Ôô	Ýý	
Åå	Ɔ•	Õõ	ƆƆ	
Ææ	Í í	Öö	ƆƆ	
•Ɔ	Î î	×÷	Ɔÿ	
Çç	Ïï	Øi	••	

© Çææ: Èÿæéèù

Àì áàì èñ òàáóéááé

Οααόε à 342. Οαδζοέε αι αίε (επαδζοέε)

Àà	Éé	Òò	Ûù
Áá	Êê	••	Üü
Ââ	Ëë	Óó	Ýý
Ãã	Ìì	Ôô	ƆƆ
Ää	Ɔ•	Õõ	ƳƳ
Åå	Íí	Öö	Ƴÿ
Ææ	Îî	×÷	˙˙
•ø	Ïï	Øi	Ɔθ
Çç	Ðð	Ùù	
Èè	Ññ	Úú	

© Çææ Èÿæéè

Οααόε à 343. Οαδζοέε αι αίε (παίτ αυάδ)

Àà	Éé	Òò	Ûù
Áá	Êê	••	Üü
Ââ	Ëë	Óó	Ýý
Ãã	Ìì	Ôô	ƆƆ
Ää	Ɔ•	Õõ	ƳƳ
Åå	Íí	Öö	Ƴÿ
Ææ	Îî	×÷	˙˙
•ø	Ïï	Øi	Ɔθ
Çç	Ðð	Ùù	
Èè	Ññ	Úú	

© Çææ Èÿæéè

Òàáóé à 344. Òàðçóè è àì áàì è (èçàáðóè è)

Ƨ Ƨ Ƨ ð Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ

© Çàéàà Èÿàáéèüà

Òàáóé à 345. Òàðçóè è àì áàì è (í óñðóè è)

Ƨ Ƨ Ƨ ð Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ Ƨ
 Ƨ

© Çàéàà Èÿàáéèüà

Àì áàì èñ òàáóé äáé

ÒÀÀÓÈ ÁÀÈ

Òààóè à 346. Òàòçóè è àì áàì è (èpàáòóè è)

ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ
ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ
ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ
ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ
ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ	ṣ

Òàáóéé à 347. ÒàðŸóéé è àì áàì è (èçàáðóéé)

À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	•	Ç
È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	
Ð	Ñ	Ò	•	Ô	Õ	Ö	×	Ø
Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	Ƴ	Ƴ	ˆ
Ɔ								

© Çàéàè Èÿààéèùà

Òàáóéé à 348. ÒàðŸóéé è àì áàì è (Γ óñþóðé)

à	á	â	ã	ä	å	æ	Ɔ	Ç
è	é	ê	ë	ì	•	í	î	ï
ð	ñ	ò	•	ô	õ	ö	÷	ø
ù	ú	û	ü	ý	þ	Ƴ	ÿ	ˆ
Ɔ								

© Çàéàè Èÿààéèùà

Òàáóéé à 349. ÒàðŸóéé è àì áàì è (èþàáðóéé)

à	á	â	ã	ä	å	æ	Ɔ	Ç
è	é	ê	ë	ì	•	í	î	ï
ð	ñ	ò	•	ô	õ	ö	÷	ø
ù	ú	û	ü	ý	þ	Ƴ	ÿ	ˆ
Ɔ								

© Çàéàè Èÿààéèùà

Àì áàì èñ Òàáóéääé

Οααοέ à 350. **Οαδζοέ** è àì àαì è (εçααδζοέ-ιόνηροδ-επααδζοέε)

Àà Áá Ââ Ãã Ää Åå Ææ •ƒ Çç
 Èè Éé Êê Ëë Ìì M• Íí Îî Ïï
 Ðð Ññ Òò •• Ôô Õõ Öö ×÷ Øi
 Ùù Úú Ûû Üü Ýý Þþ Ƴƴ ßÿ " ' ,
 Ð ƒ ı ı

© Çææ Eyaæéua

Οααοέ à 351. **Οαδζοέ** è àì àαì è (ιόνηροδ)

Àà Áá Ââ Ãã Ää Åå Ææ •ƒ Çç
 Èè Éé Êê Ëë Ìì M• Íí Îî Ïï
 Ðð Ññ Òò •• Ôô Õõ Öö ×÷ Øi
 Ùù Úú Ûû Üü Ýý Þþ Ƴƴ ßÿ " ' ,
 Ð ƒ ı ı

© Çææ Eyaæéua

Οααοέ à 352. **Οαδζοέ** è àì àαì è (επααδζοέε)

Àà Áá Ââ Ãã Ää Åå Ææ •θ Çç
 Èè Éé Êê Ëë Ìì M• Íí Îî Ïï
 Ðð Ññ Òò •• Ôô Õõ Öö ×÷ Øi
 Ùù Úú Ûû Üü Ýý Þþ Ƴ ßÿ " ' ,
 Ð ƒ

© Çææ Eyaæéua

Òàáóéè 353. Òàðçóéè àì áàì è (Γ óñþóðé)

À Á Â Ã Ä Å Æ • Ç È É Ê Ë Ì Í Î Ï Ð
à á â ã ä å æ þ ç è é ê ë ì í î ï ð
Ñ Ò • Ó Ô Õ Ö × Ø Ù Ú Û Ü Ý Þ ß ¨ Ɔ
ñ ò • ó ô õ ö ÷ ù ú û ü ý þ ÿ ˆ ƒ

© Çææ Èÿääéèù

Òàáóéè 354. Òàðçóéè àì áàì è (επαάðóéè)

À Á Â Ã Ä Å Æ • Ç È É Ê Ë Ì Í Î Ï Ð
à á â ã ä å æ Ɔ ç è é ê ë ì í î ï ð
Ñ Ò • Ó Ô Õ Ö × Ø Ù Ú Û Ü Ý Þ ß ¨ Ɔ
ñ ò • ó ô õ ö ÷ ù ú û ü ý þ ÿ ˆ ƒ

© Çææ Èÿääéèù

Òàáóéè 355. Òàðçóéè àì áàì è (παετáυάðé)

À Á Â Ã Ä Å Æ • Ç È É Ê Ë Ì Í Î Ï Ð
à á â ã ä å æ Ɔ ç è é ê ë ì • í î ï ð
Ñ Ò • Ó Ô Õ Ö × Ø Ù Ú Û Ü Ý Þ ƒ ß ¨ Ɔ
ñ ò • ó ô õ ö ÷ ù ú û ü ý þ ƒ ÿ ˆ ƒ

© Çææ Èÿääéèù

Àì áàì èñ òàáóéääé

Οαάοέ à 356. **Όαῶζόεε àì áàì è** (έçàáῶῶé-ì óñḡḡῶῶ-èḡááῶῶéé)

Àà; Áá; Ââ; Ãã; Ää; Å å; Ææ; • ƒ Ɠ; Çç; Èè; Éé; Êê; Ëë; Ìì; M•; Í í; Î î; Ïï; Ðð; Ññ; Òò; ••; Óó; Ôô; Õõ; Öö; ×÷; Øi; Ùù; Úú; Ûû; Üü; Ýý; Þþ; ƦƦ; ßÿ; ˆ ˆ ; Ɔ Ɔ ; Ɔ Ɔ ;

© Çææ: Èÿááèèá

Οαάοέ à 357. **Όαῶζόεε àì áàì è** (ì óñḡḡῶῶ)

Àà; Áá; Ââ; Ãã; Ää; Å å; Ææ; • ƒ; Çç; Èè; Éé; Êê; Ëë; Ìì; M•; Í í; Î î; Ïï; Ðð; Ññ; Òò; ••; Óó; Ôô; Õõ; Öö; ×÷; Øi; Ùù; Úú; Ûû; Üü; Ýý; Þþ; ƦƦ; ßÿ; ˆ ˆ ; Ɔ Ɔ ; Ɔ Ɔ ;

© Çææ: Èÿááèèá

Οαάοέ à 358. **Όαῶζόεε àì áàì è** (èḡááῶῶéé)

Àà; Áá; Ââ; Ãã; Ää; Å å; Ææ; • Ɠ; Çç; Èè; Éé; Êê; Ëë; Ìì; M•; Í í; Î î; Ïï; Ðð; Ññ; Òò; ••; Óó; Ôô; Õõ; Öö; ×÷; Øi; Ùù; Úú; Ûû; Üü; Ýý; Þþ; Ʀ; ßÿ; ˆ ˆ ; Ɔ Ɔ ; Ɔ Ɔ ;

© Çææ: Èÿááèèá

Οαάοέ à 359. **Όαῶζόεε àì áàì è** (ḡááῶῶéé)

Àà; Áá; Ââ; Ãã; Ää; Å å; Ææ; • Ɠ; Çç; Èè; Éé; Êê; Ëë; Ìì; M•; Í í; Î î; Ïï; Ðð; Ññ; Òò; ••; Óó; Ôô; Õõ; Öö; ×÷; Øi; Ùù; Úú; Ûû; Üü; Ýý; Þþ; Ʀ; ßÿ; ˆ ˆ ; Ɔ Ɔ ; Ɔ Ɔ ;

© Çææ: Èÿááèèá

Òàáóéà 368. **ÒàǾǾóóè àì áàì è** (èçááóóéè)

A A Á Ä Å Æ Ç È É Ê Ì M Í Î Ï Ð Ñ Ò Ó Ô Õ Ö × Ø Ù Ú Û Ü Ý Þ ß à

© Calaar Eyaale bua

Òàáóéà 369. **ÒàǾǾóóè àì áàì è** (í onbóðe)

à á â ã ä å æ ç è é ê ë ì • í î ï ð ñ ò • ó ô õ ö ÷ ù ú û ü ý þ ÿ , ñ

© Calaar Eyaale bua

Òàáóéà 370. **ÒàǾǾóóè àì áàì è** (èþááóóéè)

à á â ã ä å æ ç è é ê ë ì • í î ï ð ñ ò • ó ô õ ö ÷ ù ú û ü ý þ ÿ , þ

© Calaar Eyaale bua

Àì áàì èñ òàáóéääé

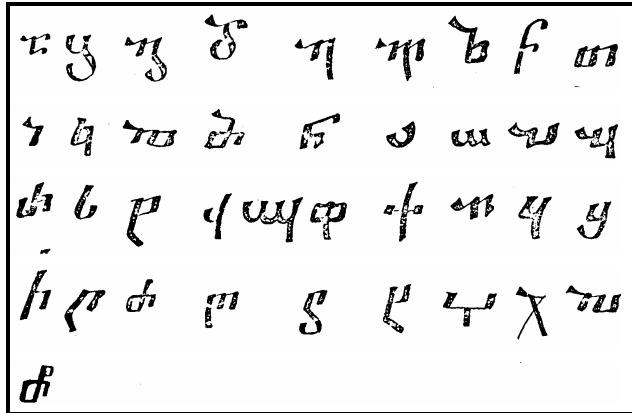
ΟΑΑΟΕ ΑΑΕ

Οααόεα 371. Οαδζόεε αι ααι ε (εζααδόεε)

© Ζααα: Εγααεεα

Οααόεα 372. Οαδζόεε αι ααι ε (Γόνροδε)

© Ζααα: Εγααεεα

Òàáóé à 376. Óàǎóóéé àì áàì è

À	àì éáñè	Á	áàì áéé	Â	áàì áàòé	Ã	áí ì á	Ä	áì à	Å	áèì áì áá	Æ	æáì Òáþè	ƒ	ƒáǎé, á	Ç	çàì þá
È	èì ááóǎé	É	éàì éáé è	Ê	é àñòé	Ë	éàì òàì à	Ì	ì áǎáé	Í	í àñ	Î	í ì éàì è	Ï	í àì èé	Ï	í àì àé
Ð	ðáááé	Ñ	ñàì áááá	Ò	òáǎpóì á	Ɔ	•éá	Ô	òáǎé	Õ	òáì ááǎá	Ö	òáì úéé è	×	×áǎǎé è	Ø	øèì áé
Ù	ùèì áé è	Ú	úàì ááé à	Û	ùéé è	Ü	ùéé è	Ý	ýáǎéáé	Þ	þáì úáǎé	Ƴ	ýáǎé	Ƴ	ýáì è	·	·áǎé
Ɔ	Óàǎóóéé àì áàì è © Ç. Eýááé éúá	Ɔ	Óàǎóóéé àì áàì è © Ç. Eýááé éúá	Ɔ	A-Ç 1-9 E-Ì 10-90 áǎǎé - àçé	Ɔ	Ɔ-Ì 100-900 U-... 1000-9000 áñè - àç,áñè	Ɔ	Ɔ 10 000 áááǎé	Ɔ	ƆÙ 100 000 áááǎé áááǎé	Ɔ	ƆÙ 1 000 000 óǎǎǎé	Ɔ	Ɔá 10 000 000 óǎé	Ɔ	Ɔá 1 00 000 000 óǎéñ óǎé

© Çáááá Eýááé éúá

Àì áàì èñ Òàáóéääé

რელოზფი

17

ქართული ანბანის
რიგითი და რიცხვითი
მნიშვნელობები

მაგალითი 379. ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

შეთხედი	1/4 +								
ნახევარი	1/2 o								
ერთეულები	1 Ⴀ	2 Ⴁ	3 Ⴂ	4 Ⴃ	5 Ⴄ	6 Ⴅ	7 Ⴆ	8 Ⴇ	9 Ⴈ
ათეულები	10 Ⴉ	20 Ⴊ	30 Ⴋ	40 Ⴌ	50 Ⴍ	60 Ⴎ	70 Ⴏ	80 Ⴐ	90 Ⴑ
სეულები	100 Ⴒ	200 Ⴓ	300 Ⴔ	400 Ⴕ	500 Ⴖ	600 Ⴗ	700 Ⴘ	800 Ⴙ	900 Ⴚ
ათასეულები	1000 Ⴛ	2000 Ⴜ	3000 Ⴝ	4000 Ⴞ	5000 Ⴟ	6000 Ⴀ	7000 Ⴁ	8000 Ⴂ	9000 Ⴃ
ღეკერი	10 000 Ⴄ								
ღეკერის ბეკერი	100 000 ႥႦ								
ათქარი	1 000 000 ႦႧ								
ათბი	10 000 000 ႧႨ								
ათბის უბტი	100 000 000 ႨႩ								

ტაბულა 381. ჭართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

შეიბ- ბედი	ნაბე- ვარი	წითე- ულები	სოე- ულები	სე- ულები	სოსე- ულები	ქეკრი	ქეკრის ბეკერი	აქქანი	აქტი	აქტის ულეტი
+ 1/4	0 1/2	1 10	2 20	3 30	4 40	5 50	6 60	7 70	8 80	9 90
		10	20	30	40	50	60	70	80	90
		100	200	300	400	500	600	700	800	900
		1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
		10000	20000	30000	40000	50000	60000	70000	80000	90000
		100000	200000	300000	400000	500000	600000	700000	800000	900000
		1000000	2000000	3000000	4000000	5000000	6000000	7000000	8000000	9000000
		10000000	20000000	30000000	40000000	50000000	60000000	70000000	80000000	90000000
		100000000	200000000	300000000	400000000	500000000	600000000	700000000	800000000	900000000
		1000000000	2000000000	3000000000	4000000000	5000000000	6000000000	7000000000	8000000000	9000000000

© სეფსენ რელოზერ

რეკლამა

საბუღალტრო 382. ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა

ც	1	თ	10	ბ	100	ჰ	1000	ჭ	10 000
ყ	2	ნ	20	ს	200	ც	2000		
ღ	3	ზ	30	ე	300	ძ	3000		
ვ	4	გ	40	ქ	400	რ	4000		
თ	5	დ	50	წ	500	ს	5000		
რ	6	წ	60	ჭ	600	ე	6000		
ს	7	ო	70	რ	700	ყ	7000		
ე	8	უ	80	ყ	800	ხ	8000		
ქ	9	ფ	90	შ	900	ზ	9000		
+			1/4		შეთხზილი				
o			1/2		ნახევარი				
ც-ჭ			1-9		ერთეულები				
თ-ყ			10-90		ათეულები				
ბ-შ			100-900		საულები				
ჰ-ზ			1000-9000		ათასეულები				
ჭ			10 000		ათევი				
ბჰ			100 000		ათევის ათევი				
ჰჰ			1 000 000		ათევი				
ბჭ			10 000 000		ათევის ათევი				
ჭჭ			100 000 000		ათევის ათევის ათევი				

© გამაზ მჭედლიძე

დაბეჭდილი 383. ქართული ანბანის
რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები

1 ა	1	10 ი	10	19 კ	100	28 ხ	1000	37 ძ	10.000
2 ბ	2	11 ლ	20	20 ს	200	29 ც	2000		
3 გ	3	12 მ	30	21 ნ	300	30 თ	3000		
4 დ	4	13 თ	40	22 რ	400	31 ლ	4000		
5 ე	5	14 ვ	50	23 ფ	500	32 ს	5000		
6 ი	6	15 ჟ	60	24 ქ	600	33 ძ	6000		
7 კ	7	16 ლ	70	25 ი	700	34 თ	7000		
8 ლ	8	17 უ	80	26 ყ	800	35 ხ	8000		
9 მ	9	18 ფ	90	27 ც	900	36 ძ	9000		

© გამაზ მჭედლოძე

18

ქართული ასოების სახეობები

პაბულა 384. სომთავრული ასო ან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიციხვითი მნიშვნელობა
			ტკ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღკვდური	ელინაწერი		
1	ან	[ა]							1

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 385. ნუსხური ასო ან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე	
ან			

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 386. შხედრული ასო ან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღკვდური	ელინაწერი	
ან				

© ჩამაზ შველიძე

სოფის სახეობები

პაბულა 387. სომთავრული ასო ბან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელიწერი		
2	ბან	[ბ]							2

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 388. ხუსური ასო ბან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელიწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ბან			

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 389. შხედრული ასო ბან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელიწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელიწერი	
ბან				

© გამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

პაბულა 390. სომთავრული ასო გან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭღური	ელნაწერი		
3	გან	[გ]							3

© გამაზ შველიძე

პაბულა 391. ხუსური ასო გან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
გან			

© გამაზ შველიძე

პაბულა 392. ჭხედრული ასო გან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭღური	ელნაწერი	
გან				

© გამაზ შველიძე

სოების სახეობები

პაბულა 393. სომთავრული ასო დონ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
4	დონ	[ღ]							4

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 394. ხუსხური ასო დონ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
დონ			

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 395. შხედრული ასო დონ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
დონ				

© გამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

დაბულა 396. სომთავრული ასო ენ-ის სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიციხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
5	ენ	[ე]							5

© დამაზ შკვლიძე

დაბულა 397. ხუსხური ასო ენ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ენ			

© დამაზ შკვლიძე

დაბულა 398. შხედრული ასო ენ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა				ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე			
		ღკღური	ელნაწერი		
ენ					

© დამაზ შკვლიძე

სოების სახეობები

პაბულა 399. სომთავრული ასო ვინ-ის სახეობები

ტიპოთი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიციხეითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელიწერი		
6	ვინ	[ვ]						6	

© ცამაზ შკელიძე

პაბულა 400. ხუსური ასო ვინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ვინ			

© ცამაზ შკელიძე

პაბულა 401. ჭხედრული ასო ვინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელიწერი	
ვინ				

© ცამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

პაბულა 402. **სომთავრული ასო ზენ-ის სახეობები**

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
7	ზენ	[ზ]							7

© ცამაზ შკელიძე

პაბულა 403. **ჩუსური ასო ზენ-ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ზენ			

© ცამაზ შკელიძე

პაბულა 404. **ჩხედრული ასო ზენ-ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
ზენ				

© ცამაზ შკელიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 405. **ც**სომთავრული ასო იე-ს სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ეჭღური	ელნაწერი		
8	ცე	[ც]							8

© გამაზ შველიძე

პაბულა 406. **ჩ**უსხური ასო იე-ს სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ცე			

© გამაზ შველიძე

პაბულა 407. **ც**ხედრული ასო იე-ს სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ეჭღური	ელნაწერი	
ცე				

© გამაზ შველიძე

სსოების სახეობები

პაბულა 408. სომთავრული ასო თან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღვერა	შობახულობა					ეელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	შუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეჭლეური	ელნაწერი		
9	თან	[თ]						9	

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 409. ჩუსხური ასო თან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ეელითწერა
	შუა სს.	ჩანამედროვე	
თან			

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 410. შხედრული ასო თან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა			ეელითწერა
	შუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეჭლეური	ელნაწერი	
თან				

© გამაზ შკვლიძე

სსოების სახეობები

დაბუღა 411. სომთავრული ასო ინ-ის სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ფელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღკღღური	ფელნაწერი		
10	ინ	[ი]							10

© წამაზ შკვლიძე

დაბუღა 412. ზუსხური ასო ინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ფელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
ინ			

© წამაზ შკვლიძე

დაბუღა 413. შხედრული ასო ინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ფელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღკღღური	ფელნაწერი	
ინ				

© წამაზ შკვლიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 414. სომთავრული ასო კან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
11	კან	[კ]							20

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 415. ხუსური ასო კან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
კან			

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 416. შხედრული ასო კან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
კან				

© ჩამაზ შველიძე

სლოების სახეობები

დაბულა 417. სომთაერული ასო ლას-ის სახეობები

ტიგითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
12	ლას	[ლ]						30	

© დამაზ შკელიძე

დაბულა 418. ხუსხური ასო ლას-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ლას			

© დამაზ შკელიძე

დაბულა 419. შხედრული ასო ლას-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
ლას				

© დამაზ შკელიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 420. სომთავრული ასო მან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
13	მან	[მ]						40	

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 421. ხუსური ასო მან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
მან			

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 422. შხედრული ასო მან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
მან				

© ჩამაზ შკელიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 423. სომთავრული ასო ნარ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ეჭღური	ელნაწერი		
14	ნარ	[6]							50

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 424. ხუსხური ასო ნარ -ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ნარ			

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 425. შხედრული ასო ნარ -ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ეჭღური	ელნაწერი	
ნარ				

© გამაზ შკვლიძე

სოების სახეობები

პაბულა 426. **ც**სომთავრული ასო **აე-ს** სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭღური	ელნაწერი		
15	აე	[ა]							60

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 427. **ჲ**უსხური ასო **აე-ს** სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
აე			

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 428. **ჟ**ხედრული ასო **აე-ს** სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭღური	ელნაწერი	
აე				

© გამაზ შკვლიძე

ცსოების სახეობები

პაბულა 429. სომთავრული ასო ონ-ის სახეობები

ტიპოთი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიციხვითი მნიშვნელობა
			ტკ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური	ელიწერი		
16	ონ	[ო]							70

© წამაზ შჭეღიძე

პაბულა 430. ხუსხური ასო ონ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
ონ			

© წამაზ შჭეღიძე

პაბულა 431. შხედრული ასო ონ-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღური	ელიწერი	
ონ				

© წამაზ შჭეღიძე

სოების სახეობები

პაბულა 432. **სომთავრული ასო პარ-ის სახეობები**

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელიოთწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელინაწერი		
17	პარ	[პ]						80	

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 433. **ნუსხური ასო პარ-ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელიოთწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
პარ			

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 434. **შხედრული ასო პარ-ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელიოთწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელინაწერი	
პარ				

© გამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

პაბულა 435. სომთავრული ასო ჟან-ის სახეობები

ტიპოთი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
18	ჟან	[ჟ]							90

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 436. ხუსური ასო ჟან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ჟან			

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 437. ჭხედრული ასო ჟან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა				ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე			
		ღკღური	ელნაწერი		
ჟან					

© ჩამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

პაბულა 438. სომთავრული ასო რაე-ს სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭღური	ელნაწერი		
19	რაე	[რ]							100

© ცამაზ შველიძე

პაბულა 439. ხუსხური ასო რაე-ს სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
რაე			

© ცამაზ შველიძე

პაბულა 440. შხედრული ასო რაე-ს სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭღური	ელნაწერი	
რაე				

© ცამაზ შველიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 441. სომთავრული ასო სან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
20	სან	[ს]				ს	ს		200

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 442. ჩუსური ასო სან -ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
სან		ს	

© ჩამაზ შკელიძე

პაბულა 443. შხედრული ასო სან -ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
სან		ს	ს	

© ჩამაზ შკელიძე

სლოების სახეობები

ღაბუღა 444. ᄄსომღავრუღი ასო ტარ-ის სახეობები

ტიღიოთი მნიშვი-ნეღობა	სახელ-წოღება	ღგერა	შოხაზუღობა					ღელიოთ-წერა	ტიცივითი მნიშვი-ნეღობა
			ტივი. წ. 412 წ.	შვი-5 ს.	წუა სს.	ღანამეღროვე			
						ღეკღღური	ღელნაწერი		
21	ტარ	[ტ]							300

© Ⴤამაზ შკვეღიძე

ღაბუღა 445. ზუსხური ასო ტარ -ის სახეობები

სახელ-წოღება	შოხაზუღობა		ღელიოთწერა
	წუა სს.	ღანამეღროვე	
ტარ			

© Ⴤამაზ შკვეღიძე

ღაბუღა 446. შხეღრუღი ასო ტარ -ის სახეობები

სახელ-წოღება	შოხაზუღობა			ღელიოთწერა
	წუა სს.	ღანამეღროვე		
		ღეკღღური	ღელნაწერი	
ტარ				

© Ⴤამაზ შკვეღიძე

ღსოღების სახეობები

პაბულა 447. **სომთავრული ასო ვე-ს სახეობები**

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭდური	ელიწერი		
22	ვე	[ვ]						400	

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 448. **ნუსხური ასო ვე-ს სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ვე			

© ჩამაზ შველიძე

პაბულა 449. **შხედრული ასო ვე-ს სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭდური	ელიწერი	
ვე				

© ჩამაზ შველიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 450. სომთავრული ასო უნ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა				ღელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა	
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ღელნაწერი
უნ	[უ]	—	—						

© წამაზ შჭეღლიძე

პაბულა 451. ზუსხური ასო უნ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ღელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
უნ			

© წამაზ შჭეღლიძე

პაბულა 452. შხედრული ასო უნ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ღელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღური	ღელნაწერი	
უნ				

© წამაზ შჭეღლიძე

სლოების სახეობები

ქაბუღა 453. **სომთავრული ასო ფარ-ის სახეობები**

ტიგითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ეღლითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტკ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღკჭღური	ეღნწერი		
23	ფარ	[ფ]							500

© წამაზ შჭვეღიძე

ქაბუღა 454. **ნუსხური ასო ფარ -ის სახეობები**

სახელწოდება	შობახულობა		ეღლითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
ფარ			

© წამაზ შჭვეღიძე

ქაბუღა 455. **შხედრული ასო ფარ -ის სახეობები**

სახელწოდება	შობახულობა			ეღლითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღკჭღური	ეღნწერი	
ფრ				

© წამაზ შჭვეღიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 456. სომთავრული ასო ქან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭღური	ელნაწერი		
24	ქან	[ქ]						600	

© გამაზ შველიძე

პაბულა 457. ხუსხური ასო ქან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ქან			

© გამაზ შველიძე

პაბულა 458. შხედრული ასო ქან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭღური	ელნაწერი	
ქან				

© გამაზ შველიძე

სოების სახეობები

პაბულა 459. **სომთავრული ასო ღან-ის სახეობები**

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
25	ღან	[ღ]						700	

© ჭამაზ შკელიძე

პაბულა 460. **ნუსხური ასო ღან-ის -ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ღან			

© ჭამაზ შკელიძე

პაბულა 461. **შხედრული ასო ღან-ის -ის სახეობები**

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
ღან				

© ჭამაზ შკელიძე

სოების სახეობები

პაბულა 462. სომთავრული ასო ყარ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელიწერი		
26	ყარ	[q]						800	

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 463. ხუსური ასო ყარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ყარ			

© გამაზ შკელიძე

პაბულა 464. შხედრული ასო ყარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელიწერი	
ყარ				

© გამაზ შკელიძე

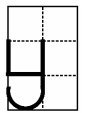

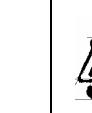
სოების სახეობები

დაბედა 465. სომთავრული ასო შინ-ის სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ფელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღკჭღური	ფელნაწერი		
27	შინ	[შ]							900

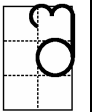

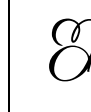
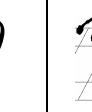
© წამაზ შჭველიძე

დაბედა 466. ფუსხური ასო შინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ფელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
შინ			

© წამაზ შჭველიძე

დაბედა 467. შხედრული ასო შინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა				ფელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე			
		ღკჭღური	ფელნაწერი		
შინ					

© წამაზ შჭველიძე

პაბულა 468. სომთავრული ასო ჩინ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა				ჟელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა	
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეჭღური			ჟელნაწერი
28	ჩინ	[ჩ]						1000	

© ჩამაზ შჭეღლიძე

პაბულა 469. ჟუსხური ასო ჩინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ჟელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე	
ჩინ			

© ჩამაზ შჭეღლიძე

პაბულა 470. შხედრული ასო ჩინ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ჟელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეჭღური	ჟელნაწერი	
ჩინ				

© ჩამაზ შჭეღლიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 471. სომთავრული ასო ცან-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შოხაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტვ. წ. 412 წ.	ქე-5 ს.	ყუა სს.	ანამედროვე			
						ღკღური	ელნაწერი		
29	ცან	[ც]							2000

© ცამაზ შკვლიძე

პაბულა 472. ხუსხური ასო ცან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე	
ცან			

© ცამაზ შკვლიძე

პაბულა 473. შხედრული ასო ცან-ის სახეობები

სახელწოდება	შოხაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ანამედროვე		
		ღკღური	ელნაწერი	
ცან				

© ცამაზ შკვლიძე

სოების სახეობები

ქაბუღა 474. ᄄსომთავრუღი ასო ძიღ-ის სახეობები

ტიგითი მნიშვი-ნეღობა	სახელ-წოდება	ღგერა	შობახუღობა					ღელით-წერა	ტიცხვითი მნიშვი-ნეღობა
			ტივი. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	შუა სს.	ღანამედროვე			
						ღეჭღური	ღელნაწერი		
30	ძიღ	[ძ]							3000

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ქაბუღა 475. ნუსხური ასო ძიღ -ის სახეობები

სახელ-წოდება	შობახუღობა		ღელითწერა
	შუა სს.	ღანამედროვე	
ძიღ			

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ქაბუღა 476. შხედრუღი ასო ძიღ -ის სახეობები

სახელ-წოდება	შობახუღობა			ღელითწერა
	შუა სს.	ღანამედროვე		
		ღეჭღური	ღელნაწერი	
ძიღ				

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ღსოღების სახეობები

ქაბულა 477. სსომავერული ასო წილ-ის სახეობები

ტიგითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ეელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტი. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღკჭღური	ეელნაწერი		
31	წილ	[წ]							4000

© წამაზ შჭველიძე

ქაბულა 478. ნუსხური ასო წილ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
წილ			

© წამაზ შჭველიძე

ქაბულა 479. შხედრული ასო წილ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღკჭღური	ეელნაწერი	
წილ				

© წამაზ შჭველიძე

სსოების სახეობები

პაბულა 480. სომთავრული ასო ჭარ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ჲელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტკ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღკჭღური	ჲელნაწერი		
32	ჭარ	[ჭ]							5000

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 481. ნუსხური ასო ჭარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ჲელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე	
ჭარ			

© გამაზ შკვლიძე

პაბულა 482. შხედრული ასო ჭარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ჲელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღკჭღური	ჲელნაწერი	
ჭარ				

© გამაზ შკვლიძე

სსოების სახეობები

პაბულა 483. სომთავრული ასო ხან-ის სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღკჭღური	ელნაწერი		
33	ხან	[ხ]							6000

© ჩამაზ შკვლიძე

პაბულა 484. ნუსხური ასო ხან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე	
ხან			

© ჩამაზ შკვლიძე

პაბულა 485. შხედრული ასო ხან-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღკჭღური	ელნაწერი	
ხან				

© ჩამაზ შკვლიძე

სლოების სახეობები

პაბულა 486. სომთავრული ასო გარ-ის სახეობები

ტიპითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობაზულობა					ფელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტკ. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღკჭღური	ფელნაწერი		
34	გარ	[გ]							7000

© ჩამაზ შკვლიძე

პაბულა 487. ნუსხური ასო გარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა		ფელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე	
გარ			

© ჩამაზ შკვლიძე

პაბულა 488. შხედრული ასო გარ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობაზულობა			ფელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღკჭღური	ფელნაწერი	
გარ				

© ჩამაზ შკვლიძე

სლოების სახეობები

ქაბუღა 489. ᄄომთავრუღი ასო ჯან-ის სახეობები

ტიგითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ღელითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტი. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	შუა სს.	ღანამედროვე			
						ღეჭღური	ღელნაწერი		
35	ჯან	[ჯ]							8000

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ქაბუღა 490. ზუსხური ასო ჯან-ის -ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ღელითწერა
	შუა სს.	ღანამედროვე	
ჯან			

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ქაბუღა 491. შხედრუღი ასო ჯან-ის -ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა			ღელითწერა
	შუა სს.	ღანამედროვე		
		ღეჭღური	ღელნაწერი	
ჯან				

© Ⴤამაზ შჭეღლიძე

ღსოების სახეობები

დაბუღა 492. სსომავერუღი ასო ჰაე-ს სახეობები

ტიგითი მნიშვი-ნეღობა	სახელ-წოდება	ღგერა	შობახუღობა				ღელით-წერა	ტიცხვითი მნიშვი-ნეღობა	
			ტი. წ. 412 წ.	შე-5 ს.	შუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭღური			ღელნაწერი
36	ჰაე	[ჰ]						9000	

© აამაზ შჭეღღიძე

დაბუღა 493. ზუსხური ასო ჰაე-ს სახეობები

სახელ-წოდება	შობახუღობა		ღელითწერა
	შუა სს.	ანამედროვე	
ჰაე			

© აამაზ შჭეღღიძე

დაბუღა 494. შხედრუღი ასო ჰაე-ს სახეობები

სახელ-წოდება	შობახუღობა			ღელითწერა
	შუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭღური	ღელნაწერი	
ჰაე				

© აამაზ შჭეღღიძე

სსოღების სახეობები

დაბულა 495. სომთავერული ასო ჟჰ-ის სახეობები

ტიფითი მნიშვნელობა	სახელწოდება	ღგერა	შობახულობა					ელლითწერა	ტიცხვითი მნიშვნელობა
			ტ. ვ. 412 წ.	შე-5 ს.	ყუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური	ელნაწერი		
37	ჟჰ	[ჟ]						10000	

© წამაზ შჭეღლიძე

დაბულა 496. ნუსხური ასო ჟჰ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა		ელლითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე	
ჟჰ			

© წამაზ შჭეღლიძე

დაბულა 497. შხედრული ასო ჟჰ-ის სახეობები

სახელწოდება	შობახულობა			ელლითწერა
	ყუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღური	ელნაწერი	
ჟჰ				

© წამაზ შჭეღლიძე

სლოების სახეობები

*Ōàðçóêè ñàì ðèòòí
âàðì èòóðääè*

*წრიფტების კლასიფიკაცია სასტრიქონო ასოების
სტილისდა მიხედვით*

ნუსხური

ნაჭდევებიანი

ყსუ სუარუ

ქცე შფიშოიქი ნაქსუქიქი

ანაჭდევე

ყსუ ნიჩა

ყსუ ქაქრაქიო ო

ბცე შუქუქი ნაქ

ქცე ქაქრაქიო ნაქ

შხედრული

ნაჭდევებიანი

ყსუ შაატა ზნგირი ჟერა

ქცე ტკადემი შხ

ქცე ლრიგოლია შხ

ქცე ზიტერატურული შხ

ქცე შჭედლიძე შხედრული

ქცე თუსთავლი შხ

ქცე სილფაენი შხ

ქცე ტაიმსი შხ

ქცე ზიბერბიტ ჟაზიკ

ანაჭდევე

ტრიალ ანიკოდე შს

ზოდე 2000

შცე ტვაზა შხ

შცე ივეულებრივი შხ

შცე ზურიერი შხ

შცე ოკერსონ შონო შხ

შცე სარლამენტი შხ

შცე სრიმერი შხ

ქავისუფალი სტილის

ქცე შჭედლიძე ქედნაქენი

ოააოე ააე

ნაკლებებიანი
შხედრული

ცა	ნკ	ღტ	ქძ
ღბ	ზლ	ძვ	რწ
ღგ	შმ	ოუ	სჭ
შდ	ნნ	ფფ	ქხ
ქე	აე	ჩქ	ყკ
ქვ	ოო	ნღ	ჩჯ
ზზ	სპ	ყყ	ზპ
ჩც	ყე	ყშ	ჭჭ
წთ	ბრ	ჩჩ	
ტი	სს	ცც	

ქ-წ შკედლიძე შხედრული
 აბგდევზწთიკლმნდოპჟრსტკუფქღყშჩძწჭხკჯკპჭ
 ცღ ქღ უჩ უხ უჩ წღ უნ უშ უა უბ უც უძ უწ უჭ უხ უპ
 1234567890-+)?!№\$%:.;,/-=(

ცმობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს
 ჟექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართ-
 ველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი
 დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა
 ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გა-
 ზის გამოყენება წბილისში იყო მკვლელობა.

Ca	ბკ	ტტ	ბბ
ღბ	ზლ	ფჟ	რწ
ღგ	ჭმ	ოუ	სჭ
მდ	ნნ	ფფ	მხ
ჟე	აა	ჩქ	ყკ
ჟვ	ოო	ნდ	ჯჯ
ზზ	სს	ყყ	ზპ
ჩჩ	ყყ	მმ	ბბ
ტთ	ბბ	ჩჩ	
თთ	სს	ცც	

ბ-ტ ურიგოლია ბ-ს

აბგდეზთიკლმნოპერსტუფქღყშცძჭხკჯპ

ცღღრჟჟზზტტნნკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც

1234567890-+)?N%\$:./-=(

მზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს ღელანში ან შახაბლის და შასტერნაის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ტბილისში იყო მკვლელობა.

ნაშობი აბი მებორაა

Ca	ბკ	ღტ	ქძ
ვლ	ზწ	ყჟ	ჩც
რგ	შძ	ოუ	სჭ
ძდ	ნნ	ფფ	ებ
რე	აე	ჩქ	ყც
რვ	ოო	ნღ	ჩჯ
ზზ	სჰ	ყყ	ზჰ
ჩც	ყყ	ფფ	ბბ
ტთ	ბბ	ჩჩ	
თო	სს	ცც	

ბ-ტ უიტერატურული ბ-ბ

აბგდეზწთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩძწჭხჯჰ

ცვლრჟრზზჩტნზზბნაო.სუტსნქღო.ფჩნყყჩბბრსეფ'ჯ'ზ'ბ

1234567890-+)!?№\$%:.,;/-=(

ცმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ღავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ღავშირი, უნდა იყოს ბორბებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ტბილისში იყო მკვლევლობა.

Ca	bc	pt	cd
qb	nl	dz	rf
lg	pm	ou	sf
od	en	fg	eb
je	ad	tk	yz
hz	ol	nd	xg
zb	us	fy	uz
fe	qj	gm	kb
ct	br	hr	
to	ss	cc	

ჩქ სილფაენი შხ

აბგდეზწთიკლმნდოპჟრსტჯუფქცყშჩძჭხჯჰ

ცვლწუზხზჩქტნსზჟნაო.სყბსნქო.ფჩიყყჩტჩრქჟყ'ჯ'ზ'ჰ

1234567890-+)!?№\$%:.,;/-=(

წმზბენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ღავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ღავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. წი რატომ გაზის გამოყენება წბილისში იყო მკვლელობა.

ანაკრები
მხედრობა

ა	ბ	გ	დ
ე	ვ	ზ	თ
ი	კ	ლ	მ
ნ	ო	პ	ჟ
რ	ს	ტ	ყ
ფ	ქ	ც	ძ
წ	ჭ	ხ	ყ
შ	ჩ	ც	
ც	ძ		
ძ			
წ			
ჭ			
ხ			
ყ			
ყ			
შ			
ჩ			
ც			

წინააღმდეგობა
 აბგდეზჟთიკლმნოპრსტუფჟღყრცძწჭჯჰჳ
 ცჲღრჴხტცნფშჩაბსჲკსლმპწრჲსჲჳჴჵ
 1234567890-+)?№\$%:./-=(

მეორე, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს
 ყველაფერს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს,
 ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური
 გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა დავშირი, უნდა
 იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. წი რატომ გაზის გამოყენება
 მბილისში იყო მკვლელობა.

წინააღმდეგობა

ოააოე ააე

ტა	ბკ	ღტ	ძძ
ყბ	ზლ	ჩკ	წწ
ღგ	ძმ	ცუ	ჭჭ
ღდ	ჩნ	წფ	ქხ
ღე	ჯღ	ჩქ	ყყ
ღვ	ცო	ჩღ	ჯჯ
ხზ	სპ	ყყ	სპ
ფღ	ყყ	ყმ	ჭჭ
ცთ	ქრ	ჩჩ	
ღი	სს	ცც	

ბოდე 2000

აბგდეწღთიკლმნაოპჟრსტუფქღყშჩძწჭხკჯპჭ
 ტყღწჩბწფცღხზძჩწაბსყკსღყოფჩიწყჩცაქწსქჯღსძ

1234567890-+)?!№\$%&:;./-=(

ტმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყვესპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.

Ca	აკ	ეტ	ქძ
ყბ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	შმ	ოუ	სჭ
რდ	ჩნ	ფფ	ქხ
რე	აჲ	ჩქ	ყწ
რვ	ღო	ილ	ჯჯ
ხზ	სპ	ყყ	სპ
ჩც	ყყ	ყმ	ჭჭ
ძთ	ქრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

შენი იველებრივი შხ

აბგდეზწთიკლმნოპჟრსტუფქღყშჩძწჭჯჰ

ცჲღრჟიზხ-ც-ღზჰჩნადასჲსღჲიფჩიყყჩტქსღჲჟს

1234567890-+)?!№\$%:.,;/-=(

ცმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. თი რატომ გაზის გამოყენება მბილისში იყო მკვლელობა.

ტა	ბკ	ღტ	ჟძ
ყბ	ზლ	ყვ	ჩწ
ღგ	შმ	ღუ	სჭ
ბდ	რნ	ფფ	ქხ
რე	ბგ	ჩქ	ყჯ
რვ	ღო	რლ	ჯჯ
ზზ	პპ	ყყ	სჰ
ჩც	ყყ	ყყ	ჩჩ
ძთ	ქრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

ბიძე სარლამენტი შხ
 აბგდევზწთიკლმნდოჟრსტკუფქლყშჩძწჭსჯჯჰ
 ტყღრეიზხიციქზბძნბღსყჟსღყფჩიყყჩცბქჩწღყყჯს
 1234567890-+)?№\$%:.,;/-=(

წმბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს
 ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე
 როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური
 გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს
 ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ოი რატომ გაზის გამოყენება მზილისში
 იყო მკვლელიობა.

მაშობრე რაი ბეობი

Ca	bc	Ed	td
cb	nl	cz	fw
lg	om	qu	st
od	rn	ph	lx
re	de	te	ys
rz	om	nl	xx
bx	sz	cy	sz
lx	ty	ym	ph
to	tr	hr	
no	sn	cc	

მი შრიმერი შხ

აბგდე ვჴთიკლმნჲოპჳრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳჰ

შყღოიზხციქნბძსყსნღყფჱიყჲცძჳღყჴსჰ

1234567890- +) !?№\$% : . ; , / - = (

შბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ჴგლისში. საქართველო ამჟობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ჴავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ჴავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ში რატომ გაზის გამოყენება წბილისში იყო მკვლელობა.

UNICODE-ს ქართული დიაპაზონი

შთავრული ასოები											
ც	10A0	Ⴄ	10A8	ჟ	10B0	ყ	10B8	ღ	10C0	res	10C8
ყ	10A1	ბ	10A9	ს	10B1	ჩ	10B9	ტ	10C1	res	10C9
ღ	10A2	წ	10AA	ძ	10B2	ც	10BA	კ	10C2	res	10CA
ბ	10A3	ჭ	10AB	ღ	10B3	ძ	10BB	ყ	10C3	res	10CB
ჩ	10A4	წ	10AC	ფ	10B4	ქ	10BC	ყ	10C4	res	10CC
წ	10A5	ღ	10AD	ჟ	10B5	ს	10BD	ძ	10C5	res	10CD
ს	10A6	უ	10AE	ჩ	10B6	ღ	10BE	res	10C6	res	10CE
ღ	10A7	ყ	10AF	ყ	10B7	ჯ	10BF	res	10C7	res	10CF

სასტრიქონო ასოები											
ა	10D0	ო	10D8	რ	10E0	შ	10E8	ჰ	10F0	res	10F8
ბ	10D1	კ	10D9	ს	10E1	ჩ	10E9	ც	10F1	res	10F9
გ	10D2	ღ	10DA	ტ	10E2	ც	10EA	ძ	10F2	res	10FA
დ	10D3	მ	10DB	უ	10E3	ძ	10EB	ჰ	10F3	res	10FB
ე	10D4	ნ	10DC	ფ	10E4	წ	10EC	კ	10F4	res	10FC
ვ	10D5	ც	10DD	ქ	10E5	ჭ	10ED	მ	10F5	res	10FD
ზ	10D6	ძ	10DE	ღ	10E6	ხ	10EE	res	10F6	res	10FE
თ	10D7	ყ	10DF	ყ	10E7	ჯ	10EF	res	10F7	res	10FF

ნაწილი 3

შელოტურა

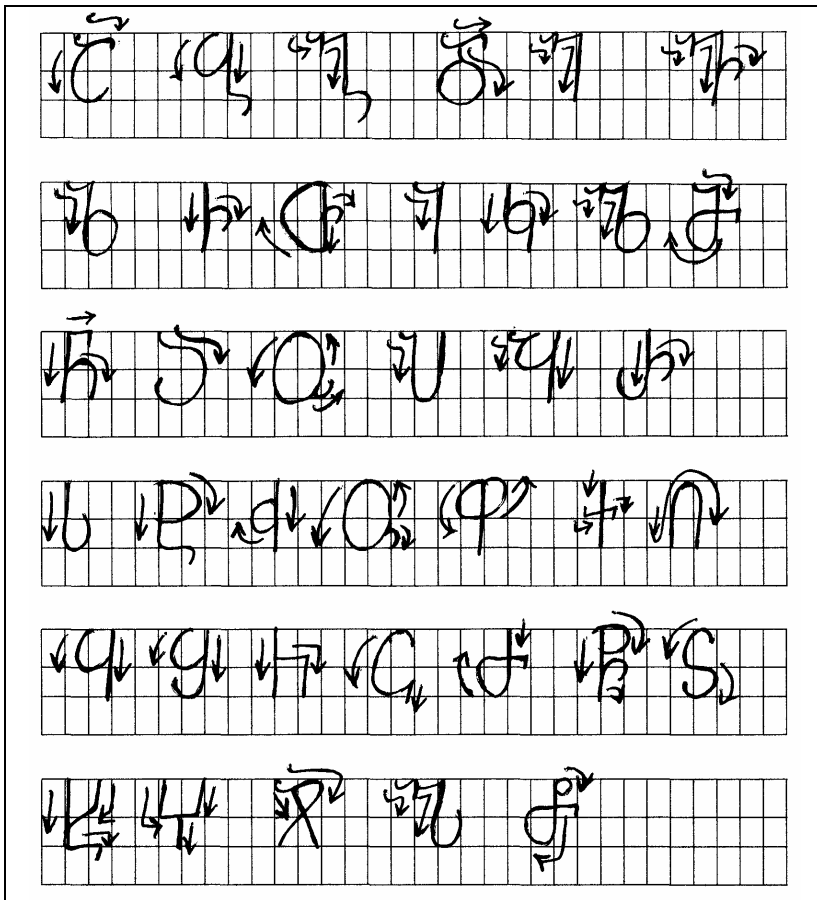
20. შელოტურა

20

ქელთწერა

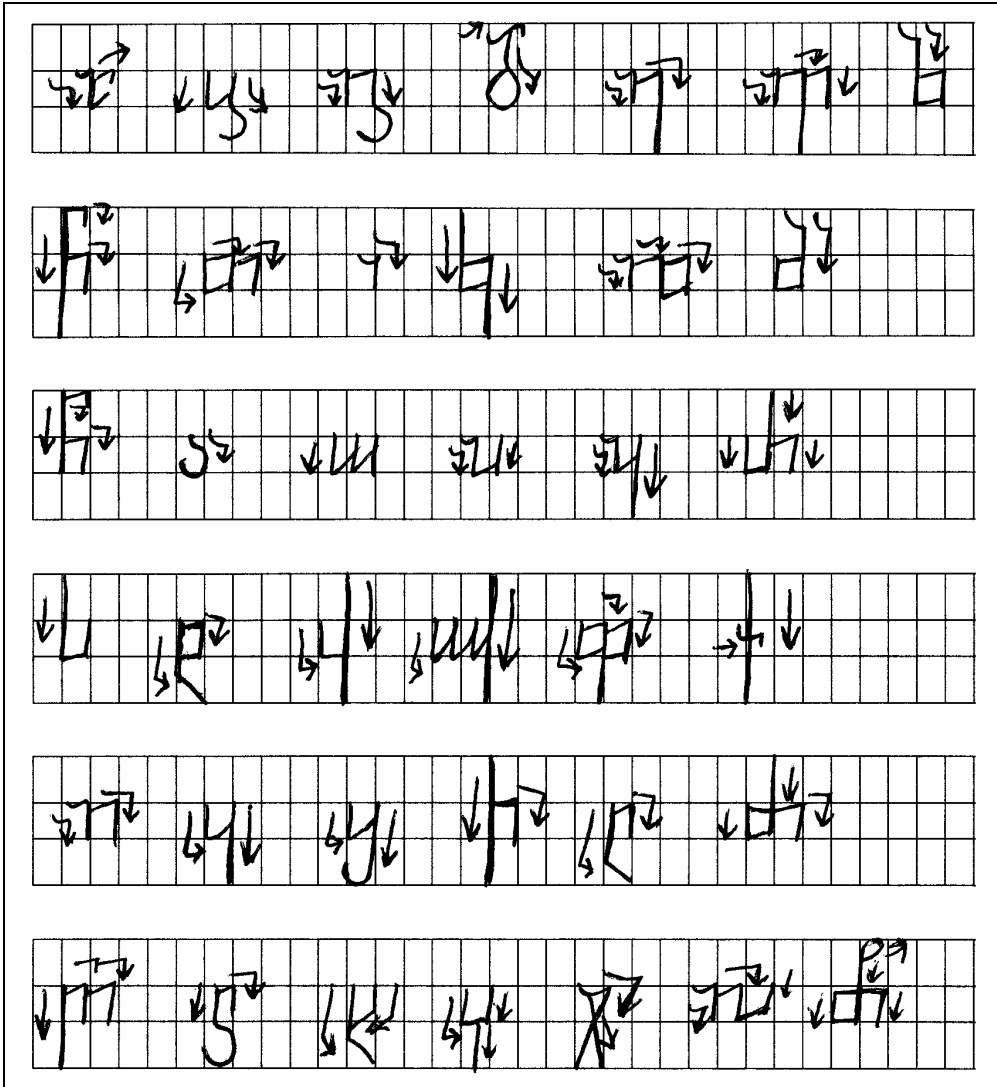
ართული ასოების გაბმული წერის ასათვისებლად თანამიმდევრულად გამოიყენება შემდეგი ბადეები (იხ. სურათები). ღადე უადვილებს შემსწავლელს წერის შეგნებულად ათვისებას. შესწავლის ბოლო ეტაპზე გამოიყენება ცალხაზიანი ფურცელი.

© შამაზ შკვლიძე

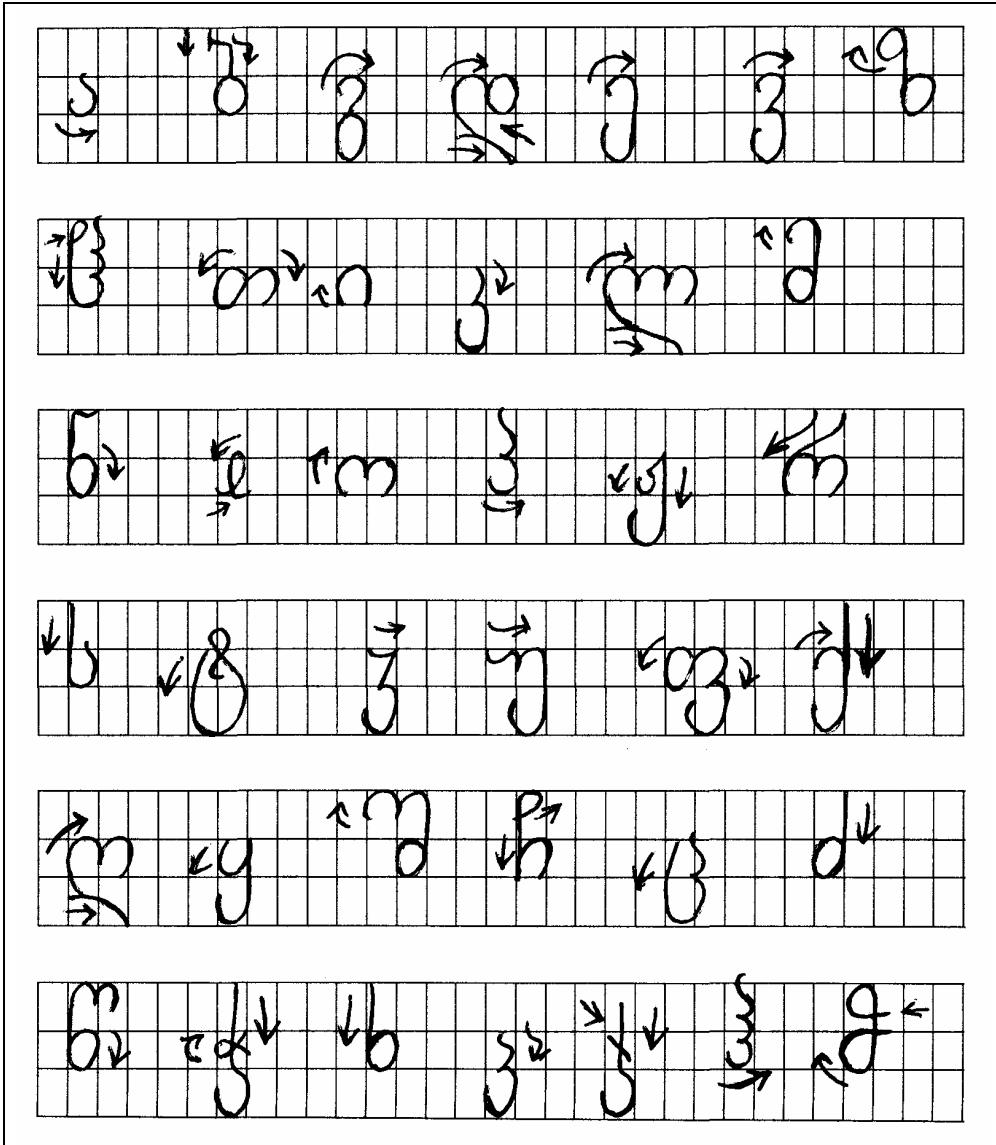
სურ. 498. ქელთწერი მთავრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური.

© ჭაბაზ შკვლიძე

ეგლითნერა

სურ. 499. ეგლნაწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური.

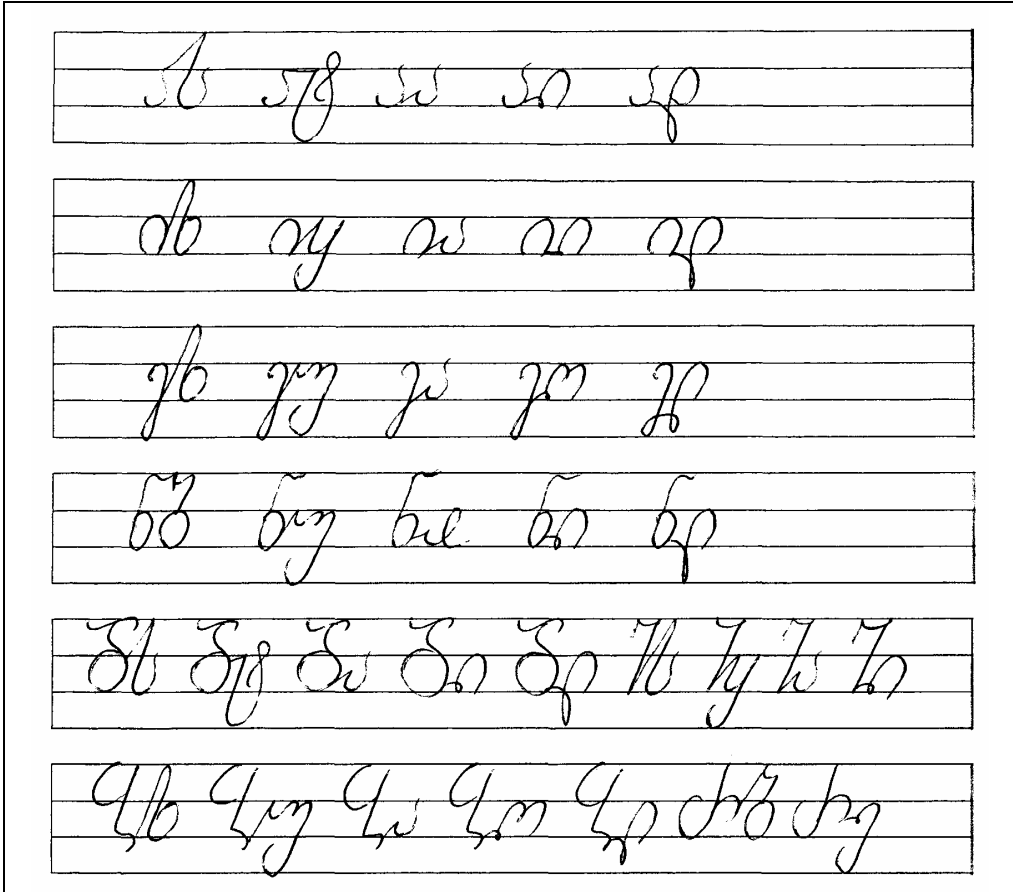

სურ. 500. ძველი ქართული მხედრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დუქტი). 1-ლი საფეხური.

© ცაბაზ შკვლიძე

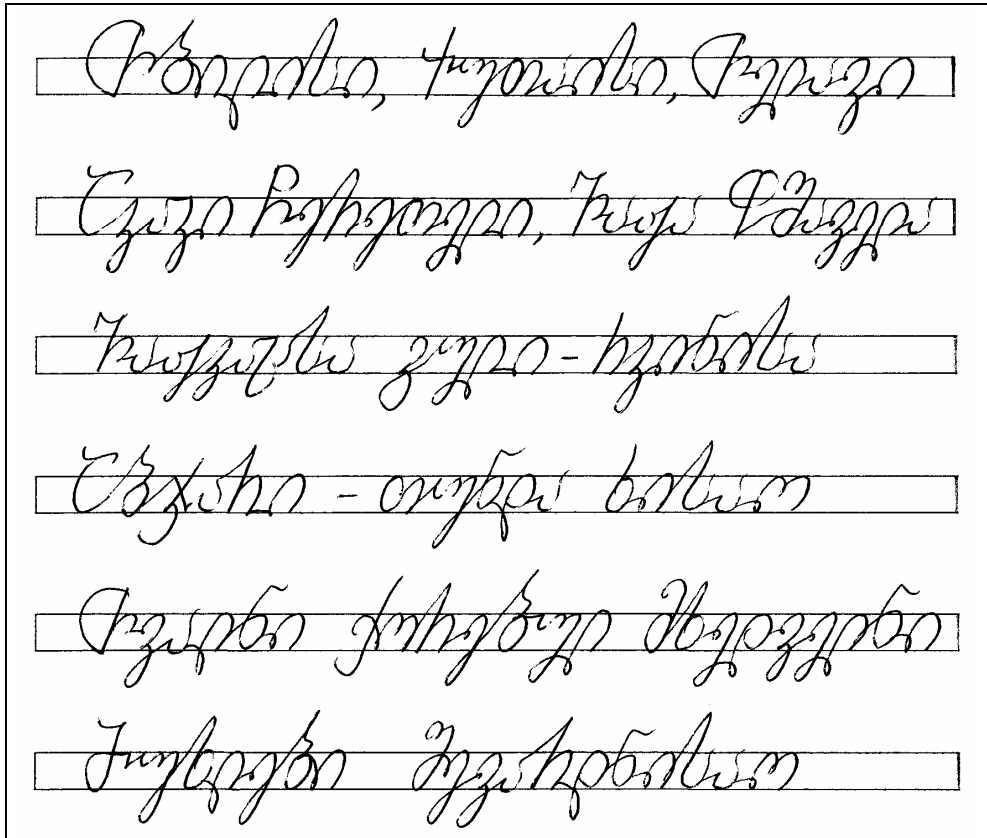
ეგლითნერა

სურ. 501. ჩართული წერის ათვისება. შე-2 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შახრა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3.

სურ. 502. ჩართული წერის ათვისება. 3-ე საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შახრა. ლადაბა. ჩვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2.

© გამაზ შკვლიძე

სურ. 504. ჩართული წერის ათვისება. 7-5 საფეხური. ორხაზიანი რვეული.
 ღადაბმა. ღვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზედატანის
 შეფარდება 1:1,75.

© გამაზ შკვლიძე

ზაყვჩეჲლ სწჳრა, ჳურძოფჳინეზ,
 შინძი და ჳაჳი ნყ რიჳინჩოჲნი,
 ჳიჳიჲმ ვასლოჲელ, ხომ ჳენი ქოჲნი,
 ჳენსა ჳეჳიანს ვამოჲიჳეზ.
 ჳაჳ ჳეჳიანი და ვქონჳელ სჳენს,
 ჳიჳი ვინძი სწჳირ სჳიჳენს

სურ. 505. ქართული წერის ათვისება. შე-6 საფეხური. ცალხაზიანი რვეული.
 *ლადაბა.ჩველა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის
 შეფარდება 1:1,7.

ეგლითნერა

საგნობრივი საძიებელი

ს

სნხანი

- ანინური, 47
 - ანრაეული, 46
 - ანჩინური, 46
 - ანჯანური, 46
 - ანპოეური, 46
 - ბერძნული 40
 - — არქაული, 40
 - — ბიზანტიური, 40
 - — კლასიკური, 40
 - ლათინური, 41
 - — არქაული, 41
 - — კლასიკური, 41
 - საიდუმლო, 46
 - სომხური, 43
 - ფინიკიური, 39
 - ქართული, 41
 - “სნხანი. უოცვანი. შოკ-
ლე საქრისტიანო
სწავლა”, 14
- სსოს
- დახრა, 113
 - კონტრასტულობა, 115
 - მოხაზულობა, 113
 - ნაჯერობა, 114
 - სიმჭიდროვე, 114

ღ

- ღეთლეში, 13
- ღოლორაგირი, 77
- ღორჯღალი, 343
- ღუსტროფედონი, 73

ღ

- ღაკრული ხელი, 78
- “ღანმარტება პოემა
“*ჟეფხისტყაოსნისა*”,
14, 21
- “ღანწესება შინაგანისა
საქართველოსა მა-
როვისა”, 14, 20
- “ღეორგიევსკის ტრაქ-
ტატი”, 14, 18
- ღერმანია, 304

ო

- ოიდი ღეოგრაფიული
ღღმოჩენებები, 350
- ორო, 306
- “ოროება”, 12, 24, 102

ო

- ოპაგომენები, 329
- ოკათაგირი, 77

ო

- ოახტანგის სტამბა, 14

ო

- ობილისი, 14

ო

- ონიციალი, 86

“ღსტორია დაწყებითგან
ღვერიისა, ე. ი. ღი-
ორვიისა, რომელ არს
სრულიად საქართვე-
ლოისა”, 14, 21

ბ

- ბალენდარი, 329
- მზის, 329
- მთვარის, 329
- “ბალმასობა”, 102
- ბაპიტელი, 78
- ბიტაიის სიბრძნე, 23
- “ბონდაკი”, 14
- ბურსივი, 78

ბ

“ბოცვანი”, 14

ბ

- ბალონის თეორია, 56
- ბა უსკული, 13, 77
- ბა უსკულური წერა, 13
- ბთავრული, 77
- ბინუსკული, 77
- ბოზდოკი, 14
- ბცირე მთავრული, 78
- ბხედრული, 77

ბ

- ბინოს ჯვარი, 342
- ბუსხური, 77

ბ

“*Journal Asiatique*”, 20

ს

სალესტინა, 13

სორტუგალია, 350

სროპისნო , 77

ბ

ბომი, 14

ს*“სალიტერატურული ქართულის საჭირობო-ლო საკითხები”, 9**“სამღვთო და სამღვდლო სახარება”, 96*

სარწმუნოება, 304

სასათაურო, 78

სატიტულო, 78

საქართველოს დღესასწაულები, 337

— ეკლესიის, 339

— ენისა და დამწერლობის, 338

— სახელმწიფოებრიობის, 338

— წელთაღრიცხვის, 338
“სახარება შარკოზისი”, 96

საწყისი ასო, 90

სკოროპისი, 78

სტროჩნი , 77

სწრაფწერა, 78

ქ

ქართული ასოების გრაფიკა, 64

*“ქართული სლოთავრული”, 13**“ქართული ენის გრამატიკა”, 14*

ქართული თვეები

— აპანი (აპნისი), 329

— ახალწლისა, 329

— ვარლობისა, 329

— თიბისა, 329

— იგრიკა, 329

— მარილისა, 329

— სარწყუნისი (სურწყუნისი), 329

— სთვლისა, 329

— ტირისდენი, 329

— ტირისკინი, 329

— ქველთობისა, 329

“ქართული საბჭოთა წიგნციკლოპედია”, 61

ქართული საშრიფტო გარნიტურები

— შედაენა, 290

— ხოლხეთი, 290

— ზიტერატურული, 290

— შთავრულ-კოლხეთი, 291

— შთავრულ-ლიტერატურული, 290

— შთავრულ-ჩვეულებრივი, 291

— შჭედლიძე-მხედრული 291

— შჭედლიძე-ნუსხური 291

— შჭედლიძე-ხელნაწერი, 291

— ხვეულებრივი, 290

“ქართული დრამატიკა”, 23

ქართული წერის განვითარება, 12

ჩსოვილწერა, 95

ჭ

ჭრიფტი

— ბერძნული, 76

— ლათინური, 76

— რუსული, 76

— ქართული, 76

— — “ონივერსიტეტი”, 27

ჭხავირი, 78

ც*“ცისკარი”, 22***ძ***“ძეობილსიტყვაობა”, 14, 15, 16, 18, 19***ე**

ეელითწერა, 82

ევეული, 47

ილუსტრაციების და ტაბულების სია

ნაწილი I. სომთავრული

1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

- დაბულა 1.** სოების შემოღების თარიღები.
- სურ. 2.** სნტონ ჯავრატიონი. “ყობილსიტყვაობა”. ჯადაწერილია 1781 წელს ზოასაფის მიერ.
- სურ. 3.** სნტონ ჯავრატიონი. “ყობილსიტყვაობა”. ჯადაწერილია 1768 წელს ლიორგი სლექსი-ქესხიშვილის მიერ.
- სურ. 4.** ჟრეკლე ქეფის წერილი ხუსეთის იმპერატორ ჯკატერინე II (1784 წ.).
- სურ. 5.** ჯეორგიევსკის ტრაქტატი (დასაწყისი) (1783 წ.).
- სურ. 6.** ჯეორგიევსკის ტრაქტატი (1783 წ.).
- სურ. 7.** სნტონ ჯავრატიონი. “ყობილსიტყვაობა”. ჯადაწერილია 1795 წელს ზეოფიტეს მიერ.
- სურ. 8.** სნტონ ჯავრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის ზეოფიტეს ანდერძი (1795 წ.).
- სურ. 9.** სნტონ ჯავრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის შავით
- ბეჭდვით აღდგენის ანდერძი (1800 წ.).
- სურ. 10.** შარი ჯროსეს ხელწერა.
- სურ. 11.** “ჯანწესება შინაჯანისა საქართველოსა მართვისა” (1801 წ.).
- სურ. 12.** ჟრავმენტი შარი ჯროსეს სტატიიდან ჟურნალში “Journal Asiatique” (1832 წ.).
- სურ. 13.** ბეიმურაზ ჯავრატიონი. “სტორია დაწყებითჯან ჯვერიისა” (1848 წ.).
- სურ. 14.** ბეიმურაზ ჯავრატიონი. ჯანმარტება პოემა “ქეფხისტყაოსნისა”.
- სურ. 15.** ჟურნალ “სისკრის” თავჯურცელი (1861 წ.).
- სურ. 16.** ხიტაიის სიბრძნე (თავჯურცელი).
- სურ. 17.** შ. ჟიფიანი. “ქართული ღრამატიკა” (1882 წ.).
- სურ. 18.** ჟრიფტ “ანივერსიტეტით” შესრულებული ტექსტის ჟრავმენტი.

2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

- სურ. 19.** ჟუატანის ზომა ქართულ და ლათინურ შრიფტებში.
- დაბულა 20.** ჯეჭდური ასონიშნების სრული კომპლექტი.

ძაბულა 21. ომთავრული და მთავრულეპიანი შრიფტები.

ძაბულა 22. ჩართული ანბანი.

ძაბულა 23. ჩართული ანბანი.

ძაბულა 24. ჩართული ანბანი.

3. ჩართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის

ძაბულა 25. უანსხვაეებული ასოები ფინიკიურ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 26. უანსხვაეებული ასოები არქაულ ბერძნულ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 27. უანსხვაეებული ასოები კლასიკურ ბერძნულ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 28. უანსხვაეებული ასოები ბიზანტიურ ბერძნულ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 29. უანსხვაეებული ასოები არქაულ ლათინურ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 30. უანსხვაეებული ასოები კლასიკურ ლათინურ – ქართულ ანბანებში.

ძაბულა 31. უანსხვაეებული ასოები სხვადასხვა ანბანებში.

ძაბულა 32. უანსხვაეებული ასოები ფინიკიურ – არქაულ ბერძნულ ანბანებში.

ძაბულა 33. ფინიკიური ანბანი.

ძაბულა 34. ლერძული ანბანი.

ძაბულა 35. უათინური ანბანი.

ძაბულა 36. ჩართული ანბანი.

ძაბულა 37. სომხური ანბანი.

ძაბულა 38. ფინიკიურ – ბერძნულ – ლათინურ ანბანების შედარებითი სქემა.

ძაბულა 39. ჩართულ – სომხური ანბანების შედარებითი სქემა.

4. საიდუმლო ანბანები

ძაბულა 40. საიდუმლო ანბანები.

5. ჩართული წერის განვითარება

ძაბულა 41. ჩართული წერის სახეობები.

ძაბულა 42. შთავრული ასოების ნიმუშები.

ძაბულა 43. უსხური ასოების ნიმუშები.

ძაბულა 44. შხედრული ასოების ნიმუშები.

ძაბულა 45. ჩართული ასოების ევოლუცია.

ძაბულა 46. ჩართული ასოების ევოლუცია.

ძაბულა 47. ჩართული ასოების ევოლუცია.

ძაბულა 48. ჩართული ასოების ევოლუცია.

ძაბულა 49. ჩართული ასოების ევოლუცია.

სურ. 50. შალონის თეორიის სქემა ლათინურ დამწერლობისათვის

სურ. 51. შალონის თეორიის სქემა ქართულ დამწერლობისათვის

ძაბულა 52. ჩართული წერის ნიმუშები (საკუთარი კოლექცია)

- ეაბულა 91.** სასტამბო ბეჭდური ასოები.
- ეაბულა 92.** სასტამბო ბეჭდური ასოები.
- ეაბულა 93.** სსონიშნების სრული კომპლექტი (273 ასონიშანი).
- ეაბულა 94.** სასტამბო ბეჭდური ასოები.
- ეაბულა 95.** სასტამბო ბეჭდური ასოები.

- ეაბულა 96.** ჩართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები.
- სურ. 97.** შიკლოშ ზიშის მიერ დამზადებული ჩართული შრიფტი (სმსტერდამი, 1687 წ.).
- ეაბულა 98.** ჩართული სასტამბო შრიფტები.
- ეაბულა 99.** ჩართული სასტამბო შრიფტები.

10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები

- სურ.100.** წანცალკევებული მთავრული ასოები.
- სურ.101.** წანცალკევებული სასტრიქონო ასოები.
- სურ.102.** წაბმული მთავრული ასოები.
- სურ.103.** წაბმული სასტრიქონო ასოები.
- ეაბულა 104.** ეელნაწერი განცალკევებული ასოები.
- ეაბულა 105.** ეელნაწერი ვაბმული ასოები.

- ეაბულა.106.** სასტამბო ხელნაწერი ასოები.
- ეაბულა .107.** სასტამბო ხელნაწერი ასოები.
- ეაბულა 108.** ეელნაწერი განცალკევებული ასონიშნების სრული კომპლექტი (103 ასონიშანი).
- ეაბულა 109.** ეელნაწერი ვაბმული ასონიშნების სრული კომპლექტი (76 ასონიშანი).

11. სასტამბო დეკორატიული ასოები

- სურ. 110.** საწყისი ასოს ნიმუში.
- ეაბულა 111.** შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნის ჩართულ ხელნაწერებში.
- ეაბულა 112.** შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნის ჩართულ ხელნაწერებში.
- ეაბულა 113.** შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნის ჩართულ ხელნაწერებში.
- ეაბულა 114.** შხატვრული ინიციალები შუასაუკუნის ჩართულ ხელნაწერებში.
- სურ. 115.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 116.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 117.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 118.** წსოვილწერის ხერხი.

- სურ. 119.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 120.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 121.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 122.** წსოვილწერის ხერხი.
- სურ. 123.** წსოვილწერის ნიმუში.
- სურ. 124.** წსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “ანმვენრსიტეტი”).
- სურ. 125.** “სამღვთო და სამღვდელო სახარება”. ტბილისი, 1709 წ.
- სურ. 126.** “სახარება შარკოზისი. ტავი პირველი”. ტბილისი, 1709 წ.
- სურ. 127.** “წიგნი წყობილსიტყვაობა” (1768 წ.).
- სურ. 128.** “წყობილსიტყვაობა”. შარი წროსეს ხელწერა.

ქლუსტრაციების სია

სურ. 129. *სრჩილ ჭეფის ხელმოწერა მისი წერილიდან ნ. ჭიჭინაძის (1686 წ.).*

სურ. 130. *სენტონ ლავრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის შავით ასეპტორ ტლექსიდის ხელმოწერა (1800 წ.).*

სურ. 131. *ქარი ლროსეს ხელმოწერა (1840 წ.).*

შაბულა 132. *სასტამბო დეკორატიული ასოები.*

შაბულა 133. *სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია.*

შაბულა 134. *სასტამბო ასონიშნები.*

12. ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

სურ. 135. *სნებური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა.*

სურ. 136. *“ქვროპული” დამწერლობების ასოების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა.*

შაბულა 137. *“ქვროპული” დამწერლობების ნიმუშები.*

სურ. 138. *ქერძული ანბანი.*

სურ. 139. *წათინური ანბანი.*

სურ. 140. *ახუსული ანბანი.*

სურ. 141. *ქართული ანბანი.*

სურ. 142. *სომხური ანბანი.*

სურ. 143. *ლაზეთ “შროების” მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები.*

სურ. 144. *ქერძული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება.*

სურ. 145. *წათინური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება.*

სურ. 146. *ახუსული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება.*

სურ. 147. *სომხური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება.*

შაბულა 148. *სლოების ხმარების ზოგადი პრინციპი “ქვროპულ” დამწერლობებში.*

სურ. 149. *ქვჭდური ასოები.*

სურ. 150. *ქელნაწერი ასოები.*

შაბულა 151. *ქართული ასოების ხმარების ზოგადი პრინციპი.*

შაბულა 152. *ქართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები*

შაბულა 153. *ქუსხური ასოების კლასიფიკაციის შესაძლო ვარიანტები*

შაბულა 154. *ქართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია*

სურ. 155. *ქვჭდური კუთხოვანი ასოები*

სურ. 156. *ქვჭდური მრგვლოვანი ასოები*

სურ. 157. *ქელნაწერი ასოები*

შაბულა 158. *შრიფტების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ტაბულა.*

შაბულა 159. *ქართული ანბანი.*

შაბულა 1560. *ქართული ანბანი.*

შაბულა 161. *ქართული ანბანი.*

შაბულა 162. *ქართული ანბანი.*

შაბულა 163. *ქართული ანბანი.*

შაბულა 164. *ქართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული).*

შაბულა 165. *ქართული ანბანის განლაგების სქემა (თარაზული).*

შაბულა 166. *ქართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული).*

შაბულა 167. *ქართული ანბანის განლაგების სქემა (შვეული).*

სურ. 168. *ქართული ანბანი (მთავრულ-ქუსხურ-მხედრული).*

სურ. 169. *ქართული ანბანი (მთავრულ-ქუსხური).*

სურ. 170. *ქართული ანბანი (მთავრულ-მხედრული).*

შაბულა 171. *სლოების რაოდენობა ზომის მიხედვით სხვადასხვა დამწერლობებში.*

ძაბულა 172. შუატანის ასოების რაოდენობა.
სურ.173. სასტრიქონო ასოების შუატანის გაზრდა.

ძაბულა 174. საშრიფტო გარნიტურის სტრუქტურა. ჭეჭდური ასოები (სულ 250 ვარიანტი).
სურ. 175. ცხონიშების სრული კომპლექტი (171 ასონიშანი).

12-ა. ხოგად დსკვნები

ძაბულა 175-ა. ჴართული კლვიატურის უნივერსალური დანწილბა
ძაბულა 175-ბ. ყრიფი „შჳედლოძე ნუსხური“
ძაბულა 175-გ. ყრიფი „შჳედლოძე მხედრული“
ძაბულა 175-დ ყრიფი „შჳედლოძე ხელნაწერი“

ძაბულა 175-ე. ხათნურ-ქართული შრიფტების იდენტურობა
ძაბულა 175-ვ. ხათნურ-ქართული შრიფტების იდენტურობა
ძაბულა 175-ზ. რუსხურის დ მხედრულის ერთდროული ხმარების მაგალითი

13. ჴართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია

სურ. 176. სასათაურო.
სურ. 177. ჴთავრული.
სურ. 178. ჴცირე მთავრული.
სურ. 179. ნუსხური.
სურ. 180. ჴხედრული.
სურ. 181. სწორი.
სურ. 182. შახრილი.
სურ. 183. ძალიან ვიწრო.
სურ. 184. შიწრო(1:2).
სურ. 185. ნორმალური(4:5).
სურ. 186. შანიერი(1:1).
სურ. 187. ძალიან განიერი.
სურ. 188. ძალიან ნათელი.
სურ. 189. ნათელი (1:4).
სურ. 190. ნახევრად მუქი. (1:2)
სურ. 191. მუქი (1:1).
სურ. 192. ძალიან მუქი.
სურ. 193. ძირითადი შტრიხის ნაპირის ფორმა.
სურ. 194. ძარაზული ნაჭდევები (ხაზოვანი, სწორკუთხა, მახვილკუთხა, მომრგვალებული).

სურ. 195 ნაჭდევების შეერთების სახე (უნაჭდევი, სწორკუთხედი, სამკუთხედი, მომრგვალებული).
სურ. 196. ნაჭდევების შეერთება ძირითად შტრიხთან.
სურ. 197. შვეული ნაჭდევები.
სურ. 198. ოკონტრასტო (1:1).
სურ. 199. ნაკლებად კონტრასტული (2:1).
სურ. 200. კონტრასტული.
სურ. 201. ხალმის დახრა ჴორიზონტალურ ხაზთან (კალმის დახრა ჴქმნის კონტრასტულობას).
სურ. 202 ხალმის ტრიალი ღერძის გარშემო.
სურ. 203. შუა ჴორიზონტალური შტრიხი ამ ნიშნებში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ჳევით (სიმაღლის 1/10-ით).
სურ. 204. ცმ ნიშნებში კი – გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ჴვევით.
სურ. 205. ჴომრგვალებულ ასოებში ი ძირითადი შტრიხის სივანე 1/10-ით

მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში.

სურ. 206. ცხოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუალედზე (გეომეტრიული შუალედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით).

სურ. 207. ტრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სივანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე.

სურ. 208. ცვრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადვილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით).

სურ. 209. შომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით.

სურ. 210. ნახრილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები.

სურ. 211. შთავრული ასოს შტრიხების სივანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების.

სურ. 212. სასტრიქონო ასოს შუატანი შეეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ.

სურ. 213. ცხოების ელემენტები.

სურ. 214. შთავრული ასოების ასაგები ბადე.

სურ. 215. სასტრიქონო ასოების ასაგები ბადე.

აბულა 216. ცხოების გრაფიკული კლასიფიკაცია.

აბულა 217. ცხოების გრაფიკული კლასიფიკაცია.

აბულა 218. ცხოების გრაფიკული კლასიფიკაცია.

სურ. 219. შრგვალი.

სურ. 220. ცვალური.

სურ. 221. შართკუთხური.

აბულა 222. შართული ასოების კლასიფიკაცია “გახსნილ-ჩაკეტილობის” მიხედვით.

აბულა 223. შართული ასოების კლასიფიკაცია “გახსნილ-ჩაკეტილობის” მიხედვით.

აბულა 224. “წია” ასოების ურთიერთთანადგომა.

აბულა 225. ცხოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმაღლისდა მიხედვით.

აბულა 226. ცხოების გრაფიკული კლასიფიკაცია მოხაზულობით.

აბულა 227. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 228. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 229. შთავრული და ნუსხური იასოების აგების პრინციპი.

აბულა 230. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 231. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 232. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 233. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 234. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

აბულა 235. შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი.

სურ. 236. შროპორცია 1:2.

სურ. 237. ჩაჭდევეების მიმართულება: თარაზული (ორმხრივ-ცალმხრივი) და შვეული (ზემო-ქვემო).

აბულა 238. ჩაჭდევეების აგების წესები.

აბულა 239. ცხოების კუთხეების და თარაზული ხაზების დამრგვალება.

აბულა 240. შხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია.

აბულა 241. შხედრული ასოების აგების პრინციპი.

- პაბულა 242.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 243.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 244.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 245.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 246.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 247.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 248.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 249.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 250.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.
- პაბულა 251.* შხედრული ასოების აგების პრინციპი.

- პაბულა 252.* სსოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შუეცვლეღად).
- პაბულა 253.* სსოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კეგელის შუეცვლეღად).
- სურ. 254.* სსოების გაღიღების პრინციპიალური სქემა.
- სურ. 255.* სსოების გაღიღების პრინციპიალური სქემა.
- პაბულა 256.* სსოების “სივანე-სიმაღლის” შუეფარღება (შთავრული ასოს სივანის შუეფარღება მის სიმაღლესთან. სასტრიქონო ასოს სივანის შუეფარღება მთავრული ასოს სიმაღლესთან).
- პაბულა 257.* ჴარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169).

ნსრტსი 2. ჴართული ანბანის ტაბულები

14. ჴართული ანბანის გრაფიკა

- პაბულა 258.* ჴართული ანბანის სავარაუღო თავღაპირველი საწყისი გრაფიკა (ღვ. წ. 412 წ.).
- პაბულა 259.* ჴართული ანბანის გრაფიკა (5 ს.).
- პაბულა 260.* ჴართული ანბანის თავღაპირველი სახე (გრაფემების აგების პრინციპი).
- პაბულა 261.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.
- პაბულა 262.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.
- პაბულა 263.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.
- პაბულა 264.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.
- პაბულა 265.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.

- პაბულა 266.* ჴართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია.
- პაბულა 267.* ჴართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისღა მიხედვით.
- პაბულა 268.* ჴართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახეღებისღა მიხედვით.
- პაბულა 269.* ჴართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის ღაკავებისღა მიხედვით.
- პაბულა 270.* ჴართული ანბანის ანბანური ჳგუფები.
- პაბულა 271.* ჴართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია: “სატარა კვადრატი – შიღი კვადრატი”.
- პაბულა 272.* სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმაღლისღა მიხედვით.

- ქართული**
- ქართული** 371. *ქართული ანბანი (ძთავ-რული).*
- ქართული** 372. *ქართული ანბანი (ნუსხური).*
- ქართული** 373. *ძმარებიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ამბენების სათანადო ასოებთან შედარებითი სქემა.*

- ქართული** 374. *სლონიშნების სრული კომპლექტი (273 ასონიშანი).*
- ქართული** 375. *ქართული ანბანი.*
- ქართული** 376. *ქართული ანბანი.*
- ქართული** 377. *ქართული ანბანი.*
- ქართული** 378. *ქართული ანბანი.*

17. ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები

- ქართული** 384. *ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა.*
- ქართული** 380. *ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა.*
- ქართული** 381. *ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა.*
- ქართული** 382. *ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა.*
- ქართული** 383. *ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები.*

18. ქართული ასოების სახეობები

- ქართული** 384. *სლომთავრული ასო ან-ის სახეობები*
- ქართული** 385. *ნუსხური ასო ან-ის სახეობები*
- ქართული** 386. *ქხედრული ასო ან-ის სახეობები*
- ქართული** 387. *სლომთავრული ასო ბან-ის სახეობები*
- ქართული** 388. *ნუსხური ასო ბან-ის სახეობები*
- ქართული** 389. *ქხედრული ასო ბან-ის სახეობები*
- ქართული** 390. *სლომთავრული ასო ვან-ის სახეობები*
- ქართული** 391. *ნუსხური ასო ვან-ის სახეობები*
- ქართული** 392. *ქხედრული ასო ვან-ის სახეობები*
- ქართული** 393. *სლომთავრული ასო დონ-ის სახეობები*
- ქართული** 394. *ნუსხური ასო დონ-ის სახეობები*
- ქართული** 395. *ქხედრული ასო დონ-ის სახეობები*
- ქართული** 396. *სლომთავრული ასო ენ-ის სახეობები*
- ქართული** 397. *ნუსხური ასო ენ-ის სახეობები*
- ქართული** 398. *ქხედრული ასო ენ-ის სახეობები*
- ქართული** 399. *სლომთავრული ასო ვინ-ის სახეობები*
- ქართული** 400. *ნუსხური ასო ვინ-ის სახეობები*
- ქართული** 401. *ქხედრული ასო ვინ-ის სახეობები*
- ქართული** 402. *სლომთავრული ასო ზენ-ის სახეობები*
- ქართული** 403. *ნუსხური ასო ზენ-ის სახეობები*
- ქართული** 404. *ქხედრული ასო ზენ-ის სახეობები*
- ქართული** 405. *სლომთავრული ასო იენ-ის სახეობები*

პაბულა 490. *ნუსხური ასო ჯან-ის -ის სახეობები*

პაბულა 491. *შხედრული ასო ჯან-ის -ის სახეობები*

პაბულა 492. *სსომთავრული ასო ჰაე-ს სახეობები*

პაბულა 493. *ნუსხური ასო ჰაე-ს სახეობები*

პაბულა 494. *შხედრული ასო ჰაე-ს სახეობები*

პაბულა 495. *სსომთავრული ასო შჰ-ის სახეობები*

პაბულა 496. *ნუსხური ასო შჰ-ის სახეობები*

პაბულა 497. *შხედრული ასო შჰ-ის სახეობები*

ნსრქსჲჲ. ეელითწერა

20. ეელითწერა

სურ. 498. *ეელნაწერი მთავრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი).*

სურ. 499. *ეელნაწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი).*

სურ. 500. *ეელნაწერი მხედრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმი-*

მდევრობა და მიმართულება (დექტი).

სურ. 501. *წართული წერის ათვისება.*

სურ. 502. *წართული წერის ათვისება.*

სურ. 503. *წართული წერის ათვისება.*

სურ. 504. *წართული წერის ათვისება.*

სურ. 505. *წართული წერის ათვისება.*

უნიტერატურა

- ცბრაძიშვილი, ჯ., ცლექსიძე, ზ*
სრაგვის ხეობაში აღმოჩენილი
შავათის სტელა. // *ნომენისტი*.
– 1985. – 19 მაისი.
- ცბულაძე, ილია*. ჩართული წერის
ნიმუშები. სალევოგრაფიული
აღბომი. – *ტბილისი*, 1949.
- ცბულაძე, ილია*. ჩართული წერის
ნიმუშები. სალევოგრაფიული
აღბომი. *ტბ-2* გამოცემა. – *ტბი-*
ლისი, 1973.
- ცბულაძე, ილია*. ძველი ქართული
ენის ლექსიკონი. – *ტბილისი*,
1973.
- ცნათელიშვილი, ზ*. ძველი ქართუ-
ლი საიდუმლო დამწერლობა. –
ტბილისი, 1982.
- ცნტონ I ნათლიკოსი*. ჩართული
გრამატიკა. – *ტბილისი*, 1885
- ცრხილ შეფის წერილი ნ. შიტცე-*
ნისადმი. – 1686.
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1768. (*ვადამწერი ლი-*
ორგი ცლექსი-შესხიშვილი).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1768. (*ვადამწერი სი-*
ონის პროტო-პრესვიტერი ნიკო-
ლასი).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1781. (*ვადამწერი თო-*
საფი).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1788. (*ვადამწერი თო-*
ნე ასეს ძე).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1795. (*ვადამწერი ნეო-*
ფიტე).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1800. (*ვადამწერი შა-*
კით ძექტორ ცლექსიძე).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – 1808. (*ვადამწერი შა-*
კით დიაკონი).
- ვავრატიონი, ცნტონ*. *ყობილსიტყ-*
ვაობა. – *ტბილისი: ტეცნიერება*,
1980.
- ვავრატიონი, ცე მურაზ*. *ვანმარ-*
ტება პოემა “ნეფხისტყაოსნისა”.
– *ტბილისი*, 1960.
- ვავრატიონი, ცე მურაზ*. ისტორია
დაწყებითგან *ვეერიისა*, ე. ი. *ლი-*
ორგიისა, რომელ არს სრულიად
საქართველოისა. – *სანქტ-სე-*
ტერბურგი, 1848.
- ვავრატიონი, თონე*. *ნალმასობა*.
ფილოსოფიური ნაწილი. – *ტბი-*
ლისი, 1974.
- ვავრატიონი, თონე*. *ნალმასობისე-*
ული ქართული გრამატიკა. –
ტბილისი, 1986.
- ვარნაველი, ცემურაზ*. *ნახეთის*
ისტორიული ძეგლების წარწერე-
ბი. – *ტბილისი, სტ-ს*, 1961.

- ვარნაველი, სარა.* საქართველოს საბეჭდავები და სხვა გლიბტიკური მასალები. — *ტბილისი: ქეცნიერება*, 1965.
- ვარნაველი, სარა.* ქართული დროშები. — *ტბილისი*, 1953.
- ვარამიძე, ცრხილ.* ძველი საქართველოს ქრონოლოგიის საკითხები მე-19 საუკუნის ქართულ ისტორიოგრაფიაში. // *ქაცნე*. — № 4. — 1964.
- ვატონიშვილი, ჟახუშტი.* ცღწერა სამეფოსა საქართველოსა. — *ტბილისი*, 1973.
- ვატონიშვილი, თონე.* ეუმარსწავლა (ხალმასობა). — *ჩიგნი 1*. — *ტბილისი: ქერანი*, 1990.
- ვაქრაძე, შიმიტრი.* ისტორია საქართველოსი უძველესი დროიდან მე-10 საუკუნის დასასრულამდე. — *ხაწილი 1*. — *ტბილისი*, 1889.
- ვაბიჩვაძე, ჟ.* ქართული წერის დედანი. — *ფილისი*, 1886.
- ვამსახურდია, სვიმონ; ჟონიაშვილი, ხოდარ; ჟიდურელი, ზაზა.* საქართველოს სახელმწიფო დროშები და გერბები. — *ტბილისი, ქერანი*, 1990.
- ვამსახურდია, ხ.* ქცირე შენიშვნები დიდი საკითხის გამო. // *შროშა*. — 1954. — № 3. — *ღვ*. 18.
- ვამყრელიძე, Ⴢამაზ.* ქწიგნობრობა ქართული. // *ზიტერატურული საქართველო*. — 1987. — 20 ნოემბერი. — № 47.
- ვამყრელიძე, Ⴢამაზ.* ჩერის ანბანური სისტემა და ძველი ქართული დამწერლობა. — *ტბილისი*, 1990.
- ვანწესება შინავანისა საქართველო სა მართვისა.* — *ტბილისი*, 1801.
- ვეორვიევსკის ტრაქტატი.* — 1783.
- ლოკებაშვილი, თ.* შედანი ქართული წერისა. — *ფილისი*, 1884.
- ლოვილაშვილი, ხხიკვიშვილი.* ცაკაკი ჟანიძე. ჟიბლიოგრაფია. — *ტბილისი: ქეცნიერება*, 1977.
- ლორდეზიანი, ჟენო.* ქართული მხედრული შრიფტი. — *ტბილისი*, 1955.
- ლორდეზიანი, ჟენო.* ქართული სასტამბო შრიფტების ცნობარი-კატალოგი. — *ტბილისი*, 1965.
- ლორდეზიანი, ჟენო.* ქართული სასტამბო შრიფტი. — *ტბილისი*, 1961.
- ლორდელაძე, ლ.* ქართული შრიფტი. — *ტბილისი: ჟანათლება*, 1989.
- ლუგუშვილი, თ.* ქართული სტამბის წიგნი. 1629 — 1779. — *ტბილისი: სახელგამი*, 1984.
- ლუგუშვილი, თ.* ქართული წიგნი. 1629 — 1929. — *ტბილისი: სახელგამი*, 1929.
- მათეშიძე, სამსონ.* ქართული წერის დედანი და ხატვის ნიმუშები. — *ტბილისი*, 1890.
- მეზნოგორცევა-ღრიგოლია, თა.* Ⴢანამედროვე ქართული გრაფიკული სკოლის ფუძემდებელი. // *ქწიგნობარი-86*. — *ტბილისი: ჟელოვნება*, 1987. — *ღვ*. 133–152.
- მრეკლე ქეფის წერილი ქუსეთის იმპერატორ ჟკატერინე II.* — 1784.
- მტლთა და შვიდთა მნათობთათვის.* ქე-XII საუკუნის ასტროლოგიური ტრაქტატი. — *ტბილისი*, 1975.
- მარვარიძე, მთარ.* ქართული შრიფტი. — *ტბილისი: ჟელოვნება*, 1978.
- მეფხის ტყაოსნის საკითხები.* // *ც.ჟანიძე. Ⴢხზულეზანი 12 ტო*

- მად. – P. 5. – Tბილისი, 1985. – Tკ. 7–275.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. – Tბილისი, 1952.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. – Tბილისი, სTტ, 1960.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* არქეოლოგიური მოგზაურობა ტაჭაში 1919 – 1920 წლებში. – Tბილისი, სTტ, 1963.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* არქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. – Tიგნი 1. – Tფილისი, 1907.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* არქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. – Tიგნი 2. – Tფილისი, 1914.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* არქეოლოგიური ექსპედიცია ხოლა – ოლთისში და ხაგლში 1907 წელს. – Tარიზი, 1938.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* არქეოლოგიური ექსპედიცია Tეჩხუმ – სვანეთში 1910 წელს. – Tარიზი, 1937.
- ტაყა შვილი, Tქეთიძე.* Tარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და ოცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიშანი. – Tარიზი, 1933.
- ტოფურია, T., Tივინე შვილი, T.* ქართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. – Tბილისი, 1968.
- თვორთყვა, Tავლე.* ტველ-ქართული წარმართული კალენდარი. // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. – P.6. – Tფილისი, 1931.
- თვორთყვა, Tავლე.* ტველ-ქართული წარმართული კალენდარი // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. – P.7. – Tფილისი, 1933.
- თხელიანი, ტვთანდილ.* ქართული მწიგნობრობის, წიგნისა და სტამბის ისტორიის საკითხები. – Tბილისი: ტეცნიერება, 1990.
- თხელიანი, Tლატონ.* ტნბანი ქართული სასარგებლოდ ქართულტოთა ახალმოსწავლეთა ყრმათა. – Tბილისი, 1849.
- ხანდელაკი, T., ტერცვაძე, T.* ჲორნიკონი, მისი ადგილი და როლი ქრისტიანულ წელთაღრიცხვებს შორის. // ტნათობი. – Tპ 3. – 1990.
- ხარიჭაშვილი, ტ.* ქართული წიგნის ბეჭდვის ისტორია. ტე-17 და მე-18 სს. – Tბილისი, 1929.
- ხარიჭაშვილი, ტ.* ტუცური ანბანი. ტე-2 გამოცემა. – Tბილისი, 1914.
- ხასრაძე, ო.* ტველი ქართული ნაბეჭდი წიგნი. – Tბილისი, 1973.
- ხასრაძე, ო.* ქართული წიგნის ბეჭდვის კერები. – Tბილისი, 1980.
- ხეკელიძე, ხორნელი.* ქართული ერა და ეორტალოგიური წელიწადი. // TნTტ-ის მოამბე. – ტტ. 5–6. – Tბილისი, 1940.
- ხეკელიძე, ხორნელი.* ტველი ქართული წელიწადი. // ტნ ო-ს შრომები. – P. 18. – Tბილისი, 1941.
- ხეკელიძე, ხორნელი.* ტელთაღრიცხვა ტველ საქართველოში // Tტ უდები ტველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. – P.2. – Tბილისი, 1945. – Tკ. 328.
- ხვასტვაძე.* ქართული წიგნის გრაფიკული ხელოვნება. – Tბილისი, 1952.

- ხიბის სიბრძნე. — ტბილისი, 1784.
- ხობახიძე, ტ. ურთი ცნობა დამწერლობის თაობაზე. // შნათობი. — 1991. — №11,12.
- ხონდაკი. — ტბილისი, 1710.
- ხურდღელაშვილი, შ. ქართული სტამბის ისტორიიდან. — ტბილისი, 1959.
- ხეონიძე, ლ. ქართული ეროვნული სტამბის ისტორიისათვის. // შრომა. — 1951. — № 2. — უკ. 16.
- ხორთქიფანიძე, უ. უახტანგ მეექვსე და ქართული სტამბის მოღვაწენი. — ტბილისი, 1962.
- ხოცვანი. — ტბილისი, 1995.
- ხოცვანი. — ტბილისი, 1710.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ცსომთავრული დამწერლობის მხატვრული თავისებურებანი V — XIII სს. // შრავალთავი. — უ. 2. — ტბილისი, 1973.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. შხედრული დამწერლობის განვითარების ტაბულა. // შრავალთავი. — უ. 3. — ტბილისი, 1974.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. შწიგნობრობა ქართული. — ტბილისი: ქართული საბჭოთა უნივერსიტეტი, 1989.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ანბანი. — ტბილისი, 1977.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. // საბჭოთა ხელოვნება. — 1977. — № 10.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. — ტბილისი, 1982.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული დამწერლობის განვითარების ტაბულა. // სალევოგრაფიული წიგნები. — უ. 2. — ტბილისი, 1969.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ხელნაწერები. — ტბილისი: ხელოვნება, 1970.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ენის გრამატიკა. — ტბილისი, 1643.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართული ანბანის წარმოშობისათვის. // ზიტერატურული საქართველო. — 1974. — 23 ივლისი.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. სირველი ნაბეჭდი ქართული წიგნი. // საბჭოთა ხელოვნება. — 1978. — № 7.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. შთის კილოთა ლექსიკონი. // ტ. შანიძე. ტხზულებანი 12 ტომად. — უ. 1. — ტბილისი, 1984. — უკ. 274-476.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. შავათის ქვა-ჯვარი. // შნათობი. — 1987. — № 8. — უკ. 154.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ტება ის ისტორიული პარალელები. // შნათობი. — 1986. — № 4. — უკ. 142 — 153.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ქართულ სინონიმთა ლექსიკონი. — ტბილისი, 1978.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. სულხან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. — უ. 1. — ტბილისი: შერანი, 1991.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. სულხან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. — უ. 2 — ტბილისი: შერანი, 1993.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ხრებული ტკაკი შანიძის 80 წლისთავის სა უბილეოდ. — ტბილისი, 1967.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. ზონ მოიგონა ქართული ანბანი. // უკერია. — 1881. — № 10.
- ჩაჭავაძიანი, ულენე. უკერია ქართული უნივერსიტეტი. // ტბილისის უნივერ-

ზიტერატურა

- სიტეტის შრომები. — P. 16. —
 ცხილისი, 1974.
- საოლინი, სტეფანე; ობახი, ნიკო-
 ფორე*, ჩართულ-იტალიური
 ლექსიკონი. — თბილისი, 1629.
- სატარიძე, თამაზ*. ცნხანი და ქრო-
 ნოლოგია. // ჩართული ასომთავ-
 რული. — ცხილისი: ნაკადული,
 1980. — უკ. 483 — 527.
- სატარიძე, თამაზ*. ცნხანის ასო-
 ნიშნების სახელდების პრინციპი.
 // ჩართული ასომთავრული. —
 ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 უკ. 109 — 122.
- სატარიძე, თამაზ*. ცნხანური დამ-
 წერლობა. // ჩართული ასომთავ-
 რული. — ცხილისი: ნაკადული,
 1980. — უკ. 47 — 56.
- სატარიძე, თამაზ*. ცნხანური მწკ-
 რივი და რიცხვი. // ჩართული
 ასომთავრული. — ცხილისი: ნა-
 კადული, 1980. — უკ. 311 — 338.
- სატარიძე, თამაზ*. ურკათაგირის
 გრაფიკული საფუძვლები. //
 ჩართული ასომთავრული. —
 ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 უკ. 528 — 584.
- სატარიძე, თამაზ*. უკანე ჯავახიშ-
 ვილი და ქართული დამწერლობა.
 // ცისკარი. — 1976. — № 10.
- სატარიძე, თამაზ*. შხისა და მთვა-
 რის წელიწადი. // ჩართული
 ასომთავრული. — ცხილისი: ნა-
 კადული, 1980. — უკ. 342 — 373.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ანბა-
 ნი. // ჩართული ასომთავრული.
 — ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 უკ. 7 — 46.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ანბა-
 ნის ვოკალიზაციის აპინციპი. //
 ჩართული ასომთავრული. —
 ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 უკ. 132 — 140.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ანბა-
 ნის სტრუქტურა. // ჩართული
 ასომთავრული. — ცხილისი: ნა-
 კადული, 1980. — უკ. 79 — 108.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული. // შხათობი. — 1972.
 — №№ 1 — 3, 6 — 9.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული. — ცხილისი: ნაკადუ-
 ლი, 1980.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული ანბანის იდეოგრაფიკ-
 როფონები. // ჩართული ასომ-
 თავრული. — ცხილისი: ნაკადუ-
 ლი, 1980. — უკ. 123 — 131.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული ანბანის 19-წლიანი
 შეტონის ციკლი. // ჩართული
 ასომთავრული. — ცხილისი: ნა-
 კადული, 1980. — უკ. 441 — 482.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული ანბანის მზის კალენდ-
 რის სისტემა. // ჩართული ასომ-
 თავრული. — ცხილისი: ნაკადუ-
 ლი, 1980. — უკ. 409 — 440.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული ანბანის მთვარის კა-
 ლენდრის სისტემა. // ჩართული
 ასომთავრული. — ცხილისი: ნა-
 კადული, 1980. — უკ. 384 — 408.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული ასო-ნიშნები. // ჩარ-
 თული ასომთავრული. — ცხილი-
 სი: ნაკადული, 1980. — უკ. 165 —
 268.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული ასომ-
 თავრული დამწერლობის გრაფი-
 კა. // ჩართული ასომთავრული.
 — ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 უკ. 141 — 164.
- სატარიძე, თამაზ*. ჩართული დამ-
 წერლობის შემოღების ხანა. //
 ჩართული ასომთავრული. —

- ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 ოც. 57 — 78.
- სატარიძე, შამაზ.* ქართული წარ-
 მართული კალენდარი. // შნა-
 თობი. — 1976. — №№ 2-4, 6.
- სატარიძე, შამაზ.* ქართული წარ-
 მართული კალენდარი. // შნა-
 თობი. — 1978. — №№ 10 — 11.
- სატარიძე, შამაზ.* ქართული წარ-
 მართული კალენდარი. // ქარ-
 თული ასომთავრული. — ცხილი-
 სი: ნაკადული, 1980. — ოც. 311 —
 527.
- სატარიძე, შამაზ.* ქართული
 წელთაღრიცხვა. // უანთიადი. —
 1975. — № 6.
- სატარიძე, შამაზ.* ქართული წელ-
 თაღრიცხვა. // ქართული ასომ-
 თავრული. — ცხილისი: ნაკადუ-
 ლი, 1980. — ოც. 269 — 310.
- სატარიძე, შამაზ.* ჭეხა ქართულის
 ენისა. // შნათობი. — 1986. — № 9.
- სატარიძე, შამაზ.* “წოველი საიდუ-
 მლოდ ამას ენასა შინა დამარხულ
 არს”. “ჭეხა ქართულის ენისაჲ”.
 // ქართული ასომთავრული. —
 ცხილისი: ნაკადული, 1980. —
 ოც. 339 — 341.
- სეტრიწონის ქართველთა მონასტ-
 რის ტიპიკონი.* // ც. შანიძე. ცხ-
 ზულეხანი 12 ტომად. — ტ. 9. —
 ცხილისი, 1986. — ოც. 55 — 123.
- ბექტორი, ლაიოზ.* ცნხანი. წოცვა-
 ნი. შოკლე საქრისტიანო სწავ-
 ლა. — შოზდოკი, 1797.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ნერგი. ცნუ
 ქართული წერა-კითხვის შესას-
 წავლად სრული სახელმძღვანე-
 ლო. ოთხ წიგნად. — ცხილისი,
 1906.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ბოგორ უნდა
 ვისწავლოთ ქართული წერა-კი-
 თხვა სკოლებში და ოჯახებში. —
 ცხილისი, 1915.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ქართული სა-
 ხალხო და საოჯახო ანბანი. —
 ცხილისი, 1924.
- ბაბინინი, ლობრონ (შიხეილ) სავ-
 ლეს-ძე.* საქართველოს სამოთ-
 ხე. სრული აღწერა ღუაწლთა
 და ვნებათა საქართველოს წმი-
 დათა, შეკრებილი ხრონოლოგი-
 ურად და გამოცემული სეტერ-
 ბურდის სასულიერო ცკადემიის
 კანდიდატის სვერიელის ლობ-
 რონ (შიხეილ) სავლეს-ძის სა-
 ბინინის მიერ. — სანკტ-სეტერ-
 ბურდი, 1882.
- სამღვთო და სამღვდელო სახარება.*
 — ცხილისი, 1709.
- საქართველოს დროშები და გერბე-
 ბი ჴახუშტი ლავრატიონის მი-
 ხედვით.* — ცხილისი: სამშობ-
 ლო, 1991.
- ბარდი, ჴა ოშ; შარაძე, ლურამ.*
 ქართული სტამბის სათავეებ-
 თან. // ლომუნისტი. — 1980. — 7
 სექტემბერი.
- ბარნოვსკი, ო. ი.* საქართველოს
 ისტორიული დროშები. // უს-
 ტორია და გეოგრაფია სკოლაში.
 — 1982. — № 4.
- ბრიდონოვი, შიხეილ.* ქართული
 შრიფტი. — ცხილისი: ჭველი,
 1993.
- ქართველთა მონასტერი ლულვა-
 რეთში და მისი ტიპიკონი.* ჴექ-
 სიკონი. // ც. შანიძე. ცხზულე-
 ხანი 12 ტომად. — ტ. 9. — ცხი-
 ლისი, 1986. — ოც. 139-223.
- ქართულ კილო-თქმათა სიტყვის კო-
 ნა.* შე-2 გამოცემა. — ცხილისი,
 1984.
- ქართულ ხელნაწერთა მორთულო-
 ბის ნიმუშები.* ცლობი 32 ტაბუ-

- ლით. შესავალი ძენე შპერლინგისა. შროფესორ ლ. ჩუბინაშვილის რედაქტორობით. — ჟფილისი, 1940.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი.* — ჟტ. 1 — 8. — ჩბილისი: სშჩ, 1950 — 1964.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი.* — ჩბილისი, 1986.
- ჩართული მწერლობა.* უხექსიკონიცნობარი. — ჟიენი 1. — ჩბილისი: ლანთიადი, 1984.
- ჩართული საანბანო წიენის ბიბლიოგრაფია.* (1629 — 1955). — ჩბილისი, 1957.
- ჩართული საბჭოთა უნციკლოპედია.* — ჟტ. 1 — 11. — ჩბილისი: შთავარი სამეცნიერო რედაქცია, 1975–1987.
- ჩართული საბჭოთა უნციკლოპედია.* საქართველოს სსჩ. — ჩბილისი, 1981.
- ჩართული წიენი.* ჳიბლიოგრაფია. — ჟ. 1. — (1629 — 1920) — ძედ. ლ. ლ. ლიკნაძე. — ჩბილისი: საქართველოს ჟიენის სალატის გამოცემა, 1941. — 559 გვ.
- ჩართული წიენი.* ჳიბლიოგრაფია. — ჟ. 2. — ზაკვეთი I. — (1921 — 1945). — ძედ. ლ. ლოგოლაძე. — ჩბილისი: ჟექნიკა და შრომა, 1951. — 813 გვ.
- ჩართული წიენი.* ჳიბლიოგრაფია. — ჟ. 2. — ზაკვეთი II. — (1921 — 1945). — ძედ. ლ. ლოგოლაძე. — ჩბილისი: ჟექნიკა და შრომა, 1951. — ლვ. 819 — 1395.
- ჩართული წიენი.* ჳიბლიოგრაფია. — ჟ. 2. — ზაკვეთი III. — (1921 — 1945). — საძიებლები. — ჩბილისი, 1954. — 162 გვ.
- ჩართული წიენი.* ჳიბლიოგრაფია. — ჟ. 3. — (1946 — 1950). — ძედ. ტ. ზეკლიშვილი. — ჩბილისი: საქართველოს ჟიენის სალატის გამოცემა, 1964. — 495 გვ.
- ჩართული ხელნაწერები.* ტლობი. — ჩბილისი: ჟელოვნება, 1970.
- ჩართული წარწერების კორპუსი. I.* უაბიდარული წარწერები. I. ტდმოსავლეთ და შასავლეთ საქართველო (V–X სს.). — ჩბილისი: შეცნიერება, 1980.
- ჩართული წარწერების კორპუსი. III.* ჟრესკული წარწერები. I. ტტენის სიონი. — ჩბილისი: შეცნიერება, 1989.
- ჩაფიანიძე, ზურაბ.* ზაცობრიობის ჰირველი ანბანი. — ჩბილისი, 1987.
- ჩიფიანი, მ.* ჩართული დრამატიკა. — სანქტ-შეტერბურგი, 1882.
- ჩანიძე, ტკაკი.* შაფარული საუნჯე. // საბჭოთა ხელოვნება. — 1962. — № 9. — ლვ. 49 — 72.
- ჩანიძე, ტკაკი.* ზრატოგრაფიული მასალები. // შიმომხილველი. — ჟ. 1. — ჩბილისი, 1926.
- ჩანიძე, ტკაკი.* შთავრული ასოების ხმარების გამო ქართულში. // უიტერატურული საქართველო. — 30.06.67.
- ჩანიძე, ტკაკი.* შთის კილოთა ლექსიკონი. // ჩხულებანი 12 ტომად. — ჟ. 1. — ჩბილისი: შეცნიერება, 1984. — ლვ. 274 — 476.
- ჩანიძე, ტკაკი.* შოპაექრეთა საპასუხოდ. // უიტერატურული საქართველო. — 8.09.67.
- ჩანიძე, ტკაკი.* სალიტერატურო ქართულის საჭირბოროტო საკითხები (წერილების კრებული). — ჩბილისი, 1979.
- ჩანიძე, ტკაკი.* ჩართული კრიბტოგრაფიის ახალი ნიმუშები. // სა-

- ქართველოს მუზეუმის მოამბე. —
 P. 1. — ტბილისი, 1922.
- ჟანიძე, ტაკი.* ქართული ორთოგრაფიის ისტორიიდან. // შრომა. — 1967. — № 10. — უკ. 13–16.
- ჟანიძე, ტაკი.* ქართული სტამბის ისტორიისათვის. // ზიტერატურული მექვიდრეობა. — P. 1. — ტბილისი, 1935.
- ჟანიძე, ტაკი.* ქართული შრიფტის ახალი გარნიტური “ონივერსიტეტი”. — ტბილისი: ტნო. — 1965.
- ჟანიძე, ზელა.* სომთავრული და ჩვენ. // სხალგაზრდა უერიელი. — 1990. — № 42. — 17 სექტემბერი.
- ჟარაშიძე, ჭრისტინე.* სირველი სტამბა საქართველოში. — ტბილისი, 1955.
- ჟარაძე, ლ.* შიკლოუმ ზიში ჲოტფალუში და ქართული სტამბა. — ტბილისი, 1982.
- ჰაჩანიძე, ჟასილ.* სეტრე ტბერიელი და ქართული მონასტრის არქეოლოგიური გათხრები უერუსალიმში. — ტბილისი: შეცნიერება, 1974.
- ჰიქობავა, ტ.; ჟათეიშვილი, ჰ.* სირველი ქართული ნაბეჭდი გამოცემები. — ტბილისი: ჲელოვნება, 1983.
- ჰხარტიშვილი, ჟარინა.* “ინოს ცხოვრების” ვრცელი რედაქციის ატრიბუცია”. // შნათობი. — 1987. — № 5. — უკ. 149 — 154.
- ჰხენკელი, ტამაზ.* სომთავრულის “ერთიანი გრაფიკული სისტემა”. // საბჭოთა ხელოვნება. — 1981. — № 4.
- ჰხენკელი, ტამაზ.* ქართული ანბანის გარემო. // ზიტერატურული საქართველო. — 1982. — 23 ივლისი.
- ცისკარი.* — ტბილისი, 1861. — ტებერვალი.
- ცისკარიშვილი, ჟ.* ჰავახეთის ეპიგრაფიკა, როგორც საისტორიო წყარო. — ტბილისი: სშტ, 1959.
- ტიძიგური, ჟოთა.* ზიტერატურულენათმეცნიერული ნარკვევები. ქართული ანბანის წარმოშობა. — ტბილისი, 1974.
- ტერეთელი, ლიორგი.* იძველესი ქართული წარწერები სალესტინიდან. — ტბილისი: სშტ, 1960.
- საბაშვილი, ჟ.* იცხო სიტყვათა ლექსიკონი. — ტბილისი, 1973.
- სელიძე, ლიზო.* შითი აცოცხლებს ისტორიას (ქართული წიგნი 3000 წლის წინათ). // საქართველოს რესპუბლიკა. — 1999.
- სელიძე, ლიზო.* წყაროსთვალი. — ტბილისი: ჲელოვნება, 1974.
- სილაშვილი, ზევან.* წინაქრისტიანული ხანის ქართული წარწერა ჲეკრესიდან. // ქართველოლოგი. — 2000. — № 7.
- ჰავახიშვილი, ი.* ქართული დამწერლობათმცდოდნეობა ანუ პალეოგრაფია. — ტბილისი, 1926.
- ჰავახიშვილი, ი.* ქართული პალეოგრაფია. — ტბილისი, 1949.
- ჰავახიშვილი, ი.* სინას მთის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. — ტბილისი, 1949.
- ჰანაშვილი, ჟოსე.* ტა დროს და საიდან შემოიღეს ქართული ანბანი. // უგერია. — 1887. — №№ 115–118, 121–123, 126–128.

*მაგზ სტრესტი
შქედლიძე*

სსომთავრულ-ჩუსხურ-შხედრული
(ქართული ანბანის არსი)

საძიებლები

შანართი

შდესასწაულები

ქელითნერა

ქაბულები

ქსომთავრული

Գրթերն ժցղծարտող

Գրող՝ Եւրոպայի տղա Քրիստոս Բարսեղյան

Էք	Կո	Ստ	Իի	Քծ
Վց	Կզ	Նն	Աը	
Ղց	Նտ	Զը	Ժժ	
Ծծ	Ժծ	Վվ	Բտ	
Ղղ	Բն	Փփ	Տց	
Դդ	Տճ	Փփ	Զլ	
Նն	Օտ	Ոո	Կլ	
Իի	Նո	Վվ	Խճ	
Գտ	Վվ	Սց	Նո	

